

Årsrapport 2015

Fylkesmannen i Østfold

Innhold

I - Fylkesmannens beretning	Side 3
II - Introduksjon til embetets hovedtall	Side 5
III - Årets aktiviteter og resultater	Side 10
IV - Styring og kontroll i embetet	Side 20
V - Vurdering av framtidsutsikter	Side 23

I - Fylkesmannens beretning

Resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Fylkesmannen i Østfold legger til grunn at hvert enkelt oppdragsdepartement får løst sine oppdrag i tråd med det de bidrar med av finansiering over kap. 0525 og via prosjektmidler/fagmidler. Vår vurdering er at ikke alle fagdepartementer bidrar med finansiering som samsvarer med oppdragenes omfang. Som følge av dette er det, i tråd med finansieringsordningen for Fylkesmennene, foretatt prioriteringer innenfor de ulike departementsområdene.

Enkeltmenneskers rettssikkerhet har hatt høyeste prioritet også i 2015. Enkeltaksbehandling og hendelsesbasert tilsyn er prioritert foran systemrevisjoner og utadrettet virksomhet på områder der finansieringen ikke har vært tilstrekkelig til å løse oppdraget fullt ut. Det er særlig innenfor Helse- og omsorgsdepartementets, Klima- og miljødepartementets og Justis- og beredskapsdepartementets områder finansieringen oppleves som utilstrekkelig i forhold til oppdragets samlede omfang.

Til tross for knappe ressurser i forhold til oppgavemengden, har Fylkesmannen i Østfold levert gode resultater også i 2015. Dette gjelder på alle områder.

Prioriteringer i 2015

I arbeidet med kommunereformen har Fylkesmannen drevet aktiv veiledning overfor alle kommunene i Østfold. Arbeidet er prosjektorganisert med egen prosjektleder. Alle kommunene har fattet vedtak om prosesser og analysert egen situasjon. I to av fylkets fire regioner er det utstrakt samarbeid om utredningene. Ved utgangen av 2015 er tilnærmet alle kommunene også aktive i «nabodialog»/forhandlinger om konkrete sammenslåingsløsninger. Fylkesmannens bidrag har vært viktig for disse prosessene i kommunene.

På barnehage- og utdanningsområdet har Østfold fortsatt utfordringer knyttet til elevenes læringsutbytte og gjennomføring av videregående opplæring. Kommunene prioriterer skole og jobber for å styrke elevenes utbytte. Arbeidet med en «Regional kompetanseplan» er videreført og gjort kjent på ulike samlinger med skoleledere og skoleeiere. Den tar nettopp for seg hvordan barnehage og hele grunnopplæringen kan ses i sammenheng med andre utfordringer i kommunene. Målet er å bidra til økt utdanning og flere attraktive arbeidsplasser. Ved inngangen til 2016 er handlingsprogram for å følge opp planen ute til høring. Selv om det i 2015 har vært en økning i antall lærekontrakter, er Østfold fremdeles ett av fylkene med færrest andel kontrakter i forhold til andelen elever som ønsker lærekontrakt. I statistikk for manglende gjennomføring av videregående opplæring er det nettopp yrkesfagene som gir et negativt utslag. I studiespesialiserende og studieforberedende program er Østfold på eller over det nasjonale snittet. Mangel på læreplasser i Østfold og for sen oppstart av alternativ opplæring i skole synes å være den viktigste årsaken til frafall. Blant elever som går over til påbygningsåret, er strykprosenten svært høy. Østfold skiller seg fremdeles ut ved at svært mange har opplæringskontrakter. Dette er en egen ordning der en planlegger en sluttkompetanse på et lavere nivå, og det er uheldig at disse tas med i statistikken for ”frafall”. Det er få av disse elevene som faller fra, og mange får arbeid. En styrking av skolen er en fellesoppgave der alle kan bidra med å framsnakke betydningen av praktisk og teoretisk utdanning.

Bosettingsprosjektet er en spesiell satsning i Østfold og Hordaland. Prosjektet fikk økt aktualitet og oppmerksomhet som følge av høstens akutte asylsituasjon. Prosjektet gjennomføres med bidrag fra flere avdelinger og fagområder, og i Østfold samarbeides det nært med IMDI, andre statlige aktører og kommunene. Målet er å oppnå kommunale vedtak om bosetting av flyktninger på samme nivå som anmodningene fra nasjonalt utvalg. Prosjektet legger også stor vekt på kommunenes kvalifiserings- og integreringsarbeid og på langsiktig planlegging av bosettingen. Kommunene i Østfold har nesten tredoblet antall vedtak siden 2014. Vi er nå blant de fylkene som bosetter flest og mange av våre kommuner er nå klare til å bosette.

På miljøvernområdet er frivillig skogvern prioritert høyt og skjøtselstiltak i naturvernrområder er utført i tråd med tildelt bevilgning. Det er etablert en beredskapstelefon for rovviltangrep på beitedyr for å sikre god informasjon til berørte bønder og for bidra til at kommuner og Statens naturoppsyn i slike saker lettere får kontakt med Fylkesmannen også utenom kontortid.

Løpende behandling av innkomne saker er en kjerneoppgave som er gitt høy prioritet. Avdelingen er å jour på de fleste områder, men det er kapasitetsutfordringer på saker knyttet til forurensinger og avfall.

I Østfold kan bortimot all dyrka jord brukes til matkomproduksjon og fylket står for i underkant av 40 % av

landets hveteproduksjon. Det er anslått at Østfold kan brødfø rundt det dobbelte av sin egen befolkning og den gode og lette jordarten langs raet er godt egnet for potet og grønnsaksproduksjon. Østfold har derfor et ekstra stort ansvar for å ta vare på den dyrka jorda i fylket, og det jobbes aktivt for kompakt byutvikling, fortetting, omforming og høy arealutnyttelse.

Kommunene i Østfold har gjennomgående lavere inntekter og svakere resultater enn landsgjennomsnittet. Kommunene er sårbare hvis inntektssystemet endres i retning av mindre inntektsutjevning. Forslaget til endret inntektssystem som regjeringen la ut på høring på slutten av 2015 berører ikke inntektsutjevningen og ser ut til å gi et balansert resultat for østfoldkommunene.

Rammen for skjønnsmidler til kommunene i Østfold er svært lav. 33 millioner kroner ble fordelt som ordinære skjønnsmidler etter egne kriterier og etter innspill fra kommunene. 6 millioner kroner ble fordelt til fornyingsprosjekter, herav kr. 3,6 millioner kroner til arbeid med kommunereformen. Alle kommunene fikk prosjektskjønnsmidler til dette arbeidet.

Østfold hadde to kommuner i ROBEK-registeret ved inngangen av 2015, Hobøl og Halden. I juni 2015 ble Marker kommune også innmeldt. Fylkesmannen jobber aktivt for å bidra til at disse kommunene følger sin forpliktende plan for inndekning av underskudd. Situasjonen i Halden kommune har fått spesiell oppmerksomhet fra Fylkesmannen, og kommunen ser nå ut til å gå i økonomisk balanse for andre år på rad.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap er det lagt vekt på oppfølging av fylkesROS-analysen og spesielt arbeid med forebygging og samfunnssikkerhet i kommunal- og regional planlegging. Overfor kommunene er det gjennomført tilsyn og veiledning og formidling av kravene til kommunal beredskap. Ny beredskapsinstruks er fulgt opp og embedets egen beredskap er videreutviklet, herunder gjennom uttesting av Nødnett, anskaffelse av aggregat og vurdering av vaktordning. Nytt gradert samband er implementert. I forbindelse med asylsituasjonen og etablering av ankomstsenter Råde og mottak i flere kommuner, har Fylkesmannen bistått kommuner og sentrale myndigheter.

Forhold som har påvirket resultatene

For helse- og sosialområdet har økt ankomst av flyktninger og asylsøkere høsten 2015 medført økte oppgaver og nødvendig prioritering som har forskjøvet planlagte aktiviteter. Særlig har merarbeid vært merkbart på to områder. Det ene er tilsyn med omsorgsinstitusjoner for enslige mindreårige asylsøkere. Østfold har fått en betydelig andel nye institusjoner. Det andre er områdeovervåking og rapportering om hvordan kommunene løser sine oppgaver knyttet til etablering av mottak og ivaretagelse av helsetjenester for flyktningene. Et nytt Ankomstsenter Østfold ble etablert på kort tid i Råde kommune. Både for en liten kommune og for Sykehuset Østfold som var midt i en flytteprosess, var dette en omfattende og krevende oppgave, som ble løst på en god måte. Fylkesmannen har fulgt prosessen aktivt og bidratt i dialogen med UDI i etableringsfasen.

Det har vært nok et krevende år på vergemålsområdet. Restanser og for lang saksbehandlingstid er på enkelte type saker fortsatt en realitet. Dette kan i stor grad relateres til forsinkelser, feil og mangler ved et ustabilt og lite fleksibelt elektronisk saksbehandlersystem. I tillegg har vi opplevd en stor økning av nye vergemål i året som gikk, og et ytterligere press på saksbehandlingen som følge av økt antall enslige mindreårige asylsøkere. Vi har imidlertid lyktes med å rekruttere nok dyktige verger og representanter, og vi har systemer som gjør at vi fanger opp og prioriterer saker som haster.

Fylkesmannens signatur

Moss 29. februar 2015

Trond Rønningen (sign.)
fylkesmann i Østfold

II - Introduksjon til embetets hovedtall

Fylkesmannens samfunnsoppdrag

Fylkesmannen er Kongen og regjeringens representant i fylket. Arbeidet i 2015 har vært preget av aktive bidrag for å fremme Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innenfor de sektorområder hvor Fylkesmannen har oppdrag. Det har også vært aktivt arbeid med samordning av statlig virksomhet, spesielt overfor kommunene. Året har også vært preget av arbeidet med kommunereformen, asylsituasjonen og oppdraget om økt bosetting av flyktninger. Her har embetet oppnådd gode resultater i 2015.

Presentasjon av embetet

Fylkesmannen i Østfold holder til i Vogts gate 17 i Moss. Embetets øverste ledelse besto ut 2015 av fylkesmann Anne Enger og assisterende fylkesmann Trond Rønningen. For øvrig er embetet organisert i fem fagavdelinger og to staber. Hver enhet ledes av en direktør.

- Samordnings- og beredskapsstaben
- Administrativ stab
- Helse- og sosialavdelingen
- Juridisk avdeling
- Miljøvernavdelingen
- Barnehage- og utdanningsavdelingen
- Landbruksavdelingen

Pr. 31.12.15 var det tilsatt 141 medarbeidere i faste og midlertidige stillinger. Dette utgjorde til sammen 118,4 årsverk. Pr. 31.12.15 hadde Fylkesmannen i Østfold 141 ansatte, hvorav 64,5 % kvinner og 35,5 % menn.

Overordnede mål/strategier for embetet i 2015

Fylkesmannen i Østfold har strategisk plan for 2014-2018. Fylkesmannens visjon er:

«Fylkesmannen i Østfold skal være pådriver for rettssikkerhet, velferd, fornying og bærekraftig utvikling»

Virksomheten baseres på verdiene:

- åpenhet
- troverdighet
- kompetanse

De strategiske målene for perioden 2014–2018 er:

Rettsikkerhet – Vi skal være garantist for at enkeltpersoners rettsikkerhet ivaretas gjennom vår saksbehandling og i våre avgjørelser.

Velferd – Vi skal bidra til at innbyggerne i Østfold får gode velferdstjenester, gode levekår og gode undervisningstilbud.

Fornyning – Vi skal stimulere til fornying og helhetlig samfunnsplanlegging, og tilstrebe effektiv saksbehandling og kommunikasjon.*

Bærekraftig utvikling – Vi skal bidra til god ressursforvaltning, bevaring av naturens mangfold og håndtering av klimautfordringene med tanke på kommende generasjoner.

I overordnet virksomhetsplan for 2015 hadde embetet følgende fellesprioriteringer i tillegg til de enkelte resultatkrav gitt i embetsoppdragene:

Rettsikkerhet

Vi skal prioritere arbeidet med rettsikkerhet og klart språk, ved å:

- holde saksbehandlingstiden for ordinære enkeltsaker under tre måneder og øvrige saker innenfor frister gitt i embetsoppdraget
- ha god kvalitet på saksbehandlingen
- kvalitetssikre brev- og vedtaksmaler for å sikre et klart språk.

Kommunereform og samordnet planarbeid

Vi skal bidra aktivt i kommunereformen og drive en samordnet formidling av nasjonal politikk overfor kommunene og fylkeskommunen i deres arbeid med samfunnsplanlegging.

Dette skal vi oppnå ved å:

- gjennomføre kommunereformprosjektet
- gjennomføre prosjekt om økt bosetting av flyktninger
- videreføre arbeidet med sjumilssteget
- videreutvikle planlagets arbeidsform og forberede ny rolle i samordning av innsigelser
- videreføre samarbeidet med fylkeskommunen, spesielt i prosessen med regional planstrategi og kommunale planstrategier
- stimulere til kunnskapsbaserte beslutninger

Informasjons- og kunnskapsdeling

Alle ansatte skal aktivt dele informasjon og kunnskap internt og eksternt.

Dette skal vi oppnå ved at:

- alle deler informasjon gjennom Fylkesmannens digitale kanaler (intranett, FM-nett, internett)
- vi prioriterer utvikling av nye digitale tjenester internt og eksternt på alle fagområder, i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram
- vi velger løsninger som fremmer kunnskapsdeling, åpenhet og medvirkning i arbeidet med nytt intranett
- vi legger særlig vekt på god intern deling av kommunekunnskap og samling av kommunerettet informasjon på nett

Samarbeid med andre embeter og andre virksomheter

Fylkesmannen har etablert et flerårig samarbeid med Østfold fylkeskommune om fremme av samfunnsikkerhet i kommunal- og regional planlegging. Kompetanseutvikling i kommunene og tydeliggjøring av bl.a. klimatilpasning som tema i regional planstrategi, har stått sentralt her.

Barnehage- og utdanningsavdelingen i Østfold samarbeider tett med FMTe, FMVe, FMBu og FMOA i et femfylkessamarbeid. Samarbeidet er koordinert både mellom medarbeidere innen samme fagfelt og mellom lederne/utdanningsdirektørene. En av utdanningsdirektørene representerer regionen i et eget AU overfor Utdanningsdirektoratet. Samarbeidet skal ikke være en tidstyv, men sikre en mer lik praksis, fremme kvalitet og forhindre uønsket forskjell i klagesaksbehandlingen og gjennomføring av blant annet tilsyn.

Avdelingen samarbeider også med andre embeter i særskilte satsinger. I 2015 har det vært et spesielt nært samarbeid med FMTr knyttet til arbeidet med Sjumilssteget. Samarbeidet har vært en viktig faktor for å lykkes med formidlingen til østfoldkommunene og for å bygge kompetanse internt på Barnekonvensjonen. Vi deltar også i en nasjonal arbeidsgruppe ledet av FMTr. Samarbeidet med Høgskolen i Østfold er tett, og vi deltar sammen i ulike nettverk.. Samarbeidet har vært nødvendig og avgjørende for å sikre gjennomføringen av Kompetanse for kvalitet og etter- og videreutdanningen for PPT og barnehagesektoren. HiØ er også en viktig bidragsyter på andre nasjonale satsinger, eks. ungdomstrinnssatsingen og kompetansehevingen i barnehage og skole knyttet til minoritetsspråklige (Kompetanse for mangfold). FM deltar ellers i ulike nettverk, eks. GLØD, GNIST, ledergruppen for Voksenopplæringssentrene, Skolefaglig nettverk, Barnehagefaglig nettverk, koordinatører for Sjumilssteget, nettverk for introduksjonsprogrammet og PPT.

Bosettingsprosjektet i Østfold gjennomføres i nært samarbeid med IMDI, andre statlige aktører og kommunene.

Som ledd i å styrke samarbeidet innen forebyggende og helsefremmende arbeid, og forsterke innsatsen overfor kronikergrupper, har samarbeidsorganet for sykehuset og kommunene i Østfold (Administrativt samarbeidsutvalg) i 2015 vedtatt å slå sammen Nettverk for læring og mestring og Nettverk for frisklivssentraler. Fylkesmannen i Østfold deltar aktivt i dette samarbeidet, blant annet gjennom å arrangere fagdager og gjennom samarbeid med utviklingsentralene i vår region.

Fylkesmannen i Østfold er medlem av nettverket Klima Østfold og representert i styret. Nettverket består av 16 kommuner og Østfold fylkeskommune i tillegg til oss. Nettverket er et samarbeid om felles gjennomføring av like tiltak i de kommunale klima- og energiplanene. Se forøvrig omtale under kap III under avsnittet om landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, klima og miljø.

Fylkesmannen deltar aktivt i vannområdene Morsa, Glomma sør for Øyern, Haldenvassdraget og grensevassdraget Enningsdalselven. Fylkesmannen er representert i styret og bidrar faglig i temagrupper og prosesser. Vannområdene er viktig arenaer for å sikre samordning av ressurser i overvåking og for å fremskaffe

Fylkesmannen prioriterer å møte i regionale planmøter i regi av Fylkeskommunen. Deltakelsen her sikrer nyttig og god dialog med kommuner, fylkeskommune og øvrig stat og er en arena for å være tidlig og tydelig og heve kvaliteten på planleggingen.

Partnerskapet for landbruksnæringen i Østfold består av Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og representant fra kommunene. Næringen er representert gjennom Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, samt skogeierandelsslagen. Partnerskapet utarbeider «Handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling» og står bak flere årlige arrangementer for landbruket.

Innenfor lokal mat og grønt reiseliv har Fylkesmannen tatt initiativ til og dannet Forum for mat og reiseliv i samarbeid med fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

Fylkesmannen har kontaktmøter med landbruksnæringa innenfor jord, skog, næringsutvikling, rådgiving og reiseliv; bl.a. et årlig møte med Landbruksrådgivingen og to årlige kontaktmøter med Mattilsynet (kontrollarbeid og forvaltning).

Fylkesmannen i Østfold samarbeider med Fylkesmennene i Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold og Telemark om årlige kompetansehevingssamlinger for kommunalt ansatte innen landbruksforvaltningen (KOLA Viken).

Vi samarbeider med Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Vestfold om GIS-oppgaver knyttet til Fylkesmannens saksbehandling og oppgaveløsning. Samarbeidet er i 2015 utvidet med Fylkesmannen i Aust-Agder og vil fra 2016 omfatte Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder.

Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Kap 525, økonomi - Husleie

For nøkkeltallet «husleie» brukes en videre definisjon enn den som er benyttet i kap 4.

Nøkkeltallet «husleie» inneholder således f.eks. renhold, særskilte utbedringskostnader for året (nødaggregat, nytt sprednett), elementer som ikke er med under «husleie» i Note 3, kap VI.

For generell omtale av embetets økonomi henvises til kap VI Årsregnskap.

Administrativ kostnadsdekning

Totaltallet baseres på regnskapsførte kreditføringer på konto 6301, med visse korreksjoner.

Sykefravær

Det har fra 2014 til 2015 vært en økning i sykefraværet fra 4,5 % til 5,7 %. Det er ikke de samme avdelinger som har høyt sykefravær i 2015 som i 2014. Det avholdes tidlige dialogmøter og tilrettelegges på tidlig tidspunkt. I flere av tilfellene har BHT vært aktivt med i tilretteleggingsarbeidet. Ved flere tilfeller har det vært langtidssykemeldte som grunnet sykdom ikke kommer tilbake i jobb og dermed må gå ut sykepengeperioden. Disse tilfellene har vært avklart i samarbeid med NAV og behandlende lege. Det er ingen signaler på at noe av sykefraværet er arbeidsrelatert.

Ansatte

Det er fortsatt en overvekt av kvinnelige ansatte i embetet. På ledernivå er det derimot lik fordeling.

De ni midlertidig ansatte er vikariater grunnet permisjoner og interne rokkeringer.

Merknad: Rapport «Yhr-aarsverk» er lagt til grunn for beregningen.

Aldersfordeling

Fylkesmannen i Østfold har en avgangsalder på 65,6 år (gjennomsnitt for årene 2010-2015). I 2015 hadde vi en medarbeider som gikk av med pensjon ved fylte 67 år og en medarbeider som gikk av med AFP mellom 62 og 67 år.

Lønn pr 31.12

Det er mindre lønnsforskjell mellom kvinner og menn i 2015 enn i 2014. I vårt embete er det kvinner som i hovedsak innehar de laveste stillingskategoriene (konsulent og førstekonsulent). Vi har få menn som er førstekonsulenter og ingen menn som er konsulenter. Hvis vi kun sammenligner rådgiver og seniorrådgiver så er ikke forskjellen så stor. Kvinner i de laveste stillingskategoriene som førstekonsulent / konsulent er en medvirkende årsak til lønnsforskjellene. I ledergruppa er det ikke vesentlige lønnsforskjeller mellom kvinnelige og mannlige ledere.

Merknad: Ved beregning av gjennomsnittslønn er det tatt utgangspunkt i faktiske stillingsprosent og lønn, og delt på årsverk pr 31.12.

Lønn stillingskoder

Fylkesmannen i Østfold driver egen kantine med 2,6 stillinger fordelt på 4 ansatte. Her benyttes stillingskoden 1125 «Husholdningsassistent», gjennomsnittslønn kr 343.175 (kun kvinner). Denne koden finnes ikke i tabellen, og er derfor ikke lagt inn.

Turnover

Fylkesmannen opplever å ha en stabil ansatt gruppe.

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

Det er her tatt utgangspunkt i antall ansatte (eksl. ansatte i permisjon) i administrasjonsavdelingen som er finansiert over driftskapitlet (052501). Disse årsverkene er deretter fordelt skjønnsmessig på de oppgitte kategorier. Det er ikke dedikerte ressurser på fagavdelingene til disse funksjonene. Fylkesmannen har ikke eget sentralbord, og dermed ikke lønnsutgifter til denne funksjon.

Medarbeiderundersøkelsen – score på utvalgte spørsmål

På påstanden «I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene» hadde embetet en snittscore på 3,6. Når de gjelder påstanden «I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter», hadde vi en snittscore på 3,7. Fylkesmannen i Østfold har fulgt opp medarbeiderundersøkelsen helt siden den ble gjennomført i oktober 2014. Det har blitt utarbeidet handlingsplaner på alle nivåer – på embetsnivå, for ledergruppa og for hver avdeling/stab. For å stimulere til kontinuitet i oppfølgingsarbeidet, må hver avdeling rapportere på status hvert tertial.

Kap 525/Økonomi

	Samlet bevilgning	Budsjettavvik (kr)	Budsjettavvik (%)	Driftsutgifter	Lønnsandel av driftsutgifter	Husleie	Husleie(% av driftsutgifter)
FMOS	75445000	755132	1	74689869	83	11578364	16

Regnskapstall sortert på poster

	052501	052521	Post 01 (untatt 052501)	Post 20-29 (untatt 052521)	Post 30-39	Post 40-49	Post 60-69	Post 70-79	Post 80-89
FMOS	76068942	4371839	29632431	66716946	1511131	0	113971083	12670211	666615

Administrativ kostnadsdekning

	Totalt	% av lønn (andre kap enn 525.01)
FMOS	5569030	0

Sykefravær

	Totalt(%)	Kvinner(%)	Menn(%)	Egenmeldt(%)	Legemeldt(%)
FMOS	5,7	7	3,4	1,7	4

Ansatte

	Antall årsverk totalt	Antall kvinner	Antall menn	Antall årsverk midlertidige ansatte
FMOS	118	91	50	9

Aldersfordeling

	Gjennomsnitt	Under 20	20-29	30-39	40-49	50-59	Over 60
FMOS	48	0	5	27	49	32	28

Lønn per 31.12

	Lønnsutgifter per årsverk(alle kapitler)	Gjennomsnitt per årsverk Kvinner	Gjennomsnitt per Årsverk Menn
FMOS	536663	528562	575525

Stillingskoder

	Stillingskode	Stillingsbetegnelse	Gjennomsnittslønn per stillingskode	Gjennomsnittslønn per stillingskode Kvinner	Gjennomsnittslønn per stillingskode Menn
FMOS	1072	Arkivleder	510100	510100	0

Årsrapport 2015 Fylkesmannen i Østfold - Innhold:

FMOS 1059	Underdirektør	0	0	0
FMOS 1211	Seksjonssjef	0	0	0
FMOS 1060	Avdelingsdirektør	0	0	0
FMOS 1061	Assisterende direktør	629400	0	629400
FMOS 1062	Direktør	761767	765633	757900
FMOS 1538	Fagdirektør	0	0	0
FMOS 1063	Førstesekretær	0	0	0
FMOS 1065	Konsulent	365160	365160	0
FMOS 1408	Førstekonsulent	428954	427057	430850
FMOS 1363	Seniorkonsulent	0	0	0
FMOS 1068	Fullmektig	0	0	0
FMOS 1069	Førstefullmektig	0	0	0
FMOS 1070	Sekretær	0	0	0
FMOS 1409	Sekretær	0	0	0
FMOS 1433	Seniorsekretær	0	0	0
FMOS 1071	Kontorleder	0	0	0
FMOS 1411	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMOS 1084	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMOS 1275	Ingeniør	0	0	0
FMOS 1085	Avdelingsingeniør	0	0	0
FMOS 1083	Ingeniør	0	0	0
FMOS 1087	Overingeniør	495175	514950	475400
FMOS 1181	Senioringeniør	562667	0	492300
FMOS 1088	Sjefingeniør	0	0	0
FMOS 1434	Rådgiver	504761	499963	509560
FMOS 1364	Seniorrådgiver	562667	559894	565440
FMOS 1113	Prosjektleder	0	0	0
FMOS 1117	Fagarbeider	0	0	0
FMOS 1203	Fagarbeider m/fagbrev	0	0	0
FMOS 1362	Lærling	0	0	0
FMOS 0129	Assisterende fylkesmann	1084700	0	1084700
FMOS 0431	Fagkonsulent	0	0	0
FMOS 0382	Fylkesagronom	0	0	0
FMOS 0434	Fylkesskogmester	0	0	0
FMOS 0822	Fylkessykepleier	0	0	0
FMOS 1261	Fylkesjordsjef	0	0	0
FMOS 0435	Fylkesskogsjef	0	0	0
FMOS 0774	Ass. fylkeslege	844217	691833	996600
FMOS 0779	Fylkeslege	1040800	1040800	0
FMOS 1057	Informasjonssjef	0	0	0
FMOS 1184	Kokk	0	0	0
FMOS 1127	Husholdsleder	0	0	0
FMOS 1129	Renholdsbetjent	0	0	0
FMOS 1130	Renholder	0	0	0
FMOS 1132	Renholdsleder	0	0	0

Turnover

	Turnover(%)
FMOS	6,25

Andel administrasjon av totalt antall årsverk

	Økonomi(%)	Lønn(%)	Innkjøp(%)	IKT(%)	Personal(%)	Arkiv(%)	Resepsjon(%)	Sentralbord(%)
FMOS	2,1	1,2	0,2	3	1,4	5,6	1,1	0,1

Medarbeiderundersøkelsen(hvert annet år), score på følgende spørsmål

	I vårt embete stimuleres det til læring og samarbeid på tvers av avdelingene	I vårt embete utvikler vi oss faglig ved gjensidig kontakt med andre embeter
FMOS 4		5

III - Årets aktiviteter og resultater

Embetets samlede måloppnåelse

På flere områder, særlig innenfor helse og omsorg, miljøvern og vergemål, opplever vi et misforhold mellom oppgaver og ressurser. Dette har blant annet medført at vi ikke har oppnådd volumkrav på planlagt tilsyn på helse- og omsorgsfeltet i 2015, at vi har etterslep i saksbehandlingen på forurensningssiden og lang saksbehandlingstid på vergemålsområdet. Det arbeides kontinuerlig og målrettet med prioritering av oppgaver, slik at vi sikrer optimal måloppnåelse innenfor rammen av tilgjengelige ressurser. Enkeltmenneskers rettssikkerhet har høyest prioritet, og vi mener å ha ivaretatt dette på en god måte også i 2015. Samlet måloppnåelse er etter vårt syn god, ressursene tatt i betraktning.

Vurdering av sektorområdene

(2.1) Levende lokaldemokrati

Samordning, kommuneøkonomi, modernisering og kommunestruktur

Fylkesmannen utgir hvert år «Østfoldrapporten», som er en beskrivelse av østfoldkommunenes utfordringer og en samordning av viktige statlige føringer for kommunene. Rapporten har en moderne grafisk formgivning. Det er gjennomført kommunedialogmøter med politisk og administrativ ledelse i 3 av fylkets 18 kommuner. På grunn av kommunevalget og konstitueringen av nye kommunestyre ble 3 planlagte kommunemøter forskjøvet til 2016. Fylkesmannens årlige konferanse for ordførere og rådmenn ble arrangert i november, med bl.a. kommunereformen og bosetting av flyktninger som tema. Kommunenes forvaltningsrevisjoner og kontrollutvalgssekretariat er representert i Fylkesmannens arbeid med samordning av tilsyn. Fylkesmannen legger vekt på det kommunale selvstyret i dialogen med kommunene. Fylkesmannen hadde i samarbeid med KS informasjonsmøter om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet i 2015. Vi bruker Fylkesmannens hjemmeside aktivt som informasjonskanal overfor kommunene i fylket. Fylkesmannen har også vært aktiv i formidling av kommunenes problemstillinger overfor sentrale statlige organer. Høsten 2015 har dette særlig vært tilfelle for arbeidet med asylsituasjonen og etableringen av ankomstsenter Østfold og akutte asylmottak.

Østfold har tre kommuner i ROBEK-registeret ved utgangen av 2015, nemlig Hobøl, Halden og Marker. Marker kommune ble innmeldt i juni 2015. Vi gjennomførte lovlighetskontroll av de vedtatte årsbudsjettene for 2015 i ROBEK-kommunene Hobøl og Halden. De opprinnelige vedtakene om årsbudsjett ble kjent gyldig i begge kommunene. Regnskapene for 2014 viste at Halden dekte inn underskudd i tråd med planen, mens Hobøl pådro seg et nytt underskudd. I tillegg til ROBEK-kommunene gjennomførte vi også lovlighetskontroll av det vedtatte årsbudsjettet i Rygge. Bakgrunnen var en lovlighetsklage fra et mindretall i kommunestyret. Fylkesmannen ga ikke medhold til klagerne, og vår konklusjon var at det vedtatte budsjettet var gyldig.

Kommunene i Østfold har gjennomgående lavere inntekter og svakere resultater enn landsgjennomsnittet. Kommunene er sårbare hvis inntektssystemet endres i retning av mindre inntektsutjevning. Forslaget til endret inntektssystem som regjeringen la ut på høring på slutten av 2015 berører ikke inntektsutjevningen og ser ut til å gi et balansert resultat for østfoldkommunene.

I kommunereformen har Fylkesmannen drevet aktiv veiledning overfor alle kommunene i Østfold. Arbeidet er prosjektorganisert med egen prosjektleder. Alle kommunene har fattet vedtak om prosesser og analysert egen situasjon. I to av fylkets fire regioner er det utstrakt samarbeid om utredningene. Ved utgangen av 2015 er tilnærmet alle kommunene også aktive i «nabodialog»/forhandlinger om konkrete sammenslåingsløsninger. Fylkesmannens bidrag har vært viktig for disse prosessene i kommunene. Det er gitt kr. 3,6 millioner kroner i skjønnsmidler til arbeid med kommunereformen. Alle kommunene fikk prosjektskjønnsmidler til dette.

(2.2) Fornye, forenkle og forbedre offentlige tjenester

Støtte til arbeidet i kommunene

Rammen for skjønnsmidler til kommunene i Østfold ble dramatisk redusert i 2015, da skjønnsmidlene til inntektssvake kommuner i Sør-Norge ble tatt bort. Reduksjonen for Østfold utgjorde 20 mill. kr., og skjønnsmiddelrammen for 2015 var på totalt 39 mill. kr. Av disse ble 33 millioner kroner fordelt som ordinære skjønnsmidler etter egne kriterier og etter innspill fra kommunene. 6 millioner kroner ble fordelt til fornyingsprosjekter, herav kr. 3,6 millioner kroner til arbeid med kommunereformen. På grunn av den omfattende reduksjonen i skjønnsmidlene ble også midlene til fornyingsprosjekter redusert i forhold til tidligere år. I 2015 fikk vi imidlertid 4 millioner kroner på det nye innovasjonsprogrammet innen helseteknologi. Her støttet vi

prosjekter innenfor velferdsteknologi i 8 kommuner. Fornyingskonferansen «Beat for Beat» er fylkets arena for læring og erfaringstildeling i moderniseringsarbeidet, og denne var viet kommunereformen og flyktningssituasjonen i 2015.

Fylkesmannen har etablert OslofjordGIS – et samarbeid mellom fylkesmennene i Østfold, Vestfold og Oslo og Akershus – for å gjøre kart/GIS til et effektivt saksbehandlingsverktøy for embetene. Fra 2015 er også Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder tilsluttet OslofjordGIS. Samarbeidet bidrar både til effektiv drift av kartløsningen og til økt faglig samarbeid på tvers av embetene.

Kommunikasjon

Fylkesmannen i Østfold har i 2015 videreført klarspråkarbeidet og jobbet aktivt med språkforbedringstiltak. Det ble 20. november gjennomført et heldagskurs i klarspråk hvor 20 ansatte deltok. Ordning med «klarspråkambassadører» i alle embetets staber og fagavdelinger er videreført. Hensikten med denne ordning er å skape varige effekter av satsingen og videreføre klarspråkarbeidet i linjeorganisasjonen og det løpende arbeidet. Representanter for klarspråkambassadørene har også deltatt på klarspråksamlinger i regi av Difi og Språkrådet i løpet av 2015. NTB Arkitekst AS har bistått i arbeidet med både språkprofil og opplæring av klarspråkambassadørene. Klarspråkarbeidet hos Fylkesmannen er forankret som et prioritert innsatsområde i embetets kommunikasjonsstrategi og overordnede virksomhetsplan. Arbeidet har vært finansiert ved midler over eget driftsbudsjett og gjennom egeninnsats fra embetets medarbeidere.

Fylkesmannen i Østfold har bidratt aktivt i arbeidet med oppgradering og utvikling av nye nettsider for fylkesmennene i 2015. I forbindelse med oppgraderingen av embetets internettsider og FM-nett til Episerver versjon 7, ble det gjennomført kurs for embetets medarbeidere i bruk av det nye publiseringsystemet i uke 40 og 41, hvor i alt 70 medarbeidere deltok.

Internettsidene til Fylkesmannen i Østfold hadde i 41.961 brukere i 2015 (mot 33.441 brukere i 2014). Det er en økning på 33,5 prosent fra 2014. Antallet brukerøkter var i 2015 på 73.603, mot 62.295 i 2014. Det gir en økning på 18,2 prosent sammenlignet med 2014. Antallet sidevisninger økte med 5,4 prosent fra 2014 til 231.414 sider i 2015. Det har også blitt gjennomført utviklingsarbeid knyttet til embetets rapporter og grafiske profil i 2015.

(2.3) Et velferdsloft

Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Saksbehandling som angår enkeltpersoners rettigheter har høyeste prioritet både i embetsoppdraget og i overordnet virksomhetsplan i embetet. Resultatene for 2015 varierer noe mellom fagområdene, men områder med høyt sakstall er i stor grad innenfor frister, og restansesituasjonen er under kontroll.

På helse- og omsorgsfeltet har det vært en positiv utvikling for hendelsesbaserte tilsynssaker. Restanser er nedbygget, noe som har medført en del saker over frist. Saksfeltet er avhengig av å tilføre ressurser med eksterne medisinsk-faglig sakkyndig.

Resultatene er mer varierende for rettighetsklager og saker som gjelder vedtak om bruk av tvang (Pasient- og brukerrettighetsloven og Helse- og omsorgstjenesteloven). Her har det vært en del saker utenfor frist, men vi regner med å få kontroll på restansene innen første kvartal 2016.

Føreraktsaker er behandlet innenfor frister, ikke minst fordi det har vært tilført eksterne legeressurs, noe som er nødvendig så lenge sakstilfanget er på samme nivå.

Grunnet misforhold mellom oppgaver og ressurser har vi ikke oppnådd volumkrav på planlagt tilsyn på helse- og omsorgsfeltet i 2015. Dette har vært en nødvendig prioritering og tilpasning til rammene. Vi må også prioritere nye eksterne oppdrag og råd- og veiledningsoppgaver, men bruker faste arenaer for nøkkelpersonell i pleie- og omsorgstjenesten til å formidle lov- og regelverk og nasjonale satsninger.

På NAV-feltet har sakstilfanget økt jevnt gjennom de siste tre år, men vi har likevel klart å holde saksbehandlingstiden innenfor frist. Vi har gjennomført opplæring og veiledning i tråd med oppdraget. På NAV-området er det i vårt fylke mange henvendelser fra brukere til Fylkesmannen, noe som ble bekreftet gjennom det to-årige råd- og veiledningsprosjektet som nå er avsluttet. Derimot har vi i 2015 ikke oppnådd fullt volumkrav på planlagt tilsyn. Dette er i tråd med vedtatt prioritering, men er et klart uttrykk for at ressurser er strukket.

På separasjon og skilsmisser er saksmengden lite endret, og vi overholder frister.

Vergemålsområdet

Fylkesmannen i Østfold har etablert en vel fungerende vergemålsforvaltning, med kompetente og dyktige

medarbeidere. Et stort tilslag av saker og et lite tilfredsstillende saksbehandlersystem preget imidlertid arbeidet også i 2015.

Som følge av våre prioriteringer i året som gikk har vi etablert et vel fungerende vergekorps, og det er ikke behov for flere verger eller representanter i Østfold på nåværende tidspunkt. I løpet av året har vi fortsatt å følge opp vergene/representantene, gitt dem opplæring og bidratt til deres erfaringsutveksling. Vi har i den forbindelse gjennomført åtte vergemøter. Vi er tilgjengelige for våre verger, dette er noe vi prioriterer høyt. Vi bruker mer enn ett dagsverk daglig bare på å besvare henvendelser. I tillegg har vi vært aktivt ute og holdt en rekke foredrag om vergemålsordningen.

I løpet av 2015 har vi etablert og systematisert rutiner for hele vergemålsområdet. Dette er en kontinuerlig prosess som videreføres inn i 2016. Vi har hentet inn ekstra ressurser for å oppdatere data i saksbehandlingssystemet. Systemet innehar imidlertid hatt dårlige søkemuligheter, noe som igjen gjør det vanskelig å kvalitetssikre opplysningene.

Antall løpende vergemål har økt med ca. 500 i løpet av 2015, til totalt 4087 løpende vergemål. Fylkesmannen i Østfold forvalter ca. kr. 895 000 000,- fordelt på 1889 konti i ulike banker.

Vi er ikke tilfreds med saksbehandlingstiden på vergemålsområdet. Saker vedrørende enslige mindreårige asylsøkere, bruk av kapital, godtgjøring til verger og andre hastesaker har vært prioriterte saksområder, hvor saksbehandlingstiden har vært forsvarlig. Men på bakgrunn av lang saksbehandlingstid, blant annet for opprettelse av nye vergemål, er vi ikke fornøyd med måloppnåelsen på området. Rettsikkerheten for personer som er berørt av vergemålsreformen, er på denne bakgrunn ikke tilstrekkelig ivarettatt.

Til tross for midlertidig styrking av ressursene til vergemålsoppgaver i 2015, mener vi at saksbehandlingstiden er uforsvarlig lang. Vi håper overgangen til nytt saksbehandlingssystem i 2016 vil forbedre situasjonen, og at det gis rom for økt fast grunnbemanning.

Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen har i 2015 hatt et eget oppdrag og prosjekt for å gi økt bosetting av flyktninger i kommunene. Prosjektet er i nært samarbeid med IMDI, andre statlige aktører og kommunene i Østfold. Målet er å oppnå kommunale vedtak om bosetting på samme nivå som anmodningene fra nasjonalt utvalg. For å lykkes med dette legger prosjektet også stor vekt på kommunenes kvalifiserings- og integreringsarbeid og på langsiktig planlegging av bosettingen. Vi mener at dersom vi lykkes med å få flyktningene integrert i vårt samfunn, vil dette påvirke kommunene til å bosette flere. For å klare dette må vi legge vekt på pedagogisk god språkopplæring, samarbeid med næringslivet for å skaffe arbeidsplasser, og et kvalitativt godt introduksjonsprogram med gode språkopplæringsarenaer. Det er også viktig å etablere nettverk med frivillige organisasjoner for å få til en god integrering av flyktningene. Kompetansebygging i flerkulturell forståelse er også prioritert. Hensikten er å motvirke fremmedfrykt og negative holdninger i samfunnet vårt.

På grunn av høstens akutte asylsituasjon har prosjektet fått stor aktualitet og oppmerksomhet. Kommunene i Østfold har nesten tredoblet antall vedtak siden 2014. Vi er nå blant de fylkene som bosetter flest og mange av våre kommuner er nå klare til å bosette. Fylkesmannen og IMDI Øst har rettet særlig oppmerksomheten mot enslige mindreårige, da de er en sårbar gruppe og mange er bosettingsklare. De fleste kommuner er misfornøyd med at Staten har innført en 20 % egenandel på refusjonsordningen på barnevernstjenester. Noen kommuner har lagt ned tiltak og/eller stoppet bosetting med bakgrunn i dette.

(2.4) Oppvekst, barnehage, opplæring og barnevern

Oppvekst, barnehage og opplæring

Fylkesmannen i Østfold introduserte Sjumilssteget primo 2014, og samtlige Østfold-kommuner deltar i Sjumilssteget. Vi har samtidig valgt å se forskjellige tilskuddsordninger som barnefattigdomsmidler, boligsosiale støtteordninger og skjønnsmidler i en sammenheng. Kommunene har gjennomført en tverretattlig analyse av tilbudet sitt til barn og barnefamilier knyttet til de sju stegene i Sjumilssteget. Analysen ble ferdigstilt i 2015, og det er utarbeidet en rapport i samarbeid med HiØ. For Fylkesmannen var det viktig at den enkelte kommune kunne kjenne igjen egen rapportering og egne utfordringer. Arbeidet ledet i samarbeid med Universitetet i Nordland også frem til heftet «Alle barn har rett til å leke under regnbuen», som skal gi ideer og inspirasjon til å inkludere barn og unge i kartlegging og oppfølging. Vi opplever at dokumentene er tatt godt i mot og brukes av kommunene i det interne planarbeidet.

Ovennevnte arbeid er knyttet til et formalisert samarbeid mellom tre avdelinger hos FM; Barnehage og utdanning, Helse og sosial samt Beredskap og samordning. Fylkesmannen selv er opptatt av arbeidet og godt informert. Samarbeidet følger tildelt mandat og skal sikre intern koordinering av arbeidet for barn og unge på områdene

plan, barnevern, helse, sosiale tjenester, barnehage og opplæring. Samarbeidet er til tider ressurskrevende, men er avgjørende for å lykkes med å bryte ned en silotenkning og i stedet sette barnets beste og måten ulike tjenester kan spille sammen på, i sentrum. Arbeidet vil bli videreutviklet i 2016 i lys av 0-24-satsingen.

Fylkesmannen har oppfylt kravet til tilsyn gitt fra Utdanningsdirektoratet på barnehageområdet. Vi har overoppfylt kravet til tilsyn på utdanningsområdet fordi vi har valgt å inkludere temaet «Skolebasert vurdering» i alle tilsynene med fokus på elevenes læringsutbytte. Selv om tilsynene blir omfattende, mener vi temaene henger tett sammen. På barnehageområdet har vi 2015 fortsatt valgt å rette innsats mot kommunenes eget tilsyn med barnehagene. I tillegg har vi ført tilsyn med kommunens godkjenning av barnehager. Fylkesmannen i Østfold har hatt tilsyn på temaet kommunens tilsyn med barnehagene siden 2007. Vi har nå vært i flere av kommunene to ganger på samme tema med ca. tre-fire års mellomrom. Vi registrerer at flere av kommunene i stor grad har forbedret sin tilsynspraksis i perioden mellom Fylkesmannens tilsyn. Likevel ser vi at kommunenes tilsyn med barnehagene har mangler både når det gjelder systematikk og egnethet til å avdekke lovbrudd. I tillegg har vi gjennomført felles tilsyn knyttet til meldeplikten til barnevernet i to kommuner. Erfaringer og funn fra tilsyn er fast innslag på våre faste halvårlige møter med kommunene.

Nært samarbeid med sektor er viktig for å formidle statlige satsninger og se helhet og sammenheng i hele grunnopplæringen i arbeidet med økt gjennomføring av videregående opplæring. I 2015 har en påbegynt et tettere samarbeid med fylkeskommunen og kommunene for å følge elevene fra grunnskole og over i videregående opplæring. Arbeidet så langt innebærer at de videregående skolene får informasjon fra kommunene og rapporterer løpende tilbake til kommunene om "deres elever". Å sikre en gjennomgående og god dialog mellom kommunene og fylkeskommunen har vært et viktig element i nettverket mellom kommuner, fylkeskommunen og Fylkesmannen.

Høy kvalitet og kompetanseutvikling er viktige satsingsområder i barnehage og grunnopplæringen. Fylkesmannen bidrar gjennom sitt arbeid til å spre erfaringer og å stimulere barnehageeiere, skoleeiere og skoler til deltakelse i statlige kompetanseutviklingstiltak i tillegg til egne, initierte tiltak. Vårt fylke har utfordringer knyttet til lav gjennomføring av videregående opplæring. Det er viktig at Fylkesmannen støtter opp under arbeidet med å videreutvikle og fremme utdanningsfeltet innen rammene for vårt arbeid. Levekårsundersøkelser, kartlegging av læreres kompetanse og elevers læringsutbytte tilsier at kommunene og fylkeskommunen har særskilte utfordringer. Økt gjennomføring i videregående opplæring tilsier særskilt oppmerksomhet rundt kompetanseutvikling og rekruttering i både barnehagen og hele grunnopplæringen. God informasjon om satsingen har medført økt deltakelse i videreutdanningen for lærere. I 2015 ble nær 250 lærere tatt opp til videreutdanningsstudier for skoleåret 2015/16. Også PUB-studiene for barnehagelærere er gjennomført etter planen, men her savnes fremdeles midler til å dekke opp for et vikarbehov i barnehagene tilsvarende som for lærere.

Flyktnings situasjonen høsten 2015 medførte stort fokus på regelverket knyttet til minoritetsspråklige barn og unge i mottak og omsorgssentre. Fylkesmannen har deltatt på en rekke møter med sektor der regelverket er klargjort. Både kommunene og fylkeskommunen etterspurte smidigere tilpasning av tilskuddsordningen for opplæring til barn og unge i denne gruppen. De samme har også i lys av erfaringene fra tilskuddsordningen gjennom året bedt om at praksis endres, slik at en kan identifisere barn og unge i henhold til listene fra UDI. Problemstillingene støttes av Fylkesmannen som også ser at det er vanskelig å kvalitetssikre utbetalte tilskudd slik det er forventet. Tilskuddsordningen har i 2015 ikke fungert etter forutsetningen.

På bakgrunn av Fylkesmannens tilsyn med introduksjonsloven har vi i løpet av året fått flere forespørsler om vi kan presentere funn fra tilsyn. Erfaringene er brukt for å etablere et nettverk med og i kommunene for å dele erfaringer, øke kompetansen og berede arbeidet i kommuner som vil bosette flyktninger/ asylsøkere som får vedtak om bosetting. Antallet klagesaker er derimot stabilt lavt. Vi besvarer spørsmål på e-post og telefon fortløpende. Arbeidet med å realkompetansevurdere denne gruppen oppleves som krevende for kommunene, selv om det er kommet nasjonale retningslinjer for innholdet. Erfaringer fra tilsyn med mange lovbrudd og mangler tilsier at det må gjøres flere grep overfor kommunene for at ordningen skal fungere tilfredsstillende i forhold til de nasjonale intensjonene med ordningen.

I samarbeid med VOX og de regionale voksenopplæringssettene er det gjennomført etterutdanningskurs for lærere innen opplæringen i norsk og samfunnskunnskap og for lærere knyttet til introduksjonsordningen. Kursene har fått gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Vi har i 2015 likevel tilskudd som ikke er benyttet i sin helhet. Det er søkt om å få overført midlene til 2016. Det har i all hovedsak vært samordnede etterspørsler av kompetanseheving fra sektoren. Det vil i 2016 bli gjort endringer for i større grad å sikre at en også dekker opp ulike behov i ulike deler av fylket.

Oppgavene og oppdragene knyttet til oppvekst, barnehage og opplæring for Barnehage- og utdanningsavdelingen

Barnevern

På barnevernfeltet har flere sakstyper blitt forsinket, men vi har kontroll på restansene, og arbeider for å komme ajour i løpet av 1. kvartal 2016. Institusjonstilsyn innen barnevernet er høyt prioritert. Men økt tilfang av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere høsten 2015 har medført nødvendig omdisponering av ressurser til tilsyn, slik at resultatet samlet ligger noe under lovpålagte krav. Planlagt tilsyn med kommunalt barnevern er gjennomført i henhold til volumkrav.

Det er også på barnevernfeltet en økende ubalanse mellom oppgaver og tilgjengelige ressurser. I Østfold har vi 12 eiere av 42 ulike barneverninstitusjoner/avdelinger, og vi har i 2015 gjennomført 90 tilsynsbesøk. I løpet av høsten 2015 har det blitt opprettet et stort antall omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere. 7 ulike private aktører har etablert 19 omsorgssentre i Østfold. Omsorgssentrene er samlet sett godkjent for 174 barn. Pr 31.12.15 var det 140 plasserte barn under 15 år i omsorgssentrene. I 2015 har vi gjennomført tilsyn med barneverntjenesten i 9 kommuner der temaet var barneverntjenestens håndtering av bekymringsmelding og tilbakemelding til melder. Ett av tilsynene ble gjennomført i samarbeid med Barnehage- og utdanningsavdelingen, der temaet i tillegg var barnehager og skolars opplysningsplikt til barneverntjenesten. Vi har hatt særlig oppfølging av ti kommuner på bakgrunn av funn etter tilsynsbesøk eller annen informasjon om utfordringer i barneverntjenestene.

Fylkesmannen har i 2015 videreført midler til i alt 53 stillinger i barnevernet i kommunene i vårt fylke. Rapportering fra kommunene viser at tilførte stillingshjemler er besatt.

Som ledd i å styrke det kommunale barnevernet har Fylkesmannen bidratt til fagutvikling gjennom jevnlig fagmøter med ledelsen av barneverntjenestene, opplæring knyttet til saksbehandling og forvaltningskompetanse i barneverntjenesten, samtaler med barn om vold og seksuelle overgrep, undersøkelser og utredning etter mottatt bekymringsmeldinger og samarbeid mellom skole og barnevern for å bedre opplærings situasjonen til barn med tiltak fra barnevernet.

(2.5) Planlegging, byutvikling og geodata

Fylkesmannen har samarbeidet med fylkeskommunen om formidling av nasjonale forventninger til kommunal- og regional planlegging. Vi har lagt spesiell vekt på sammenhengen mellom langsiktig planlegging og kommunereformarbeidet og på integrering og bosetting av flyktninger som tema i den langsiktige planleggingen. Samfunnsikkerhet og klimatilpasning er også viet spesiell oppmerksomhet i plandialogen med kommunene og fylkeskommunen. Vi deltar aktivt i regionale planmøter der kommunene og ev. tiltakshaver presenterer planene og søker derved å oppnå tidlig avklaring gjennom innspillfasen.

Det pågår arbeid med sentrumsplaner og utvikling av en tettere og mer aktiv bykjerne i alle Østfoldbyene. Samtidig registrerer vi at det er et stort utbyggingspress i byenes randsoner. Det planlegges og gjennomføres også flere store samferdselstiltak i fylket på vei, bane og sjø. Støy, jordvern og hensynet til samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er sentrale utfordringer i denne sammenhengen.

Innsigelsesadgangen skal sikre at kommunene ikke vedtar planer som strider mot nasjonale og viktige regionale interesser. Fylkesmannen fremmet sju innsigelser i løpet av 2015, dette er to mer enn året før men lavere enn snittet når man ser de siste årene under ett.

Sammen med Statens kartverket har Fylkesmannen tatt initiativ til at utvalgte kommuner i Østfold sender arealplaner på høring digitalt fra 2016.

Byggesaker

Som ledd i vårt oppdrag med å veilede og informere innenfor plan- og bygningsretten, arrangerte Fylkesmannen i 2015 samling for kommunale byggesaksbehandlere i fylket, og gjennomførte opplæring av politikere i tre kommunale planutvalg. Også i 2015 har Fylkesmannen bistått Regjeringsadvokaten i flere rettssaker om gyldigheten av vedtak i klagesaker hos oss.

Vi fikk inn flere klagesaker i året som gikk enn året før, og har også behandlet flere enn i 2014. Tendensen er flere kompliserte og tidkrevende saker, og utstrakt bruk av advokater. Hovedtyngden av klagesakene er dispensasjonssaker. Prioritering av utadrettet virksomhet, bistand til Regjeringsadvokaten i flere rettssaker, samt økning av antall klagesaker har ført til at saksbehandlingstiden i klagesakene har ligget over det forskriftsfestede kravet store deler av året. Det har derfor vært nødvendig å sette inn tiltak, herunder overtidsarbeid, og det er grunn til å nevne at vi også i 2015 har brukt av ressurser avsatt til andre av KMDs oppdrag for å møte utfordringen med å overholde tidsfristene.

Ved årsskiftet lå saksbehandlingstiden i klagesaker på bygg igjen på mellom 12-16 uker. Samlet sett overskred vi den forskriftsfestede 12-ukersfristen i 130 av de 137 sakene vi behandlet i 2015.

(2.6) Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, klima og miljø

Jordvern, kulturlandskap og strandsoner

Østfold har et stort arealforbruk per innbygger og dermed stort potensial for fortetting og omforming. Kombinert med nasjonale føringer om arealøkonomisering og stor forekomst av nasjonalt verdifull dyrka mark tilsier dette at det er mulig å unngå nedbygging av dyrka mark i Østfold. Østfold hadde i 2014 en avgang av 611 dekar dyrka og dyrkbare arealer.

Kulturlandskapet er i endring. Stadig større arealer påvirkes av utbygging og endringer i driftsformer i jordbruket, og en del arealer står i fare for å gro igjen. Bøensætre med plasser i Aremark kommune er utvalgt kulturlandskap i Østfold. Fylkesmannen opplever at tiltak og skjøtsel gjennomføres på en god måte, og grunneierne i området er interesserte og engasjerte.

Nasjonal strandsonopolitikk blir i stor grad ivarettatt i ordinære plansaker, samt i uttalelser til dispensasjonssaker. Vi registrerer at det fortsatt er et stort antall saker om dispensasjon for byggetiltak i strandsonen.

Som sektormyndighet på miljø og landbruk har vi uttalt oss til 386 dispensasjonssaker og 13 dispensasjonsvedtak er påklagd.

Landbruksrelatert næringsutvikling

Handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling er retningsgivende for tildeling av bygdeutviklingsmidler ved Fylkesmannen og Innovasjon Norge. Det var i 2015 økning i antall prosjekter innen grovførbasert husdyrproduksjon og grønt reiseliv.

I arbeidet for lokalmat og grønt reiseliv har Fylkesmannen gjennom Partnerskapet etablert Forum for mat og reiseliv i Østfold. Vi har deltatt i arbeidet for Oslofjordregionen ved Grüne Woche i Berlin. Nyskapingskonferansen var i 2015 tilegnet grønt reiseliv.

Innen økologisk landbruk tilbyr Økologiske foregangsfylker storhusholdninger foredrag, kjøkkenbesøk, praktiske råd, kurs og studieturer. Lav andel grovførbasert produksjon er den største utfordringen for økologisk landbruk i Østfold.

Hele 16 av 18 Østfoldkommuner har tilbud om grønt arbeid på totalt fem gårder. Fylkesmannen samarbeider godt med NAV på området og bidrar til treff blant fylkets tilbydere. Fylkesmannen fokuserer særlig på Inn på tunet-tilbud innen demensomsorgen og integrering av flyktninger. Organisasjonen Inn på tunet Østfold ble nedlagt i 2015 da det ikke var stort nok behov blant medlemmene.

Fylkesmannen deltar i prosjekt for økt bruk av massivtre i regi av Rakkestad kommune og Trebruk AS. Prosjektet er fundert på økt bruk av lokale råstoffer, verdiskaping i kommunen og klimautfordringene. Studietur, konferanse, spørreundersøkelse, møter med næringsorganisasjoner og stortingspolitikere er aktiviteter i 2015. I Rakkestad skal alle offentlige bygg vurderes oppført i tre og alle landets kommuner er oppfordret til å gjøre det samme og å gi sin tilslutning til «Ordførere for tre».

Klima

Fylkesmannen deltar i nettverket Klima Østfold, som flere av våre oppgaver knyttet til reduksjon av klimagassutslipp kanaliseres gjennom. Nettverket samarbeider om felles gjennomføring av like tiltak i de kommunale klima- og energiplanene. Nettverket har blant annet utviklet kommunale klimagassregnskap (kommunal drift), samarbeid om energiomlegging i kommunale bygg, informasjon og holdningskampanjer og felles standard og anskaffelse av ladeinfrastruktur for el-biler. Gjennom Klima Østfold er deltakerne vært involvert i og gitt bidrag til forskningsprogrammet KlimaReg. På grunn av presset ressursituasjon har Fylkesmannens innsats i nettverket vært på et lavere nivå i 2015, enn tidligere år.

Bioenergi og foryngelse etter hogst er de viktigste klimatiltakene i skog. Planteaktiviteten og andelen tilfredsstillende foryngelse er økende. Endret jordarbeiding reduserer klimagassutslippene og drenering reduserer tap av lystgass fra jordbruksarealene. Vi samarbeider med Østfold bondelag, Norsk landbruksrådgivning (NLR) SørØst, Kalnes vgs, Klima Østfold og fylkeskommunen om prosjektet Klimasmart landbruk; kurs og seminarer om klimatiltak. Etter 2016 videreføres klimarådgivning for landbruket av Norges Bondelag og NLR.

Helhetlig vannforvaltning

Helhetlig vannforvaltning er et høyt prioritert område. Det er tett og god dialog med andre parter, spesielt vannområdene. Fortløpende overvåking i vann og vassdrag bidrar til at kunnskapen om tilstanden i de mange

Vannområdene i Østfold er fortsatt i ferd med å bli bedre. Mange vannforekomstene blir stadig bedre.

Fylkesmannen samarbeider tett med vannregionmyndigheten Østfold Fylkeskommune, vannområdene Morsa, Haldenvassdraget, Glomma Sør for Øyern samt Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Vi deltar aktivt i arbeidet i fag- og styringsgrupper og det er blant annet gjennomført eget seminar om skjøtsel av kantsoner mellom landbruksområder og vassdrag. Vannområdene i Østfold ligger langt fremme i å utvikle et mer profesjonelt og helhetlig regime rundt kommunenes forvaltning og tilsyn med spredte avløpsanlegg.

Økt matproduksjon og grønn kommunekonferanse

Fylkesmannen er aktiv med i prosjekter med mål om økt matproduksjon; *Økt kornproduksjon i Østfold og Akershus* har økt kornareal og økt avling per daa som mål, *Grønn forskning Oslofjorden* kobler næring og forskning for å fremme økt produksjon og økt kvalitet på varer mens flere prosjekter har mål om økt dyrking av frukt og bær i regionen.

Fylkesmannens landbruksavdelings «Grønn kommunekonferanse» med fokus på bl.a. Østfoldlandbruket, landbruksforvaltningen, jordressursene og klimaendringer samlet i desember mange av fylkets ordførere, sektorpolitikere og administrasjon. Konferansen fikk svært gode tilbakemeldinger.

Kontrollarbeid

Noen brudd på husdyrkonsesjonsloven har et større omfang, og særlig saker med mistanke om driftsfellesskap utløser de største kravene om standardisert erstatning. Ett driftsfellesskap beslaglegger store ressurser i landbruksforvaltningen i Østfold. Vi prioriterer kontroll av potensielle driftsfellesskap enda høyere i 2016.

Verneplanarbeidet

Det er fortsatt stor aktivitet på området frivillig vern av skog i Østfold, men på litt lengre sikt ser vi at tilfanget av nye potensielle verneområder er i ferd med å avta. I 2015 ble det fattet vernevedtak for fem nye skogvernområder, hvorav en utvidelse av tidligere vernede områder. Sju områder er på ulike stadier i en prosess for eventuelt vern og ytterligere fem områder ble fagundersøkt i 2015. Verneplanarbeidet for Rauøyfjorden, som inngår i marin verneplan, ble påbegynt i 2014 og videreført i 2015. Det vil bli vurdert om Rauerfjorden skal etableres som marint verneområde eller innlemmes i Ytre Hvaler nasjonalpark.

Arter og naturtyper

Fylkesmannen i Østfold har et særskilt ansvar for enkelte arter som er svært sjeldne eller ikke forekommer ellers i landet. Bestemte arter av planter, bier og sommerfugler er således fulgt opp med kartlegging, overvåking og skjøtsel. Hva angår utvalgte naturtyper, er registreringer av eik videreført i 2015. Fylkesmannen gir råd til kommuner eller tiltakshavere i plansaker og ved hogst/forvaltning av store eiker. Slått av 13 lokaliteter for slåttemark er gjennomført, i tråd med handlingsplan og skjøtelsesplaner.

Fremmede og invaderende arter er en økende utfordring og binder store ressurser i naturforvaltningen. Bekjempning av fremmede arter inngår som en vesentlig del av skjøtselen i våre verneområder, og det gis tilskudd til kommunale prosjekter for bekjempelse av fremmede arter. Moss kommune takket ja til tilbudet om å overta forvaltningsansvaret for sine verneområder, og disse ble overført til kommunen i oktober. I den sammenheng har det vært avholdt befaringer og gjort erfaringsutveksling med nøkkelpersoner i kommunen. I samarbeid med fylkeskommunen er det utarbeidet en handlingsplan med forvaltningsstrategier for villsvin i Østfold.

Innslaget av rømt oppdrettslaks i våre laksebestander er fulgt nøye. I fem ulike Østfoldbekker er det gjennomført habitatforbedringer av hensyn til sjørretbestandene.

Forurensninger og avfall

Forurensninger og avfall

Fylkesmannen har i 2015 behandlet 22 saker om endring/utvidelse/ny tillatelse etter forurensningsloven med forskrifter, dette er nær en dobling av antallet fra året før. Ved årsskiftet har vi flere ubehandlede søknader og etterslep i saksbehandlingen. Den store saksmengden har gått ut over ressursene til å gjennomføre tilsyn og det er i 2015 bare gjennomført 22 forurensningstilsyn og flere av disse er enklere tilsyn i forbindelse med nasjonale aksjoner. Innsatsen i tilsynet er omlag 1 årsverk lavere enn forventningene fra Miljødirektoratet. Basert på prinsippene for risikobasert kontrollplanlegging skulle 39 anlegg med tillatelse vært kontrollert, hvorav minst 3 i form av systemrevisjon. Utenom nasjonale aksjoner er det i praksis ikke gjennomført tilsyn i småbedrifter uten tillatelse siden 2012. Etter mange år med etterslep i kontrollarbeidet blir kontrollfrekvensen lav for hvert enkelt anlegg og mange av kontrollene vi gjennomfører utløser omfattende oppfølgingsarbeid.

(2.7) Samfunnssikkerhet og beredskap

I arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap har vi prioritert arbeid med fem forhold:

- Oppfølging av fylkesROS-analysen fra 2014 og spesielt arbeid med forebygging og samfunnssikkerhet i kommunal- og regional planlegging
- Tilsyn og veiledning i kommunene og formidling av kravene til kommunal beredskap. Det er avholdt tilsyn i fire kommuner i 2015 og arrangert flere seminarer med tema innenfor kommunal beredskap. Fylkesmannen har også deltatt i Øvelse Oslofjord og derigjennom øvd kommunene i Østfold.
- Oppfølgingen av ny beredskapsinstruks og embetets egen beredskap, herunder uttesting av Nødnett, inngått avtaler om reservelokaler, anskaffelse av aggregat og vurdering av vaktordning
- Implementering av nytt gradert samband
- Håndtering av asylsituasjonen og bistand til kommuner og sentrale myndigheter med etablering av ankomstsenter Råde og mottak i flere kommuner

Mye ressurser ble benyttet til uttesting av Nødnett – et oppdrag som ble gitt spesielt til tre embeter i 2014 og 2015. Erfaringene fra prosjektet er gode og vi anbefaler at DSB utredet bruk av Nødnett som en del av et nasjonalt beredskapssystem for Fylkesmannens samordningsansvar ved kriser og rapportering mellom kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå. Egen rapport fra arbeidet er oversendt DSB.

Embetets ressursbruk

På helse- og omsorgsområdet og på barnevernområdet har vi over tid erfart at det ikke er samsvar mellom oppgaver og ressurser. I 2015 ser vi at det også begynner å bli prioriteringskonflikter på NAV-området. Vi blir bedt om å prioritere innenfor rammene, og må gjøre løpende vurderinger av hva som må prioriteres opp og ned. Det har i flere år ikke vært mulig å oppnå volumkrav på planlagt tilsyn med helse- og omsorgstjenester. På alle fagområder er oppgaver knyttet til satsninger og forvaltning av tilskuddsmidler utført som planlagt. Siden vi må bruke fagressursene samlet til alle oppgaver, må vi fortsatt planlegge og utføre oppdraget i et utstrakt tverrfaglig samarbeid og prioritere ut fra lokale behov.

Vi har hentet eksterne fagressurser på helse- og omsorgsfeltet, og måtte i høst hente inn barnevernfaglig ressurs, noe som førte til budsjettoverskridelse. Situasjonen innebærer en vedvarende bekymring for at noe må forsømmes, og dette påvirker også våre medarbeidere. Samtidig erfarer vi en økende klagesaksmengde på NAV-området. Det er første gang vi har måttet stryke planlagt tilsyn for å sikre enkeltsaksbehandling på dette fagområdet.

Fylkesmannen har i 2015 brukt mye tid på den nye oppgaven med Kompetanse- og innovasjonstilskudd. Dette medvirket til at det ble en økt restanse på rettighetsklager.

Økte oppgaver knyttet til store ankomster av asylsøkere/flyktninger høsten 2015 har ført til at vi får et ytterligere press på ressurser, og oppnår reduserte resultater, også på prioriterte saksområder, ved lengre saksbehandlingstid på enkeltsaker og at vi må stryke planlagte tilsyn.

På område samfunnssikkerhet og beredskap er den nye beredskapsinstruksen krevende å innfri. Instruksen er omfattende og utdypende, både i form av konkrete krav til forebyggende arbeid (fylkesROS bl.a.) og Fylkesmannens beredskap (responstid). Samtidig har embetet implementert nytt gradert samband, som også i det daglige legger beslag på ressurser. Det er varslet begrensede økte beredskapsressurser til fylkesmennene i 2016, men dette vil ikke være tilstrekkelig til å innfri kravene i instruksen på en god måte.

Landbruksavdelingen har i 2015 oppnådd gode resultater sett i forhold til ressursbruken. Ved å rekruttere rett kompetanse i vakante stillinger har vi bl.a. styrket kapasitet og gjennomføringsevne i arbeidet med oppfølging av ulovligheter.

Miljøvernavdelingen opplever at det er et misforhold mellom tilførte økonomiske ressurser på den ene siden og faste lønnsutgifter og oppgaver på den andre siden. Etter flere år med stillingsstopp og nedbemanning, nærmer miljøvernavdelingen seg måltall i bemanningen, dette forutsetter imidlertid at nivået på fagmidler tildelt over KLDs budsjett opprettholdes på dagens nivå. Avdelingen er med sine 15 ansatte, hvorav en nasjonalparkforvalter, blant landets minste miljøvernavdelinger. Det gir et stort press på avdelingens ansatte, som må håndtere et bredere spekter av sakstyper.

Ressurssituasjonen til tross anses resultatoppnåelsen for avdelingen i 2015 totalt sett som god. På forurensningsfeltet, er det dog som nevnt noe lang saksbehandlingstid og problemer med å prioritere egeninitiert tilsyn og veiledning til kommunene. På planområdet og naturforvaltningsområdet var resultatoppnåelsen generelt god, men også her hadde det vært ønskelig å kunne bidra mer med veiledning og bredere samarbeid. Ferdigstilling av forvaltningsplanen for Ytre Hvaler nasjonalpark er fortsatt forsinket til tross for at det ble satt inn ekstra

Enkelte oppgaver i embetsoppdraget er etter avklaring med Miljødirektoratet utsatt eller ikke løst i 2015.

Barnehage- og utdanningsavdelingen opplever at det i all hovedsak er samsvar mellom oppgaver/oppdrag gitt fra KD og ressurser gitt for å løse oppgavene. Oppdrag med betydelige ressurser for kompetanseheving på barnehageområdet sent høsten 2015 er søkt overført til 2016. Vi har en klar plan for å bruke midlene til kompetanseheving for sektoren i 2016. En økning i antall klagesaker på flere klagesaksområder innen grunnskole gjør det utfordrende å kunne delta på eller initiere til etterspurt veiledning utover det som er pålagt i oppdrag. Vi ønsker og forsøker likevel å imøtekomme henvendelser så langt det er forsvarlig innen oppdraget som helhet både for barnehage og opplæring.

Vi opplever derimot at det ikke er samsvar mellom oppgaver knyttet til introduksjonsloven og ressurser til embetet fra BLD. Innføring av statlig tilsyn med kommunenes gjennomføring av ordningen har ikke resultert i økte ressurser. Dette er meddelt i forbindelse med foreløpig tildelingsbrev både i 2013, 2014 og 2015. Tilsynsarbeidet med tilhørende veiledning og oppfølging overfor kommunene er viktige bidrag i bosettingsarbeidet. Arbeidet er også etterspurt i sektoren. Dette er årsaken til at vi har gjennomført tilsynene slik de var planlagt, til tross for manglende ressurser. Når Fylkesmannen i Østfold i tillegg ble ett av to embeter som skulle pilotere og prøve ut modeller for økt antall vedtak om bosetting, har det ikke vært forsvarlig å nedprioritere arbeidet med og informasjon/veiledning om arbeidet med introduksjon og andre ordninger for å sikre en kvalitativt god oppfølging av nye bosatte.

På vergemålsområdet har vi også i 2015 måttet sette inn ekstra ressurser i form av midlertidige engasjementer på vergemålsområdet. I tillegg til den faste grunnbemanningen på 8 personer (+andel av avdelingsleder), hadde vi store deler av året 5 personer inne på midlertidige engasjementer, hvorav en som følge av langtids sykefravær. I løpet av året har vi økt den faste grunnbemanningen til 9 personer, og ved årsskiftet hadde vi 3 personer i engasjementer. Det er vår klare oppfatning at oppgaver og forventninger på vergemålsområdet ikke står i forhold til ressurser som er stilt til vår disposisjon, heller ikke på sikt. I den forbindelse er det grunn til å vise til at vi i Østfold har opplevd en økning i antall løpende vergemål på ca. 500 i året som gikk, og vi forvalter nå mer enn kr 100 000 000 mer enn i 2014, på ca. 272 flere konti.

Embetets arbeid med tidstyver

Embetet har i 2015 jobbet med kartlegging og fjerning av interne «tidstyver». Følgende tidstyver er fjernet:

- Embetets interne system for virksomhetsplanlegging (Exie) utvikles i 2015 og arbeidet for å finne erstatting er igangsatt. Det forventes at KMDs arbeid med nytt tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) med tilhørende elektronisk styringsportal legger til rette for effektiv virksomhetsplanlegging i embetene og sikrer en integrert løsning for oppdrag, virksomhetsplan og intern og eksternt rapportering.
- Rutinene for bestilling og internfakturering av mat til møter er effektivisert
- Møtekultur er gjennomgått for å sikre god og effektiv gjennomføring av møter
- Ventetid/kø for utskrift av dokumenter/vedtak er avskaffet ved at utskriftskapasitet er økt
- Det er satt søkelys på omfang og varighet av kaffepauser
- Miljøvern avdelingen har gjennomgått sine maler og endret maler for uttalelser i arealforvaltningssaker slik at disse er mer presise
- Landbruksavdelingen praktiserer gjennom god planlegging raske ansettelsesprosesser for å sikre kvalitet og omdømme

Asylsituasjonen

Når det gjelder asylsituasjonen ble Fylkesmannen involvert i en tidlig fase med etablering av Ankomstsenter Østfold. Samarbeidet med Råde kommune, Sykehuset Østfold og sentrale myndigheter har bidratt til å finne gode løsninger. Kartleggingen av mulige innkvarteringssteder viste at det er betydelig kapasitet i Østfoldsamfunnet. Fylkesmannen har ivaretatt løpende situasjonsrapportering til nasjonale myndigheter og deltatt i faste, ukentlige samordningsmøter. Dette har vært en prioritert oppgave og gått på bekostning av planlagt utvikling av embetets egen beredskap. Hvis tilsvarende situasjon oppstår i 2016, vil evnen til å innfri alle krav i beredskapsinstruksen bli vesentlig redusert.

Kommentarer til de enkelte departementsområder

~~Klima- og miljødepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Økt ressursbruk skyldes primært at finansiering av vannforvalter ble konvertert fra KLD til kap 052501.~~

Landbruks- og matdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Økt ressursbruk skyldes normal lønns- og prisvekst.

Kunnskapsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Redusert ressursbruk skyldes mye sykerefusjoner på dette området i 2015.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Økt ressursbruk skyldes primært normal lønns- og prisvekst.

Justis- og beredskapsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Økt ressursbruk skyldes dels normal lønns- og prisvekst, og dels noe økt bemanning. Økningen på fagdepartementsområdet skyldes dels økt tildeling på vergemålsområdet, og dels noen feilføringer i 2014 (mer skulle ha blitt ført mot resultatområde 512 – vergemål).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Reduksjon skyldes bl.a. nedtrekket knyttet til innføring av ny merverdiavgiftsordning, og dels at refusjon for et årsverk som ble utgiftsført på resultatområde 010 ble inntektsført på resultatområde 600.

Arbeids- og sosialdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: På kap 0525 skyldes reduksjon i ressursbruk fødselsrefusjoner. På fagdepartementsområdet skyldes reduksjon færre fagmidler, primært at tildelingen knyttet til veiledningsrollen på Nav-området.

Helse- og omsorgsdepartementet: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: På kap 0525 skyldes økningen i ressursbruk økt bemanning, økte lønnsutgifter. På fagdepartementsområdet skyldes økningen endring mht tildeling/regnskapsføring av midlene til styrking av saksbehandlingen pasient/brukerrettigheter.

Andre: Kommentarer til endring fra 2014 til 2015: Noe økt bruk av resultatområde 910 i 2015. Skyldes for en stor del tilfeldigheter.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Arbeids- og sosialdepartementet	kr 190 192,95	kr 939 200,35
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 4 065 691,09	kr 1 136 335,05
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 13 614 115,28	kr 4 532 955,94
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 391 548,19	kr 9 541 857,00
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	kr 31 435 948,35	kr 766 391,58
Kunnskapsdepartementet	kr 6 285 997,67	kr 5 268 911,83
Landbruks- og matdepartementet	kr 8 788 724,38	kr 0,00
Klima- og miljødepartementet	kr 7 417 620,70	kr 1 466 088,46
Andre	kr 499 251,71	kr 0,00
Sum:	kr 74 689 090,00	kr 23 651 740,00

IV - Styring og kontroll i embetet

Embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

I 2015 fikk embetet 13 nye medarbeidere, 5 personer i faste stillinger og 8 personer i midlertidige stillinger. I tillegg ble det inngått avtale med 2 tilkallingsvikarer. De to nye lederne som ble tilsatt i 2014, landbruksdirektør og direktør for administrativ stab, tiltrådte begge stillingene i februar 2015. Det har grunnet permisjon vært konstituert direktør for miljøvern siden februar 2015 og ut året.

15 personer fratrådte sin stilling hos Fylkesmannen. Embetet hadde en turnover i 2015 på 6 % når det er korrigert for naturlig avgang. Med unntak av noen spesialstillinger, har Fylkesmannen hatt god tilgang på kvalifiserte søkere til ledige stillinger.

Det ble gjennomført lønnsforhandlinger i henhold til HTA pkt. 2.3.4 for 2 ansatte, en på grunnlag av endrede oppgaver og en for fare for å miste særlig kvalifisert arbeidskraft.

Pr. 31.12.15 var det ansatt 7 personer med innvandrerbakgrunn hos Fylkesmannen i Østfold, hvorav en er midlertidig tilsatt. Embetet er opptatt av den personalpolitiske målsettingen i staten om å sikre at den statlige arbeidsstyrken skal gjenspeile sammensetningen av den yrkesaktive del av befolkningen i Norge. Så langt det er kjent i rekrutteringsprosessene, blir minst en person med innvandrerbakgrunn innkalt til intervju ved kunngjorte stillinger, forutsatt at vedkommende er kvalifisert for stillingen.

Fylkesmannen i Østfold har i løpet av 2015 tatt i bruk Risk Manager som avvikssystem.

Fylkesmannen i Østfold har i 2015 gått over til DfØs portalløsning med elektroniske reiseregninger, skjemaer og tidsregistrering.

Helse og sosialavdelingen rekrutterer medarbeidere med god faglig kompetanse og yrkeserfaring. Erfaringsmessig tar det likevel tid for nyansatte å sette seg inn i omfang og ulike saksområder i dette arbeidet. Innføring i våre arbeidsmåter krever også tid og innsats med kunnskapsoverføring fra mer erfarne medarbeidere. Tilsynsoppgaver - og særlig revisjonslederarbeidet - krever særskilt etatsspesifikk kompetanse og erfaring, som det tar tid å bygge opp. Tilgang på medisinsk-faglig ressurs er særlig sårbar, og inngår i mange av oppdragene. Vi har vært avhengige av å tilføre eksterne legeressurs til hendelsesbasert tilsyn og førerkortsaker for å sikre fremdrift og kvalitetssikring av arbeidet. Høsten 2015 måtte vi også hente inn barnevernfaglig ressurs for å sikre tilsynet med omsorgssentrene (enslige mindreårige asylsøkere). Østfold har fra før av mange barneverninstitusjoner, og vårt fylke fikk et høyt antall av de nyetablerte omsorgssentrene. Dette tilsynet er både omfattende og krevende, og forutsetter bruk av tolk i samtaler med barna.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har 12 høyt kvalifiserte medarbeidere med ulik bakgrunn og erfaring fra sektoren. Alle har allsidig erfaring, herunder også ledererfaring. Alder og kjønn har god fordeling. Av de 12 medarbeiderne må avdelingen selv tjene inn til ca. 0,7 stilling fordi dette er utenfor bemanningsplanen eller eksternt finansierte stillinger (fagmidler). I en slik situasjon blir det krevende å fortsatt prioritere oppgaver som ikke tilføres midler fra oppdragsdepartementene, jf. tilsyn etter introduksjonsloven. Avdelingen har 2 jurister i 100 % stilling, 8 pedagoger (både barnehage og utdanning) og 2 med en annen primærutdanning (siviløkonom og sosionom), men som har pedagogisk utdanning i tillegg. Utdanning og erfaring gjør at avdelingen er godt rustet både til å løse oppdragene i dag og håndtere eventuelle endringer i Fylkesmannens oppgaveportefølje. Avdelingen bruker bevisst kompetansen på tvers i oppgaveløsningen og ser at det bidrar til god kvalitet der medarbeidere også lærer av hverandre.

Bemannings- og kompetansesituasjonen innenfor kommuneøkonomi, samfunnssikkerhet, GIS og kommunikasjon er stabil.

Landbruksavdelingen består av godt kompetente fagpersoner, i hovedsak med utdanning på masternivå innen våre fagområder og lang relevant arbeidserfaring. Ved rekruttering kompletterer vi avdelingen med ønsket kompetanse.

Juridisk avdeling har god kompetanse til å løse oppgavene vi er tillagt. Vi har ikke problemer med å rekruttere medarbeidere med riktig kompetanse når vi har søkt etter nye, verken til faste eller midlertidige stillinger. En fast medarbeider har sluttet i året som gikk som følge av nytt jobbtilbud, og vi har ansatt to personer i faste stillinger. Ved årsskiftet har vi tre personer ansatt i midlertidige engasjementstillinger, alle er knyttet til vergemålsområdet. Det er fortsatt vår vurdering at en tilfredsstillende oppgaveløsning på vergemålsområdet forutsetter mer

Helse- og sosialavdelingen ser at vi har forbedringspunkter i internt samarbeid knyttet til felles prioritering og konsensus om innspill til planarbeid. Videre har vi påbegynt et arbeid med å forbedre og utvikle koordinering av fag/tilskuddsmidler på tvers av fag- og satsningsområder.

Miljøvernavdelingen har samlet sett god kompetanse på alle sine områder. Avdelingen har kapasitetsutfordringer innen arealforvaltning og forurensning. Dette har blant annet ført til at innsatsen på forurensningstilsyn i 2015 ligger om lag ett årsverk under det nivået som er forutsatt basert på Miljødirektoratets tilsynsstrategi.

Det ble i siste tertial 2015 avdekket et ugyldig vedtak om utslippstillatelse fra 2012, og dette er fulgt opp med en gjennomgang av tidligere vedtak for 56 aktuelle anlegg. Det ble ikke avdekket ytterligere alvorlige feil men til sammen 86 slurvefeil og mangler er avdekket og blir rettet etter en egen plan for dette. Typiske feil er manglende benevnelse på grenseverdier i tillatelser og mangelfull registrering av vilkår i databasen Forurensning.

En større del av miljøvernavdelingens ansatte har vært brukt i forurensingssaker i 2015 enn før, men krav til oppgavespesifikk kompetanse gjør det vanskelig å gjøre en større omprioritering av ressursene internt på avdelingen uten at det går ut over den samlede effektiviteten og svekker resultatoppnåelsen på øvrige fagområder.

Kompetanseutvikling

Fylkesmannen i Østfold har kompetanse som en av sine kjerneverdier. Det planlegges, iverksettes og evalueres kompetanseutviklingstiltak på individ- og gruppenivå i tråd med virksomhetsplanene og i tråd med den enkeltes kompetanseplan som utarbeides i forbindelse med medarbeidersamtalene. Avdelingsvise kompetanseplaner og kompetansehevingstiltak følges opp i samarbeid med de tillitsvalgte.

I 2015 ble det blant annet gjennomført følgende kompetansetiltak;

- Introduksjonssamling for 12 nye medarbeidere
- Ledersamlinger
- 2 dagers fag- og velferdssamling for alle ansatte
- Seminar med tema Samarbeid og medbestemmelse i statlige virksomheter, et samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Buskerud.

Bemerkninger fra Riksrevisjonen

Riksrevisjonens startet arbeidet med revisjon av informasjonssikkerheten hos Fylkesmannen i Østfold oktober 2014. I Revisjonsrapport av 29.mai 2015 konkluderes det med at Fylkesmannen i Østfold har tydelig definert ansvar, roller, oppgaver og myndighet i sitt styringsdokument – Internkontroll for personvern, informasjonssikkerhet og beredskap i Østfold (15.04.2011).

Andre vesentlige forhold

IA-arbeidet generelt

Embetet arbeider målrettet for å holde sykefraværet så lavt som mulig ved forebygging og oppfølging av sykefravær. Hvert år utarbeides det en IA/HMS handlingsplan som behandles i ledergruppen og i arbeidsmiljøutvalget.

Det fastsettes ulike tiltak knyttet til delmålene i lokal IA-avtale. Noen av tiltakene som ble gjennomført var:

- Alle ansatte har mulighet for å trene en time pr uke i arbeidstiden
- Alle ansatte har tilgang til treningsrom i kjelleren i samme bygg som kontorlokalene.
- Det er gitt tilbud om fast ukentlig mensendieck trening på arbeidsplassen
- Det gis tilbud om fotballtrening i innleid hall en gang pr. uke.
- Det har vært avholdt et ½-dags seminar for ledere, verneombud og tillitsvalgte. Temaet var "Forberedelse til vernerunde"
- Det ble gjennomført vernerunder i alle avdelinger, og det ble utarbeidet handlingsplaner for hver avdeling
- Det ble gjennomført medarbeidersamtaler med alle ansatte

Fylkesmannen i Østfold har en livsfasepolitikk som skal ivareta ansattes individuelle behov. Til bruk i dette arbeidet kan følgende virkemidler benyttes:

- Mulighet for forskjøvet arbeidstid kveld/helger
- Muligheter for å trene i arbeidstiden en time pr. uke
- Bruk av velferdspermisjoner

- Senorkurs. Det ble gjennomført senorkurs i regi av Statens pensjonskasse der 12 medarbeidere deltok. I tillegg ønsket kun beregning av framtidig pensjon.
- Tilbud om medarbeidersamtaler med et livsfaseperspektiv og milepælssamtaler for ansatte over 60 år

Embetet har heller ikke i 2015 fremforhandlet noen lokal særavtale i henhold til HTA pkt. 5.9.1. b, om uttak av ekstra seniordager.

Medvirkning

Fylkesmannen i Østfold har holdt ledere, tillitsvalgte og ansatte løpende orientert om forhold av betydning for embetets drift og oppgaveutførelse/organisering. Informasjon er gitt gjennom allmøter for alle ansatte, informasjon på intranettet og i e-post, avdelingsmøter, møter i samarbeidsutvalget (tillitsvalgte) og i arbeidsmiljøutvalget.

Medbestemmelse i henhold til hovedavtalen for staten og lokal tilpasningsavtale er ivarettatt gjennom jevnlig møter i samarbeidsutvalget (SU). Arbeidstakerorganisasjonene er representert gjennom hovedsammenslutningsmodellen. I 2015 ble det avholdt 11 møter i SU. Avdelingsvise møter med tillitsvalgte har blitt avholdt ved behov. Arbeidstakerne er representert i tilsettingsrådet med to av fem representanter.

Medbestemmelser skjer videre i møter i arbeidsmiljøutvalget (AMU). I utvalget har det deltatt fire representanter fra arbeidsgiversiden og seks representanter fra arbeidstakersiden, hvorav tre representanter fra hver side har hatt stemmerett. AMU har avholdt fire møter i 2015.

V - Vurdering av framtidsutsikter

Forhold som påvirker embetets evne til å løse samfunnsoppdraget

Se under neste overskrift, hvor redegjørelsen er gjort under ett.

Konsekvenser for embetets mål- og resultatoppnåelse

Dagens finansieringsordning for bosetting av enslige mindreårige flyktninger hindrer måloppnåelse for bosetting av flyktninger. Dette må løses ved å lytte til kommunenes tilbakemeldinger og justere ordningen.

Manglende robusthet og bortfall/svikt i embetenes felles internettløsning gir sårbarhet i forbindelse med krisehåndtering, rapportering og krisekommunikasjon. Dette må løses ved å øke robustheten i driften av fellesnettet.

Kravene i beredskapsinstruksen overgår kapasiteten i Fylkesmannens organisasjon.

Asylsituasjonen vil hindre annen måloppnåelse hvis omfanget i 2016 blir like stort eller større en i 2015. Dette kan løses ved tilførsel av ressurser eller aksept for lavere måloppnåelse.

Eventuelle endringer i lovverk og fordeling av oppgaver mellom forvaltningsnivåene vil føre til endringer i Fylkesmannens oppgaveportefølje på landbruksområdet. Etter oppbemanning av avdelingen i tråd med bemanningsplanen i 2015, er vi nå i ferd med særlig å styrke rettssikkerhet/kvalitetssikring, det kommuneretta arbeidet og oppfølging av ulovligheter innen tilskudds- og husdyrkonsesjons-forvaltningen.

Fylkesmannen er av den oppfatning at de samlede forventninger fra vår oppdragsgiver på vergemålsområdet ligger langt over det som er realistisk å oppnå innenfor de økonomiske rammene vi har i dag. For å kunne innfri disse på en tilfredsstillende måte på kort og noe lengre sikt, er det nødvendig med mer forutsigbare økonomiske rammer som gjør det mulig å ansette flere faste medarbeidere.

Barnehage- og utdanningsavdelingen viser her til kommentarer under Kapittel III om manglende samsvar mellom oppgavene knyttet til introduksjonsloven og ressurser til embetet fra BLD. Generelt og i sum tilsier det økende antallet klagesaker, forventninger til Fylkesmannens deltakelse i og pådriver for nasjonale satsinger, deltakelse i og etablering av ulike nettverk i tillegg til løpende tilsyn, risikovurdering, informasjon og veiledning at avdelingen er utsatt for et betydelig arbeidspress og dermed en sårbarhet fordi det ikke er tilført ressurser for å styrke bemanningen over kap. 0525. Skal en kunne over tid oppfylle nasjonale forventninger og sikre brukernes rettssikkerhet, mener vi at avdelingen/sektorområdene må tilføres økte ressurser.

Dersom myndighetene/KMD mener at kompetanse er viktig for at Fylkesmannen skal kunne rekruttere og beholde kvalifisert personell til å løse fortløpende oppgaver innen forvaltning og utvikling overfor sektoren, må lønnsnivå og rammer for drift sikre at dette er gjennomførbart. FM har stor legitimitet på sine fagområder, men det er avgjørende at vi har driftsressurser til å rekruttere personell med utdanning og erfaring på ulike sektorområder. Her er lønnsnivået i kommunal og fylkeskommunal sektor en hindring. FM har pr i dag ingen mulighet til å følge lønnsbetingelsene overfor den sektoren vi er ment å skulle betjene. FM er avhengig av ekspertkompetanse og må kunne tilby betingelser som i større grad er konkurransedyktige enn de er i dag om vi også skal beholde medarbeidere som er blitt skolert. De er ettertraktet kompetanse i sektoren.

Miljøvern avdelingen har en rekke erfarne medarbeidere i alderen 65-67 år. Pensjoneringer vil gi omstillingsbehov og kompetanseutfordringer i årene som kommer. Dette er medarbeidere som har en betydelig lokal førstehåndskunnskap som er vanskelig å dokumentere eller overføre til andre.

Vi opplever økte forventninger til vår saksbehandling. Både i form av økt antall saker og høyere forventninger til hvordan sakene skal behandles. Dette setter våre medarbeidere under press og stiller store krav til vår prioritering.

VI. ÅRSREGNSKAP

Ledelseskomentarer

Formål

Fylkesmannen er statens representant i Østfold, arbeider i henhold til fylkesmannsinstruksen og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Fylkesmannen utfører forvaltningsoppgaver på vegne av departementer og direktorater. Fylkesmannen kontrollerer kommunenes virksomhet, fører tilsyn og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Derfor har Fylkesmannen fagkunnskap og innsikt på en rekke overordnede samfunnsområder. Vi besitter unik og viktig lokalkunnskap som er opparbeidet gjennom en årrekke.

Vi legger stor vekt på at forholdet mellom Fylkesmannen og kommunene skal være tillitsfullt og godt, preget av gjensidig respekt og forståelse for ulike oppgaver, roller og ansvar. Vi har derfor en systematisk og god kommunedialog der drøfting av statlige føringer tillegges stor vekt.

Ved årsavslutning kan jeg slå fast at også 2015 har vært et virksomt og godt år hos Fylkesmannen i Østfold. Måloppnåelsen er god innenfor de økonomiske rammer som stilles til disposisjon.

Bekreftelse

Det bekreftes at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet, samt krav fra KMD. Det bekreftes at regnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

Fylkesmannen mottar sin driftsbevilgning fra KMD (kap 0525). I tillegg tildeles vi en rekke belastningsfullmakter (fag- og prosjektmidler) fra ulike direktorater, tilsyn og enkelte departement, jf. Bevilgningsrapporten. Den viser hvordan midlene disponeres til ulike øremerkede formål, inkludert til ulike tilskuddsordninger.

Når det gjelder driftstildelingene og tilhørende regnskapstall, er disse synliggjort i bevilgningsrapporten på utgiftskapittel 0525 og inntektskapittel 3525, og oppsummert i note B. Her fremkommer at mindreforbruk på kap/post 052501 utgjør kr 755.132 og på kap/post 052521 kr 522.614. Embetets samlede mindreforbruk i på driftskapittel 0525 ble dermed i 2015 på **kr 1.277.746**.

Embetet har hatt god kontroll med økonomien gjennom året og gjennom stram styring av bemanningsutvikling og øvrige utgiftsposter er situasjonen tilfredsstillende ved årsskiftet.

Hovedårsaken til mindreforbruket på kap/post 052501 er at vi i 2015 hadde flere langtidssykefravær og dermed fikk svært høye sykerefusjoner. En annen viktig årsak er langt lavere energiutgifter enn budsjettert. Samtidig har vi flere avdelinger som sliter. Helse- og sosialavdelingen gikk med stort underskudd, er sterkt underfinansiert og har mye ugjort. Vi går også inn i 2016 med store økonomiske utfordringer på sikkerhets- og beredskapsområdet. Basert på den nye beredskapsinstruksen får vi relativt store utgifter knyttet til nødstrømsaggregat samt ny stilling på sikkerhets- og beredskapsområdet.

Det aller meste av mindreforbruket på kap/post 052521 skyldes ubrukte flerårige prosjektmidler, dvs. at vi får utgifter i 2016 som skal finansieres av disse ubrukte midlene. Dette gjelder Vox-bevilgninger, GIS-prosjekt (spleiselag med tre andre embeter), hubrokartleggingsprosjekt (fått midler fra Fylkesmannen i Nordland), samt et prosjekt for universell utforming.

Det har ikke vært vesentlige endringer i antall ansatte eller andre sentrale utgifts- og inntektsarter. Tilskuddsutbetalingene til kommunene har imidlertid hatt en tydelig økning, både på utdannings-, barnevern- og helseområdet.

Det vises for øvrig til de ulike rapporteringene til direktoratene for belastningsfullmaktene, samt til regnskapstabellene med noter og kommentarer.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjon er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for embetet. I 2015 reviderte Riksrevisjonen også vårt arbeid med informasjonssikkerhet. Sikkerhetsorganisasjonen, rutiner og kontrolltiltak ble vurdert uten at avvik ble avdekket.

Årsregnskapet for 2015 er ikke ferdig revidert pr dags dato. Revisjonsberetningen er unntatt offentligheten fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen. Vi vil fra samme tidspunkt kunne oversendes ved henvendelse.

Moss 22. februar 2016

Trond Rønningen (sign.)
fylkesmann

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Fylkesmannen i Østfold er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og Virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) fastsatt av KMD 27.06.2014 og brev av 27.11.2015 fra KMD.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger Fylkesmannen i Østfold står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Fylkesmannen i Østfold er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Fylkesmannen i Østfold har rapportert til statsregnskapet. Det er stilt opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som vi har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Fylkesmannen i Østfold står oppført med i statens kapitalregnskap.

Kolonnen samlet tildeling viser hva vi har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post. Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap. Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Fylkesmannen i Østfold.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Fylkesmannen i Østfold har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Fylkesmannen i Østfold har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

Virksomhet: AJ - Fylkesmannen i Østfold						Rapport kjørt: 09.02.2016 11:03	
Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015							
Utgiftska pittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindreutgift
0525	Fylkesmannsembetene - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	764 000	4 371 839	-3 607 839
0225	Tiltak i grunnopplæringen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		1 770 000	1 614 227	
0225	Tiltak i grunnopplæringa - særskilde driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		4 365 000	4 336 841	
0225	Tilskudd til oppl. av barn og unge i statl. asy	64	Diverse		7 944 000	4 254 747	
0225	Tilskudd til leirskoleopplæring	66	Diverse		2 892 000	2 891 404	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - spe	21	Spesielle driftsutgifter		6 103 180	6 099 861	
0226	Kvalitetsutvikling i grunnskolen - videreutd	22	Diverse		13 054 830	13 009 619	
0231	Utviklingstiltak barnehage	21	Spesielle driftsutgifter		6 733 000	6 031 243	
0310	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	70	Tilskudd		åpen fullmakt	7 100 001	
0469	Vergemålsordningen - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		10 958 091	10 508 108	
0469	Vergemålsordningen - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		åpen fullmakt	18 773 545	
0470	Fri rettshjelp - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		åpen fullmakt	12 505 517	
0525	Fylkesmannsembetene - driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	75 445 000	76 068 693	-623 693
0571	Rammetilskudd til kommuner - spes. driftsu	21	Spesielle driftsutgifter		900 000	900 000	
0621	Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkl	21	Spesielle driftsutgifter		3 833 320	3 833 320	
0621	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstil	63	Diverse		13 107 788	13 107 788	
0718	Rusmiddelforebygging - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		405 178	405 178	
0719	Annet folkehelsearbeid - spes. driftsutgifte	21	Spesielle driftsutgifter		25 000	25 000	
0721	Statens helsetilsyn - Driftsutgifter	01	Driftsutgifter		920 000	920 000	
0734	Særskilte tilskudd til psykisk helse og rusti	01	Driftsutgifter		åpen fullmakt	3 969 495	
0734	Tvungent psykisk helsevern	70	Tilskudd		åpen fullmakt	89 982	
0761	Omsorgstjeneste - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		790 500	790 500	
0761	Omsorgstjeneste - Kompetanse og innovasj	68	Diverse		16 121 762	16 121 830	
0762	Primærhelsetjeneste - forebyggende helset	60	Diverse		1 025 000	1 025 000	
0762	Forebygging av uønsket svangerskap og abo	73	Tilskudd		400 000	400 000	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - spesielle drifts	21	Spesielle driftsutgifter		566 500	567 413	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kommunale tje	60	Diverse		10 000 000	10 000 000	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - kompetansetil	61	Diverse		1 539 292	1 539 292	
0765	Psykisk helse og rusarbeid - rusarbeid	62	Diverse		29 607 336	28 991 022	
0781	Forsøk og utvikling mv - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		åpen fullmakt	223 759	
0783	Personell - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		860 000	860 000	
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet - spes. dri	21	Spesielle driftsutgifter		1 979 535	1 978 775	
0854	Kommunalt barnevern	60	Diverse		36 040 000	36 040 000	
1144	Miljørettet prosjektarbeid m.m.	77	Tilskudd		160 000	160 000	
1410	Miljøovervåking og miljødata	21	Spesielle driftsutgifter		889 200	889 211	
1420	Miljødirektoratet - spes. driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter		2 063 500	2 016 085	
1420	Statlige vannmiljøtiltak	22	Diverse		1 560 000	1 560 000	
1420	Klima, naturmangfold og forurensning- opp	23	Diverse		929 258	944 758	
1420	Tiltak i verneområder	31	Diverse		1 510 000	1 511 131	
1420	Tilskudd til vannmiljøtiltak	70	Tilskudd		100 000	100 000	
1420	Erstatning for beitedyr tatt av rovilt	72	Tilskudd		80 000	75 715	
1420	Forebyggende og konfliktdempende tiltak i	73	Tilskudd		1 875 000	1 874 913	
1420	Friluftsmål	78	Tilskudd		2 390 000	2 390 000	
1420	Verdensarvomr.kulturl.verdisk.program	81	Diverse		230 000	227 615	
1420	Tilskudd til prioriterte arter og utvalgte nat	82	Diverse		428 000	404 000	
1420	Internasjonalt samarbeid	84	Diverse		35 000	35 000	
1425	Vilt- og fisketiltak - driftsutgifter	01	Driftsutgifter		68 000	68 000	
1425	Tilskudd til fiskeformål	70	Tilskudd		310 000	310 000	
1425	Tilskott til viltføremål	71	Tilskudd		170 000	169 600	
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter			5 577 508	
Sum utgiftsført					260 948 270	307 667 534	
Inntektska apittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3525	Inntekter ved oppdrag	01	Driftsinntekter			4 130 453	4 130 453
3525	Ymse inntekter	02	Ymse			1 378 825	1 378 825
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse			171 413	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			10 605 191	
Sum inntektsført					0	16 285 882	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						291 381 652	
Kapitalkontoer							
60063101	Norges Bank KK /innbetalinger					13 335 937	
60063102	Norges Bank KK/utbetalinger					-304 048 734	
715201	Endring i mellomværende med statskassen					-668 855	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
715201	Mellomværende med statskassen				-5 146 865	-4 478 010	-668 855
* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.							
715201		3	-4478010				
715201		4	-668855,02				

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
052501	1 185 000	74 260 000	75 445 000
052521	764 000		764 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år										
Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmak t	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
052501		-623 693		-623 693	1 378 825			755 132	[5% av årets tildeling i note A]	
052521	"kan nyttes under pa	-3 607 839		-3 607 839	4 130 453			522 614	[5% av årets tildeling i note A]	

Oppstilling av artskontorrapporteringen, 31.12.2015

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 942 768	2 097 026
Salgs- og leieinnbetalinger	1	3 566 759	4 147 741
Andre innbetalinger	1	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		5 509 527	6 244 767
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	87 893 583	85 348 488
Andre utbetalinger til drift	3	59 682 237	61 168 974
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		147 575 821	146 517 462
Netto rapporterte driftsutgifter		142 066 294	140 272 695
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	-2 314	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		-2 314	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	1 340 238	1 598 495
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	63	64
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		1 340 301	1 598 559
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		1 342 615	1 598 559
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,	6	0	224 923
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	224 923
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	153 171 839	131 936 660
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		153 171 839	131 936 660
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsegling konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		171 413	164 299
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		10 605 191	10 340 490
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633,		-5 577 508	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		5 199 096	10 504 788
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		291 381 652	263 078 203
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2015	2014
Fordringer		91 683	204 457
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-3 407 198	-3 458 818
Skyldige offentlige avgifter		-2 087	6 341
Annen gjeld		-1 829 264	-1 229 990
Sum mellomværende med statskassen	8	-5 146 865	-4 478 010
* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.			
** Spesifiser og legg til linjer ved behov.			
Kontrollsum:			
291 381 652			
291 381 652			
0			
		<i>Differanse</i>	

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Byggesaksgebyr	0	0
Tilsynsavgift elsikkerhet	0	0
Gebyrer / avgift omsetning produksjon sprengstoff første omsetningsledd	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Tilskudd fra statlige virksomheter	1 887 323	2 083 591
Tilskudd fra kommunale og fylkeskommunale etater	34 835	10 000
Tilskudd fra næringsliv og private	20 610	3 435
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1 942 768	2 097 026
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri	3 566 759	4 078 280
Tilfeldige inntekter	0	33 137
Leieinntekt fast eiendom, unntatt avgiftsplikt	0	36 324
Sum salgs- og leieinnbetalinger	3 566 759	4 147 741
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	5 509 527	6 244 767

Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	69 643 797	67 563 104
Arbeidsgiveravgift	10 649 516	10 339 305
Pensjonsutgifter	0	0
Sykepenger og andre refusjoner(-)	-2 832 419	-1 415 412
Andre ytelser 1)	10 432 690	8 861 491
Sum utbetalinger til lønn	87 893 583	85 348 488
1) Gjelder primært utbetalinger til sensorer, kontrollkom., nemder, verger, styrer, råd etc (ikke egne ansatte)		
Antall årsverk:	118,4	120,9

Note 3 Andre utbetalinger til drift

		31.12.2015	31.12.2014
Husleie	1)	8 355 441	7 933 097
Vedlikehold egne bygg og anlegg		0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler		20 090	21 975
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler		438 858	-120 737
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.		234 941	288 332
Mindre utstysanskaffelser		1 463 825	2 069 650
Leie av maskiner, inventar og lignende		736 158	574 660
Kjøp av fremmede tjenester	2)	36 843 244	38 403 177
Reiser og diett		2 291 078	2 203 797
Øvrige driftsutgifter		9 298 602	9 795 025
Sum andre utbetalinger til drift		59 682 237	61 168 974

1) Husleie (inkl felleskostnader) til Hemfosa Samfunnsbygg utgjorde i 2015 kr 8.780.404.

2) Kun en liten andel gjelder embetets drift. Det meste gjelder utbetaling knyttet til vergemål, fri rettshjelp mv

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	-2 314	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	-2 314	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	63	64
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	63	64

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer		
	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	90 484	147 948
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 249 754	1 450 548
Sum utbetalt til investeringer	1 340 238	1 598 495
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetalt til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
	31.12.2015	31.12.2014
Tilfeldige og andre inntekter	0	224 923
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	224 923

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
	31.12.2015	31.12.2014
Tilskudd til kommuner	135 418 186	103 345 189
Tilskudd til fylkeskommuner	1 705 500	11 882 475
Tilskudd til private	9 151 596	8 469 663
Tilskudd til organisasjoner	3 973 583	2 767 500
Tilskudd til statsforvaltningen	2 922 974	5 471 833
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	153 171 839	131 936 660

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	3 750	0	3 750
Andre fordringer	91 683	91 683	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	95 433	91 683	3 750
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-36 454	0	-36 454
Skyldig skattetrekk	-3 407 198	-3 407 198	0
Skyldige offentlige avgifter	-2 087	-2 087	0
Annen kortsiktig gjeld	-1 829 264	-1 829 264	0
<i>Sum</i>	-5 275 002	-5 238 548	-36 454
Sum	-5 179 569	-5 146 865	-32 704

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

					Årets resultat i	Balanseført	Balanseført
	Ervervesdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	selskapet	egenkapital i	t verdi i
						selskapet	regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Selskap 1							
Selskap 2							
Balanseført verdi 31.12.2015							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens

Innhold

Kongehuset	Side 2
Arbeids- og sosialdepartementet	Side 2
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 6
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 13
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 20
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Side 25
Kulturdepartementet	Side 33
Kunnskapsdepartementet	Side 33
Landbruks- og matdepartementet	Side 49
Klima- og miljødepartementet	Side 61
Samferdselsdepartementet	Side 68
Statens Helsetilsyn	Side 68
Utenriksdepartementet	Side 71
Andre	Side 71

Fylkesmannsembetene utfører fagoppgaver for flere departementer og direktorater/tilsyn. Hvert departement er faglig overordnet embetene på det aktuelle fagområdet. I årsrapporten del III er det gitt en kort omtale og vurdering knyttet til hvert departementsområde. Nedenfor følger embetets mer utførlig resultatrapportering knyttet til embetsopdraget for de ulike departementene.

Kongehuset

Resultatområde 00 Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Fylkesmannen er Kongens representant i fylket og har ansvaret for koordinering og tilrettelegging av kongelige besøk i Østfold. Kongehuset besøkte Østfold ved fire offisielle anledninger i 2015.

H.M. Dronning Sonja besøkte Halden fredag 10. april 2015 i forbindelse med byens 350-års jubileum. Fylkesmannen bisto Halden kommune med arrangementet i samarbeid med politiet i Østfold. Fylkesmannen var ansvarlig for presseopplegget knyttet til besøket.

Deres Kongelige Høyheter Kronprinsesse Victoria av Sverige og Kronprinsesse Mette-Marit deltok under markeringen av Klimapilgrim i Halden lørdag 22. august 2015. Vandringsen gikk fra Søndre Enningdal kirke til Elgåfossen og videre over på svensk side. Arrangementet fortsatte i Sverige. Fylkesmannen bisto arrangørene, Borg bispedømme, Kirkens Nødhjelp og kirken i Halden med arrangementet. Fylkesmannen var ansvarlig for presseopplegget knyttet til besøket.

DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonja besøkte Ankomstsenteret i Østfold (Råde) og Råde ungdomsskole onsdag 21. oktober 2015. Fylkesmannen bisto arrangørene, Råde kommune, Råde ungdomsskole og Ankomstsenteret i Østfold med arrangementet. Fylkesmannen var ansvarlig for presseopplegget knyttet til besøket.

H.M. Kong Harald foresto den offisielle åpningen av det nye sykehuset på Kalnes mandag 30. november 2015. Fylkesmannen bisto arrangørene, Sykehuset Østfold, Prosjekt nytt østfoldsykehus og Helse Sør-Øst med arrangementet. Fylkesmannen var ansvarlig for presseopplegget knyttet til besøket.

00.2 Saksforberedelse av tildeling av ordener og medaljer

Fylkesmannen mottok 8 søknader om Kongens Fortjenstmedalje og 3 søknader om St. Olavs Orden i 2015. 3 søknader om Kongens Fortjenstmedalje og 2 søknader om St. Olavs Orden ble avvist. Det ble overrakt en Kongens Fortjenstmedalje.

Ved årsskiftet var det 4 saker om Kongens Fortjenstmedalje under behandling hos Fylkesmannen i Østfold.

Arbeids- og sosialdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Vi har behandlet 484 rettighetsklager etter lov om sosiale tjenester i NAV. 98 prosent er behandlet innen tre måneder.

Vi har avsluttet 2 hendelsesbaserte tilsynssaker i 2015, med en median saksbehandlingstid på 2,8 måneder.

Vi har gjennomført planlagt tilsyn med oppfølgingstjenester til unge mellom 17 og 23 år, 1 systemrevisjon og fire egenvurderinger. Måltallet i Østfold er totalt 6 tilsyn.

Kunnskapen fra tilsynet er presentert for NAV-kontorene som en del av opplæringsdagene i 2015.

Vi har holdt opplæring for NAV kontorene i Østfold hvor flere tema innenfor loven er behandlet, to dager i juni og en dagskonferanse i november. Når det gjelder andre opplæringstiltak, viser vi til punktene 73.2 til 73.6.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Kompetansehevende tiltak er koordinert med NAV- fylke, og der det er naturlig, har også tiltak vært gjennomført i samarbeid. Fylkesmannen deltar også i samarbeidet mellom NAV- kontorene, Høyskolen i Østfold og NAV Østfold.

Praksis- og kunnskapsutvikling i NAV-kontor.

Arbeidsdepartementet initierte i 2012 et 4 årig forsøk med praksis- og kunnskapsutviklingsforsøk i NAV- kontor. Forsøket går ut på å utvikle et læringssystem og prøve ut nye arbeidsmetoder overfor brukere som har flere hjelpebehov. NAV-veiledere samarbeider med brukere og forskere for å utvikle bestemte arbeidsmåter. Dette skal bidra til at praktikere utvikler kunnskapsbaserte tjenester. Arbeidsmåtene og systemene for læring som utvikles blir beskrevet underveis og deretter evaluert. Østfold i samarbeid med Buskerud er ett av tre fylkesprosjekter i forsøket. I Østfold/Buskerud blir det forsket på om den gode metoden Supported employment er mulig å gjennomføre i NAV, og et læringssystem er nå under utprøving. Prosjektet er nå i sitt siste år.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Det er 299 deltakere i Kvalifiseringsprogram i Østfold ved utgangen av 2015, dvs. 32 flere enn i 2014.

Fylkesmannen i Østfold har gitt tilskudd kr. 75 000 til hver av de fem største bykommunene. Sarpsborg har i 2015 i tillegg fått kr. 75 000 for å lede nettverksarbeidet ved faglig koordinator KVP. Vi ønsker fortsatt å stimulere KVP arbeidet i fylket gjennom at de fem kommunene driver KVP nettverk og inviterer de andre kommunene med inn. Fylkesmannen vil følge med og også delta i nettverket ved behov i 2016. Deltagelse her prioriteres av NAV fylke.

Våren og høsten 2015 har det vært fire hele dagssamlinger. Temaene var henholdsvis Nevropsykologi og Veiledning av flyktninger og innvandrere. På begge disse samlingene var det satt av tid til erfaringsutveksling NAV-kontorene i mellom. Tilbakemelding fra deltakere har vært at både temaene og erfaringsutvekslingen er nyttig. Og at nettverkssamlinger KVP i seg selv har en egenverdi, da det gir fokus på KVP arbeidet. Det er spesielt viktig å bygge opp flerkulturell kompetanse. Dette er et to-dagers kurs som tilbys alle NAV-veiledere og spesielt de som jobber med KVP. I Fredrikstad kommune har ca. 2/3 av søkerne til KVP innvandrerbakgrunn. Videre ønsker KVP-veiledere seg mer opplæring / utdanning innen metoden Supported Employment (SE).

73.4 Økonomisk rådgivning

I 2015 er følgende aktiviteter gjennomført:

Nettverksmøter for økonomisk rådgivere og namsmenn i to etablerte nettverk. I nettverkene møter deltakere fra de fleste kommunene. Alle kommuner har tilbud om deltakelse.

Det er avholdt to fellesmøter i tillegg til nettverksmøter i de to nettverkene i 2015. Møtene er avholdt i samarbeid med to NAV- kontor i fylket.

Møtet i april som ble arrangert i samarbeid med NAV Sarpsborg, var lagt opp som en studietur med besøk hos

Namsmannen i Sarpsborg, Kemneren i Sarpsborg og NAV Sarpsborg. Temaet var informasjon og samarbeides arenaer. Møtet i november hadde som tema skatt og muligheter til bistand for å betale riktig skatt fra Skattehjelpen, og husleieloven fra Leieboerforeningen. Grunnkurs i økonomisk rådgivning ble gjennomført i mai i samarbeid med Buskerud, med 30 deltakere fra Østfold. Videregående kurs i økonomisk rådgivning ble gjennomført i mai i samarbeid med Akershus, med 16 deltakere fra Østfold.

Vi har også nettverk for ansatte i NAV som hovedsakelig har frivillig forvaltning som arbeidsoppgave. Det er avholdt et møte i 2015, med god deltakelse. Alle kommuner har tilbud om deltakelse og på møtet i november deltok 27 deltakere fra 13 kommuner. Samlet har dette bidratt til erfaringsutveksling, utveksling av maler og arbeidsmateriell, faglige diskusjoner og opplæring.

Fylkesmannen har i 2015 gitt støtte til deltakelse ved konferansen ”Penger til besvær” for deltakere i økonomisk rådgivningsnettverk. Det er oppfordret til videreutdanning for økonomiske rådgivere.

Det er vår vurdering at minst to kommuner i Østfold vil kunne ha nytte av interkommunalt/internavialt samarbeid med formål å styrke tjenestetilbudet på bakgrunn av kommunestørrelse. Begge disse kommunene er kontaktet og tilbudt midler til oppstart i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet i 2013. Det har foreløpig ikke resultert i samarbeid eller prosjektsøknader.

Flere av kommunene i Østfold har fortsatt relativ lang ventetid på rådgivning.

73.5 Boligsosialt arbeid

Tilskuddsforvaltning

Sammen med Arbeids- og velferdsdirektoratet forvaltet Fylkesmannen i Østfold øremerkede tilskudd til boligsosialt arbeid. I 2015 mottok 7 Østfold kommuner tilskudd til boligsosialt arbeid. De syv kommunene fikk tilskudd til 11 stillinger.

Halden har prosjektet «En dør inn». Sarpsborg har 2 prosjekter, herav et nytt prosjekt forankret i NAV og en stilling til Uteteam. Moss mottar tilskudd til to stillinger forankret i prosjektet «Housing First». Våler har et prosjekt som er knyttet til Sjumilssteget, forankret i NAV kontoret. Eidsberg mottar tilskudd til prosjektet «Boveiledning for unge». Hobøl mottar tilskudd til en prosjektstilling som koordinator og boveileder. Askim har mottatt tilskudd for to stillinger til prosjektet «Hjelp til selvhjelp - egen bolig». Rettsikkerheten til den enkelte innbygger skal ivaretas gjennom vedtak på tjenestene.

I sosialtjenesteloven er det § 27 Midlertidig bolig og § 17 Råd og veiledning som er spesielt aktuelle.

Vi ser tilskuddsordningen i sammenheng med Arbeids- og velferdsdirektoratets tilskudd til barnefattigdom, Helse- og sosialtjenesteloven, tilskuddsordninger, tilskuddsmidler fra Imdi og Husbankens virkemidler. Nytt i 2015 var at vi i samarbeid med Imdi har satt som vilkår at kommunene oppnevner en koordinator for prosjektmidlene. Det gjelder Fredrikstad, Moss, Halden og Sarpsborg. Dette for at kommunene skal koordinere og se prosjektene i sammenheng og utveksle erfaringer. Det er prosjektet «Raskere bosetting av flyktninger» i Østfold som har utfordret oss og kommunene i 2015 til å utvikle nye og effektive samarbeidsarenaer.

Midlertidige boliger

Mangel på gode midlertidige boliger er en utfordring. Vårt inntrykk er at begrenset kapasitet i de enkelte tjenestene er en hovedutfordring i Østfold. Når midlertidig botilbud benyttes, skal kommunen så vidt mulig umiddelbart iverksette tiltak for å sikre overgang til varig botilbud. De aller fleste som søker om midlertidig bolig, er i behov av en varig og trygg bolig.

Tiltak for å redusere bruk av midlertidige botilbud, tiltak for ungdom og yngre voksne og barnefamilier med lavinntektsproblemer var spesielt prioritert i 2015.

Kvaliteten på de midlertidige botilbudene i Østfold er varierende. Flere steder er midlertidige botilbud samlet. Det gir utfordringer. Kommunene har fortsatt for liten tilgang på midlertidige boliger. Noen kommuner har kriseboliger. Det kan gi bedre kvalitet i tilbudet.

Vi har merket oss sårbarheten i overgang mellom ulike tjenester i kommunene. Det gir signal om at det er behov for å bedre samordning og samarbeid.

Målet for 2015 var at kommunene og NAV-kontorene skulle ha god kompetanse på boligsosialt arbeid, og ha

Utfordringer

Halden, Moss, Sarpsborg og Fredrikstad har deltatt i Husbankens BOSO-satsning som ble avsluttet i 2015. I dette arbeidet ble det lagt vekt på samordning av innsatsen på det boligsosiale området. I samarbeid med Husbanken blir BOSO-kommuner naturlige bidragsytere i kompetansehevende aktiviteter på det boligsosiale området i fylket. Fylkesmannen har deltatt på møter med programansvarlige i de 4 største kommunene.

Oppfølging og samarbeid, råd og veiledning

Fylkesmannen i Østfold gir råd, veiledning og bistand til kommunene som har mottatt tilskudd og andre kommuner med store boligsosiale utfordringer. Dette skjer per telefon, epost og i møter. Det boligsosiale arbeidet står regelmessig på dagsorden i regionale rusforum. Fylkesmannen i Østfold arrangerer sammen med KoRusØst 5 rusfora. Boligsosialt arbeid har også stått på dagsorden på arenaer vi har ansvar for i samarbeid med NAV Østfold. Vi har presentert prosjekter i opplæring og i NAV-ledermøte.

Vi gir innspill til kommunene på deres boligsosiale planer.

Vi har også i 2015 gjennom opplæring tilbudt NAV kontorene satt fokus på vedtak på tjenesten råd og veiledning jf § 17. Noen av kommunene har deltatt i landsomfattende tilsyn med tjenester til ungdom, med egenvurdering av tjenestene til ungdom. Det er gjennomført tilsyn med Eidsberg kommune.

Rettsikkerheten til den enkelte ivaretar vi gjennom behandling av rettighetsklager og hendelsesbaserte tilsyn jf. § 17 og § 27.

73.6 Barn og unge

Tverrfaglig samordningsteam barn og unge

Fylkesmannen i Østfold har fra 2013 etablert Tverrfaglig samordningsteam barn og unge. En sentral målsetting her er å bidra til at tjenester rettet mot utsatte barn og unge blir bedre koordinert. Følgende fagområder er representert i teamet; barnehage- og utdanning, rus/psykisk helse, NAV, barnevern og samordning og beredskap. Der det er nødvendig, bidrar også fagområder som folkehelse og helse og omsorg.

Sjumilssteget

Fylkesmannen i Østfold introduserte Sjumilssteget primo 2014, og samtlige Østfold-kommuner deltar i Sjumilssteget. Vi har samtidig valgt å se forskjellige tilskuddsordninger som barnefattigdomsmidler, boligsosialt og skjønnsmidler i en sammenheng. Kommunene har frem til utgangen av 2014 gjennomført en tverretattlig analyse av tilbudet sitt til barn og barnefamilier knyttet til de 7 stegene i Sjumilssteget; medbestemmelse, god omsorg, særskilt vern og støtte, vern mot vold og overgrep, fullverdig liv, god helse og god utdanning. Kommunene har benyttet denne erfaringsbaserte kunnskapen til tiltak for helhetlige og samordnete tjenestetilbud til barn, unge og familier. Fylkesmannen har samlet resultatene i en oversikt som gir et overordnet bilde av hvordan kommunene vurderer seg selv i 2014-2015. Kommuneanalysene er sammenstilt og utgitt som et eget hefte.

Tverrfaglig samordningsteam barn og unge er gitt mandat for pådriverarbeidet i Sjumilssteget i Østfold. I 2015 er det gjennomført 4 samlinger for kommunenes Sjumilssteg-koordinatorer. Sentrale temaer har vært sammenstilling av egenanalysen og hvilke tiltak som er gjennomført/planlagt i den enkelte kommune. Vi har understreket at det er viktig å få dette arbeidet inn i styringsverktøyet til kommunene – altså kommuneplanene. Vi har sammen med barn og unge og koordinatorene laget et hefte om hvordan kommunene kan få fram barn og unges stemme. Teamet har deltatt på samlinger initiert av kommunene og på samlinger i regi av Fylkesmannen hvor ordførere og rådmenn har vært hovedmålgruppen.

Andre oppgaver

I tråd med Fylkesmannens samordningsrolle har Tverrfaglig samordningsteam barn og unge enten selv, i samarbeid med, eller i regi av andre relevante samarbeids- og dialogpartnere lagt til rette for, og deltatt på, et betydelig antall møtepunkter knyttet til embetsoppdrag for 2015. Eksempler på slike kompetansemiljøer er Østfold fylkeskommune, NAV, KS, Høgskolen i Østfold, Universitet i Nordland, Sykehuset Østfold, Statped, KoRus Øst, R-BUP øst og sør, RVTS øst og andre embeter. Fellesnevner har vært at deltakerne har oppdrag og oppgaver rettet mot utsatte barn og unge og/eller yter bidrag for å sikre gjennomføring av det 13-årige opplæringsløpet.

Tverrfaglig samordningsteam barn og unge har gjennom tre samlinger i 2015 medvirket til informasjon og

opplæring om Barnekonvensjonen internt på embetet.

Teamet har i samarbeid med Fylkesmannen i Troms deltatt i et nasjonalt prosjekt for å implementere Barnekonvensjonen i Fylkesmannsembetene. Vi har hatt felles avdelingsmøte i tre avdelinger, Barnehage- og utdanning, Helse- og sosial og Samordning og beredskap for å informere om kommunenes egenanalyser og videreføre arbeidet med å implementere Barnekonvensjonen i embetet.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 19 411,02	kr 767 953,51
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 131 920,10	kr 171 246,84
74 Tilsyn etter lov om sos. tj. i NAV	kr 38 861,83	kr 0,00
Andre oppgaver under ASD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 190 192,00	kr 939 200,00

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Bevilling til separasjon
2015: 799 (2014: 895)

Bevilling til skilsmisse
2015:736 (2014: 704)

42.2 Anerkjennelsesloven

Godkjenning av utenlandske skilsmisser
2015: 48 (2014: 52)

Søknad om skiftefritak
2015: 11 (2014: 20)

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har ikke mottatt saker som gjelder stadfesting av avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær. Fylkesmannen har heller ikke mottatt saker som omhandler spørsmål om å fastsette reisekostnader ved samvær.

42.4 Veiledning og informasjon

I løpet av året har vi mottatt mange henvendelser pr. brev og pr. telefon om hvordan regelverk i familieretten skal forstås. Dette omhandler ekteskapsloven med forskrifter, anerkjennelsesloven, barneloven og Lov om familievernkontorer. Vi har i utstrakt grad gitt råd og veiledning på disse områdene. Henvendelser har kommet fra publikum, kommuner og andre offentlige instanser.

Resultatområde 43 Føre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Fylkesmannen har gjennomført ett tilsyn etter Lov om kommunale krisesentertilbud i 2015. Tilsynet rettet seg mot Sarpsborg kommune, og temaet var; kommunens plikt til å sørge for individuell tilrettelegging av krisesentertilbudet. Under tilsynet ble det avdekket ett avvik fra lov om krisesentertilbud § 2, 5. ledd og § 3, 1. og 2. ledd:

«Sarpsborg kommune sikrer ikke at det tilrettelegges for et beskyttet botilbud for personer som på grunn av kjønn eller andre forhold ikke kan bo i fellesskap med andre»

Avviket er ikke lukket og Fylkesmannen følger fortsatt opp kommunen i forhold til dette.

Resultatområde 44 Føre tilsyn med familievernkontor

Resultatområde 45 Barn og unge

45.1 Veiledning og samordning

Fylkesmannen har gitt løpende råd og veiledning til kommuner og privatpersoner i saker etter barnevernloven, forvaltningsloven og barneloven. Henvendelsene har omhandlet både barnevernfaglige og juridiske problemstillinger. Gjennom råd og veiledning, faglige samlinger og øvrig kontakt med kommunene har Fylkesmannen bidratt til økt tverrsektoriell samhandling og samordnet tjenestetilbud til barn og unge. Ansatte på barnevernområdet hos Fylkesmannen har deltatt på barnehage- og utdanningsavdelingens samlinger med skole- og barnehageansatte, og her gitt opplæring om barneverntjenestens arbeid, samt offentlige ansattes opplysningsplikt til barnevernet.

Fylkesmannen har gjennomført tre møter med barnevernledere og ledere av Bufetat- fagteam i fylket. I ett møte har også ledere av BUP og andre spesialisthelsetjenester for barn og unge i fylket deltatt. Temaene for møtene har bla. vært: samarbeid mellom statlig og kommunalt barnevern, samarbeid mellom barnevern og BUP – forberedelse til implementering av rundskriv, brukermedvirkning av barn og unge og kommunenes tilsyn med barn i fosterhjem samt erfaringer fra landsomfattende tilsyn med hvordan kommunene følger opp barn plassert i fosterhjem.

Fylkesmannen har i 2015 fulgt opp kommunenes halvårsrapporteringer på barnevernområdet. Gjennom rapporteringen har vi fått god kunnskap om belastning, og oppfyllelse av lovkrav på barnevernområdet i den enkelte kommune. Hver kommune har to ganger pr. år fått skriftlig tilbakemelding på sine rapporteringer. Fylkesmannen har hatt særlig oppfølging av 3 kommuner på bakgrunn av forhold som fremkom i rapporteringene. Det er særlig i forbindelse med fristoversittelser, manglende tiltaksplaner og manglende oppfølging av barn i fosterhjem som har gjort det nødvendig med tett oppfølging.

Fylkesmannen har i samarbeid med RVTS arrangert konferanse for kommunalt ansatte fra flere tjenesteområder samt minoritetsrådgivere ved de videregående skolene. Formålet med konferansen var å styrke kommuneansattes kompetanse om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep. Se nærmere pkt 45.5 A).

For å styrke ansatte i barneverntjenestenes utrednings- og kartleggingskompetanse har Fylkesmannen arrangert EuroADAD opplæringskurs for ansatte i barneverntjenestene i fylket.

For å styrke ansatte i barneverntjenestens kompetanse på saksbehandling, forvaltningsloven og utrednings- og kartleggingsarbeid i undersøkelsessaker, har Fylkesmannen arrangert en dagskonferanse der samtlige ansatte i barneverntjenestene i Østfold var invitert. Se nærmere pkt 45.5 B)

Som ledd i å styrke skole- og utdannings situasjonen for barn og unge i barnevernet har Fylkesmannen på oppdrag fra Bufdir og Utdanningsdirektoratet arrangert en dialogkonferanse for ansatte i barnevernet og skolesektoren. Konferansen var en del av en større satsing for å bedre utdannings situasjonen for barn og unge med tiltak i

Konferansen var en del av en større satsing for å bedre utdannings situasjonen for barn og unge med tiltak i barnevernet. Målsettingen med konferansen var å:

- Skape en felles faglig forståelse for hva som skal til for å sikre læring og mestring for barn og unge med tiltak fra barnevernet.
- Gi innspill til tiltak som bidrar til at flere i denne målgruppen gjennomfører videregående opplæring
- Gi faglige innspill til en kunnskapsbasert faglig veileder rettet mot ansatte i skole og barnevernsektoren.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har mottatt 26 henvendelser om fritak for taushetsplikt. Dette er en økning på 10 saker fra 2014. Økningen knytter seg til flere henvendelser fra politiet i forbindelse med avhør i etterforskningen og vitneførsel i saker for retten.

45.4 Biologisk opphav

Fylkesmannen har i 2015 behandlet 32 saker fra personer som ønsker opplysninger knyttet til biologisk opphav eller opplysninger om adopsjon.

45.5 Opplæringstilbud i å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep i undersøkelser

Fylkesmannen har i samarbeid med RVTS arrangert konferanse for kommunalt ansatte fra flere tjenesteområder samt minoritetsrådgivere ved de videregående skolene. Formålet med konferansen var å styrke kommuneansattes kompetanse om å samtale med barn om vold og seksuelle overgrep. Kompetansehevingen er ett av flere tiltak i regjeringens tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge (2014-2017), "En god barndom varer livet ut". Konferansen hadde 340 deltakere.

For å styrke kommunenes kompetanse i saksbehandling og utrednings- og kartleggingsarbeid, har Fylkesmannen tilbudt kommunene opplæring/kurs på to områder.

1. EuroADAD – Opplæring/sertifisering og utprøving av kartleggingsverktøy i undersøkelsessaker. Opplæringen ble gitt i samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Vestfold. Fra Østfold var det 30 søkere til 6 plasser. Alle 6 deltakerne har fullført og bestått.
2. Opplæring i forvaltningskompetanse, saksbehandling og utrednings- og kartleggingsarbeid i undersøkelsessaker – Fylkesmannen har gjennomført en dagskonferanse innenfor disse områdene der alle ansatte i barneverntjenestene i fylket ble invitert. Dagskonferansen hadde 198 deltakere.

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen har fordelt midler til øremerkede stillinger i barneverntjenesten som ledd i regjeringens satsing på kommunalt barnevern. I perioden 2011 – 2014 har fylkesmannen fordelt 51,5 stillinger til kommunene i Østfold. Disse er videreført i 2015. Fylkesmannen har i tillegg fordelt 1,5 ny stilling i 2015. Totalt i perioden 2011 – 2015 har fylkesmannen fordelt midler tilsvarende 53 stillinger til kommunene i Østfold. Fylkesmannen følger opp ressurs situasjonen og bruken av midlene gjennom kommunenes halvårsrapportering.

Resultatområde 46 Universell utforming

Fylkesmannen og Østfold fylkeskommune var pilotfylke innenfor K1 tiltaket i regjeringens handlingsplan for "Norge universelt utformet 2025. Østfolds arbeid er sammen med resten av pilotfylkene og flere ressurskommuner dokumentert i K1 tiltakets sluttrapport. Denne gir ideer som kan følges opp videre.

Vi har videreført arbeidet i K2 Universell utforming mot nye høyder. Målsettingen i vår prosjektsøknad er å få til en fortsatt regional organisering som kan tilrettelegge for kompetanseutvikling og koordinering av innsatsen i et samspill med kommunene.

Fylkesgruppe ble etablert i nært samarbeid med Rådet for funksjonshemmede, Rømskog og Trøgstad kommuner hadde fått prosjektmidler. Prosjekter ble gjennomført i kommunene. Fylkesprosjektet fikk en annen dreining da vi fikk til et samarbeid med Ungdommens fylkesråd. *Like muligheter for alle – universell utforming for alle* følges nå opp med tiltak i *Ny generasjon*. Resultatene skal videreføres til alle aldersgrupper gjennom bevisstgjøring og informasjon ved bruk av sosiale medier.

Vi mener å ha kommet godt på vei i å nå målene om kompetanseoppbygging i egne virksomheter og i å bringe temaet på banen i regionale og kommunale planstrategier.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statsborgerseremonier

Søndag 31.05.15 arrangerte Fylkesmannen i Østfold en seremoni for nye norske statsborgere på Quality Hotel & Resort Sarpsborg.

Det ble sendt ut invitasjoner til 722 nye statsborgere. 193 av disse takket ja, men 173 møtte opp. De 193 som opprinnelig takket ja til invitasjonen, representerte 44 forskjellige opprinnelsesland. Tilbakemeldinger fra noen av deltakerne tilsier at dette var et vellykket arrangement.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMOS	1	24
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Kommunene i Østfold har nesten tredoblet antall vedtak siden 2014. Vi er nå blant de fylkene som bosetter flest og mange av våre kommuner er nå klare til å bosette.

For 2016 har Fylkesmannen og IMDi Øst anmodet kommunene i Østfold om å bosette totalt 780 personer. Av disse er det 197 personer som er enslig mindreårige. Totalt for hele landet har IMDi anmodet om bosetting av 18 000 flyktninger. Av disse er det 4 400 enslige mindreårige. Alle kommuner i Østfold er anmodet om å bosette flyktninger i 2016, og for første gang har alle kommunene i Østfold blitt spurt om å ta imot enslige mindreårige. Kommunene fikk frist fram til nyttår med å svare på anmodningen. Per 29.januar 2016 er det to kommuner i Østfold som ikke har svart. 11 av 18 kommuner har imøtekommet anmodningene fullt ut når det gjelder voksne og barnefamilier. Enslige mindreårige så møter kun 5 av 18 kommuner anmodningene fullt ut. 3 kommuner har satt vilkår om at de vil bosette kun barnefamilier. 1 kommune inkluderer i sitt anmodningstall familiegjenforeninger. 3 kommuner skal i første halvår 2016 vurdere å ta imot enslige mindreårige

Kommunene kunne også fatte vedtak for 2017, basert på en foreløpig prognose som er 21 000. Prognosen er meget usikker, da den naturligvis vil bli påvirket av utviklingen av asyltilstrømming i månedene framover. De fleste kommuner i Østfold har ikke fattet vedtak for 2017.

Behovet for bosetting av flyktninger er økt med om lag 30 prosent sammenlignet med anmodningen fra i sommer. I tillegg har fordelingen mellom enkelte regioner, fylker og kommuner vedrørende anmodningene blitt justert mer i tråd med folketallet. For kommunene i Østfold har det resultert i at de har blitt anmodet om et høyere antall i 2016, enn tidligere år.

For 2014 hadde IMDi Øst 259 vedtaks plasser og det var anmodet om 435. Det var 176 for lite. Våren 2015 hadde IMDi Øst 331 vedtaks plasser og det var anmodet om 435 plasser inkludert 25 enslige mindreårige. 20.08.2015 anmodet Fylkesmannen i Østfold og IMDi Øst om 537 plasser- hvorav 39 enslig mindreårige og den 17. november 2015 der anmodningen ble økt til 780 plasser, hvorav 197 plasser for enslig mindreårige. Det var en økning på 243 plasser. 16 Kommuner har vedtatt å ta imot 693 inkludert 109 enslige mindreårige. Per nå tilsier dette 87 for lite inkludert 88 EM. Historisk sett er dette gode resultat. Ikke minst det at kommunen så langt har imøtekommet FMØ/IMDi 109 vedtaks plasser for enslig mindreårige. Flere kommuner skriver i sine vedtak at

de vil vurdere på nytt sommer og høst 2016 om de kan ta imot flere enslige mindreårige. Dette må vi komme tilbake til i neste rapport.

Fylkesmannen og IMDI Øst har et særlig fokus på enslige mindreårige, da de er en sårbar gruppe og mange er bosettingsklare. De fleste kommuner er misfornøyde med at Staten har innført en 20 % egenandel på refusjonsordningen på barnevernstjenester. Noen kommuner har lagt ned tiltak og/eller stoppet bosetting med bakgrunn i dette.

Styringsgruppen består av 17 personer fra 12 organisasjoner. Styringsgruppen vil framover bestå av 19 personer fra 14 organisasjoner. Fylkesmannen er representert med 5 personer, da dette er viktig for forankringen av prosjektet internt i embetet. Regiondirektør i Bufetat er invitert med i styringsgruppen, da dette er viktig i forhold til behov for omsorg for de yngste barna på flukt. Bufetat ønsker også å delta i annen møtevirksomhet, og Fylkesmannens arenaer for kommunedialog. Det har kommet mange enslige mindreårige under 15 år til Norge. Barna må bosettes så raskt som mulig. Det er per i dag knapphet på plasser i Østfold kommunene, men det er ikke så vanskelig å rekruttere fosterhjem som det var tidligere.

Vi har invitert med UDI inn i styringsgruppen, da det har vært en kraftig økning av asylsøkere høsten 2015. Fylkesmenn og kommuner må være godt orientert om asyltilstrømmingen.

Styringsgruppen er uvanlig stor. Dette er en villet handling, da så mange som mulig må bidra inn i dette viktige arbeidet. Når mange er invitert inn får de også et eierforhold til prosjektet og forankrer dette i sine egne rekker. Vi påstår at vi av den grunn når ut til mange flere enn vi ellers hadde gjort.

Styringsgruppen møtes to ganger i året og holdes løpende orientert

- ≡ fylkesmannen i Østfold (leder)
- ≡ assisterende fylkesmann, FMØ
- ≡ regiondirektør, IMDi Øst
- ≡ regiondirektør, Husbanken region Øst
- ≡ fylkesdirektør, Østfold fylkeskommune
- ≡ fylkesdirektør, NAV Østfold
- ≡ representant, KS rådmannsutvalg
- ≡ direktør, samordning og beredskap, FMØ
- ≡ direktør, barnehage og utdanning, FMØ
- ≡ assisterende direktør, helse og sosialavdelingen, FMØ
- ≡ regiondirektør, KS Østfold (observatør)
- ≡ biskop
- ≡ Østfold idrettskrets
- ≡ Røde kors,
- ≡ LO
- ≡ Flerkulturelt råd
- ≡ Bufetat
- ≡ UDI

Prosjektgruppa

Prosjektgruppa har allerede blitt utvidet med to nye medlemmer, en fra Bufetat og en til fra Fylkeskommunen. Fylkeskommunen er nå representert med to personer som henholdsvis arbeider med planer og folkehelse, samt utdanning og frafall videregående skole. I tillegg har vi også invitert en person fra UDI også inn i prosjektgruppa med den samme begrunnelse som nevnt ovenfor.

Fylkesmannen er representert med 4 personer fra forskjellige avdelinger, da dette er viktig for at hele embetet får eierskap i dette viktige arbeidet. Prosjektgruppas sammensetning per i dag:

- ≡ Prosjektleder, FMØ
- ≡ Representant, Helse og sosialavdelingen, FMØ
- ≡ Representant, barnehage og utdanningsavdelingen, FMØ
- ≡ Representant, samordning og beredskapsavdelingen, FMØ
- ≡ Representant, IMDI Øst
- ≡ KS
- ≡ Husbanken
- ≡ NAV Østfold
- ≡ Bufetat ny – Dette er viktig i forhold til enslig mindreårige (EM)
- ≡ Fylkeskommunen – samfunnsavdelingen. Planer og frafall videregående skole
- ≡ UDI - nytt fra sist

Vi har halvdagsmøter i prosjektgruppa, primært den første tirsdagen i hver måned. Prosjektet har bosetting av flyktninger i Østfold som felles hovedoppgave. I tillegg har gruppen ansvar for enkeltoppdrag, etter avklaring med eller ønske fra styringsgruppen. Gruppen er også arena for tverrfaglig drøfting av utfordrende saker som vedrører flyktninger. Primært jobber vi med fase 1 og 3 parallelt i prosjektet. Ressurspersoner inviteres til prosjektgruppa for samarbeid om eller synkronisering av oppdrag eller aktiviteter. Kolleger kan henvende seg til prosjektet for å drøfte oppdrag, oppgaver eller enkeltsaker. Prosjektgruppens metodikk er at møtene skal preges av felles forståelse av prosjektets oppgaver og skal ikke utfordres av den enkeltes særansvar. Vi er likeverdige og har en rimelig arbeidsfordeling. Prosjektgruppa består av 11 personer fra 7 organisasjoner per i dag, men vil forhåpentligvis bli utvidet med en person fra UDI.

Vi har i 2015 opprettet en nettverksgruppe på systemnivå. I nettverket er det en representant fra hver kommune. De to største kommunene har to personer med i nettverket. Kontaktpersonene sitter sentralt i forhold til sin ordfører og rådmann. De samme personene skal også samordne prosjekter som er tildelt fra IMDI og Fylkesmannen.

Nettverket på systemnivå møter ca. en halv dag annenhver måned fra kl. 11.30 – 15.00. I tillegg deltar de i faglig fora.

Prosjektet har i samarbeid med kontaktpersonene i nettverket på systemnivå etablert faglig fora for de som jobber med flyktninger, programrådgivere i introduksjonsprogrammet og ansatte i VOKS i Østfold. Målet her er å skape en møteplass for utveksling av erfaringer, formidling av gode eksempler og faglig påfyll. Faglig forum skal ha 4 møter i året.

Dette er et viktig tiltak i prosjektet for å lykkes med økt og raskere bosetting. Ansvaret for å drifte faglig forum er et felles ansvar i prosjektgruppa, men hovedansvaret her er lagt til utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen.

Vi mener at dersom vi lykkes med å få flyktningene integrert i vårt samfunn, så vil dette påvirke kommunene til å bosette flere. For å klare dette må vi ha fokus på å gi en pedagogisk god språkopplæring, samarbeid med næringslivet for å skaffe arbeidsplasser og et kvalitativt godt introduksjonsprogram med gode språkopplæringsarenaer. Det er også viktig å etablere nettverk med frivillige organisasjoner for å få til en god integrering av flyktningene.

Viktige aktiviteter i 2015

- Østfoldmodellen – flerkulturell kompetanse. Dette er et grunnleggende kurs i flerkulturell kompetanse vi vil tilby hele samfunnet vårt. Kurset går over to dager og har blitt tilbudt tre ganger høsten 2015 og planlagt fire ganger våren 2016. Hensikten er å motvirke fremmedfrykt og negative holdninger i samfunnet vårt.
- Tre-timers kurs i språkbarrierer og tolk 9. desember 2015 (fmos i samarbeid med NAKMI og HiØ)
- Nettverkssamling, 17. november og 8. januar.
- Faglig forum 8. desember.
- Tema på Fylkesmannens kommunekonferanse 19. november 2015

Frivillighetskonferanse 24. november Rakkestad kulturhus 10.30 – 15.00. (Bygge nettverk og inspirere til samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner)

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Formålet med introduksjonsordningen er å styrke mulighetene for deltakelse i arbeids og samfunnsliv og for økonomisk selvstendighet for nyankomne flyktninger og deres familier.

På bakgrunn av Fylkesmannens tilsyn med introduksjonsloven og deltakelse i bosettingsprosjektet har vi i løpet av året fått en økning i antall henvendelser om regelverk knyttet til innvandring. Vi ser at gjennom tilsyn og spredning av regelverket gjennom bosettingsprosjektet har det vært et større fokus i Østfold-kommunene på Introduksjonsprogrammet.

Fylkesmannen i Østfold har hatt 3 klagesaker på enkeltvedtak i 2015. To av klagen omhandlet avslag på gratis norskundervisning etter § 17 i introduksjonsloven. En handlet om stans av introduksjonsprogram og den siste om avslag på et tredje år. Kun en sak er ferdigbehandlet og denne ble omgjort.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkerere

Fylkesmannen, avdeling for barnehage og utdanning, har i 2015 mottatt spørsmål knyttet til introduksjonsloven. Disse er ofte i form av muntlige forespørsler og er blitt besvart.

Fylkesmannen har nå kun utbetaling av tilskudd til grunnopplæring for barn og unge i asyl. 4 kommuner søkte om midler. Tilskuddet er utbetalt innen rammen for budsjettet i 2015. Fylkesmannen kontrollerer søknadene opp mot lister fra UDI. Disse listene ble i 2015 endret, slik at det ikke lenger oppgis navn på personer. Dette har ført til en mer komplisert kontroll.

Kontrollene har også ført til at enkelte kommuner søkte om færre midler enn listene fra UDI skulle tilsi. Ved nye gjennomganger for kommunene, førte dette til en høyere utbetaling for noen av kommunene. For en kommune var avviket mellom søknad og utbetaling vesentlig høyere. Problemet med kontroll av listene er rapportert videre.

Representanter for Fylkesmannen har deltatt på møter med IMDI og VOX, og Fylkesmannen stod som medarrangør av to etterutdanningsdager for lærere og ledere innenfor opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere. De to etterutdanningsdagene fant sted i Sarpsborg 13.08.15 og 11.11.15 med ca 100 deltakere begge dagene. Deltagerne gav gode tilbakemeldinger etter kursdagene. Samarbeidet med VOX fungerte godt.

Fylkesmannen har deltatt i nettverk for ledere i voksenopplæringen i Østfold

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

Introduksjonslovens formål er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet. Hensikten med tilsyn er å sikre at kommunene har en praksis som er i samsvar med lov og forskrift.

Fylkesmannens oppdrag var å gjennomføre tilsyn med minst 2 kommuner i 2015. Tilsynsystema ble bestemt av IMDI og var kommunens forvaltning av introduksjonsloven § 4 andre ledd; helårlig program og program på fulltid.

Fylkesmannen i Østfold har gjennomført tilsyn med Hvaler kommune og Halden kommune etter tilsynsinstruks og metodehåndbok fra IMDI. Disse kommunene ble valgt ut på bakgrunn av områdekunnskap, risiko og vesentlighetsvurdering i forkant av det enkelte tilsyn. Hvaler kommune er en liten kommune og har få introduksjonsdeltakere. De hadde videre en avtale om kjøp av undervisning i norsk og samfunnskunnskap og øvrig introduksjonsprogram fra en stor nabokommune. Det var av interesse for Fylkesmannen å se på forholdet med å kjøpe tjenester fra andre kommuner, men samtidig ha ansvaret for introduksjonsprogrammet. Videre ønsket vi å se på praksis i en stor kommune. Halden kommune er en stor kommune i Østfold-sammenheng og har fra 2015 blitt anmodet om en økning i bosettingstallet.

Begge tilsyn ble gjennomført skriftlig etter tilsynsinstruks fra IMDI. Vi innhentet dokumentasjon og redegjørelse fra kommunen etter mal fra IMDI. Videre gjennomgikk vi dokumentasjon og avtalte et møte med kommunene enkeltvis for å se på uklarheter. På lik linje med erfaring fra tidligere år opplevde vi dette som et nyttig møte både for oss og for kommunen. Vi orienterte nærmere om tilsynsystema og kommunen presenterte praksis og oppklarte uklarheter i forhold til dokumentasjon. Vi utarbeidet så en foreløpig rapport som ble presentert på sluttmøte med kommunen. Vi har også i 2015 valgt å ha sluttmøte da dette er en fin mulighet til å gjennomgå tilsynsrapporten, samt snakke om uklarheter etc. På tidspunkt for årsrapportering er det skrevet endelig rapport til begge tilsynskommunene med lovbrudd. Fylkesmannen ser at det på bakgrunn av opplysninger som kom frem i tilsynet vil bli oppfølgingstilsyn i 2016 i begge kommuner.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Likestilling er blant temaene som drøftes i Fylkesmannens møter med politisk og administrativ ledelse i kommunene.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Balansep.
41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven	kr 1 337 187,43	kr 644 436,80
42 Familierett	kr 1 077 708,64	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak	kr 5 519,94	kr 5 223,32
44 Tilsyn med familievernkontor	kr 35 586,05	kr 55 446,37
45 Barnevern	kr 419 497,54	kr 431 228,56
47 Integrering av innvandrere	kr 1 116 412,90	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 73 778,59	kr 0,00
Sum:	kr 4 065 691,00	kr 1 136 335,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 76 Samhandling, kvalitet og helseberedskap

76.1 Samarbeid mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten

Rapporteringskravet for 76.1 er for 2015 begrenset til rapporteringen gjennom regional koordinator, og den er gjennomført.

76.2 Kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har orientert om/stimulert til oppfølging av nasjonalt pasientsikkerhetsprogram og deltatt på nettverkssamlinger i forbindelse med oppstart og avslutning av satsinger i pasientsikkerhetsprogrammet. Vi har også støttet Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester i planlegging av programmet «Ledelse av pasientsikkerhet» for oppstart januar 2016.

76.3 Felles digitalt nødnett

Prosessen har gått etter planen. For 2015 skal vi bare rapportere avvik

76.4 Helseberedskap og smittevern

Smittevern er tatt opp på regelmessige møter med helsepersonellet i fylket. Blant annet har det vært tema på kommuneoverlegemøtene og på møter i nettverket for sykehjemsleger. Antibiotikaresistens har vært eget tema på et kommuneoverlegemøte.

76.5 Personell og kompetanse

For kompetanseløftet gjelder særskilt rapportering 1. mars

Turnustjenesten

DISTRIKTSPLASSER

Østfold har 21 faste distriktsplasser. Noen plasser er flyttet, men antallet har vært det samme. Fra og med 01.03.16 har vi 22 plasser.

FYLKESVEILEDERE

Fylkesveilederne er ikke ansatt i bestemte stillingsprosenter. De får timebetalt for sin veiledning, dvs. ca. 4+3+4 timer i halvåret. Kommer det opp temaer som skal følges opp, tar Fylkesmannen seg av dette.

KURS OG SAMLINGER

Leger: 4 arrangerte samlinger i halvåret: takster (HELFO + fastlege) og veiledning, legevaktset, samfunnsmedisinkurset med overnatting og veiledning, og til slutt vanedannende medisiner og veiledning.

Fysioterapeuter: årlig 3 samlinger, ingen med overnatting. Alle med veiledning og i tillegg følgende kurs: fysioterapeutens rolle i kommunehelsetjenesten (kommunal fysioterapeut), samhandling og kommunehelsetjenesten (kommunelege), arbeidsrelatert sykdom og skade (lege fra arbeidstilsynet), NAV hjelpemiddelsentral og «tilbake til arbeidslivet» (NAV konsulent), trygderefusjoner og diagnose systemer (HELFO), og om autorisasjon generelt (jurist).

DELTAKERE PÅ KURS OG SAMLINGER

Turnusleger:

- takster og veiledning: vår: 19/21, høst: 21/21
- legevaktset: vår: 21/21, høst: 20/21
- samfunnsmedisinkurset: vår: 21/21, høst: 20/20 (en sykmelding)
- vanedannende medikamenter og veiledning: vår: 18/21, høst: 20/20 (en sykmelding)

Turnusfysioterapeuter:

Stort sett fullt oppmøte. Første samling etter oppstart 15.08.15: 10/11 (én hadde hatt kurset før og tok nå restturnus). Kandidater kommer ofte fra andre fylker, dersom de har turnus delt mellom fylker.

76.6 Rettssikkerhetsarbeid

Antall behandlede saker og klager er rapportert i NESTOR. Når det gjelder opplæring og veiledning, viser vi til rapporter fra tidligere år hvor vi har rapportert ulike opplæringstiltak fra år til år. Vi gir fortløpende råd- og veiledning om lovverket og problemstillinger knyttet til det etter henvendelser per telefon og e-post fra tjenestene. Det blir også gitt opplæring i regelverket på turnuskurs som arrangeres to ganger i året. Vi underviser også hvert år på demensomsorgens ABC, hvor ansatte fra kommunehelsetjenesten deltar. Vår erfaring i forbindelse med mottak og behandling av kopi av vedtak og klager, er at det fortsatt er stort behov for informasjon og veiledning i bruk av regelverket. Vi får stadig forespørsler om å bistå med opplæring og veiledning fra tjenestene. I tillegg vurderer vi av eget tiltak hvor det er behov for opplæring på bakgrunn av de utfordringene vi ser i forbindelse med mottak og behandling av vedtak og klager og gjennomførte systemrevisjoner. Vi må i stor grad prioritere etterprøving av vedtak og klagesaksbehandling, og har i liten grad kapasitet til å etterkomme forespørslene om undervisning. Vi har i 2015 ikke hatt undervisning direkte rettet mot verken kommunehelsetjenesten, spesialisthelsetjenesten eller tannhelsetjenesten, men vi har hatt undervisning på nettverk for sykehjemsleger i Østfold. Vi har også gjennomført 1 systemrevisjon i tema tvungen helsehjelp i sykehjem.

Vi har avholdt samling for alle overordnet ansvarlige for kap 9 i kommunene og hatt samarbeidsmøter med habiliteringstjenestene for voksne og for barn. Vi har deltatt i de fleste regionale nettverksamlinger for embetene i år, og på den årlige samlingen med Helsetilsynet, Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet. Vi har holdt en felles opplæringsdag for alle kommuner om det nye rundskrivet som kom i juli.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOS	10	8
Sum	10	

77.2 Særfradrag

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMOS	7	33
Sum	7	

77.3 Førerkortsaker

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMOS	1807	20
Sum	1807	

77.4 Pasientjournaler

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMOS	7
Sum	7

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Det landsomfattende tilsynet Fylkesmannen i Østfold gjennomførte i 2014 viste at de kommunene vi hadde tilsyn med, hadde kommet langt med den løpende oversikten over helsetilstand og påvirkningsfaktorer.

Tilsyn i 2013 og 2014 viste:

- i flere av kommunene hadde oversiktsarbeidet startet før folkehelseloven trådte i kraft
- oversiktsarbeidet var forankret i ledelsen hos rådmannen
- folkehelse var et gjennomgående tema i kommuneplanens samfunnsdel
- det er et løpende oversiktsarbeid
- ansvar og oppgaver var klart fordelt
- kommunene sørget for riktig kompetanse/kompetent fagmiljø i oversiktsarbeidet
- kommunene har et tverrsektorielt folkehelsenettverk

I 2015 inviterte Fylkesmannen kommunene i Østfold til å gjøre en egenvurdering på de områdene som var gjenstand for tilsyn i 2013 og 2014. I tillegg ble kommunene bedt om å gi oss opplysninger om hvordan oversiktsarbeidet drives.

Egenvurderingene viste at 14 av de 18 kommunene har en god oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, 3 har delvis oversikt, mens 1 kommune ikke har oversikt. Det er særlig statlig og fylkeskommunal statistikk som er lagt til grunn. Tall og erfaringer fra egne tjenester er også brukt. De fleste har en klar formening om hvordan dette arbeidet skal organiseres videre.

Som en oppfølging av resultatene fra egenvurderingen fra 2015 er det planlagt tilsyn og annen oppfølging slik at alle kommunene i løpet av 2016 får på plass en skriftlig oversikt over befolkningens helsetilstand og de faktorer som påvirker denne. Dokumentet skal ligge til grunn for planstrategien.

Østfold fylkeskommune utarbeidet helseoversikt for Østfold i januar 2015. Helseoversikten er et viktig supplement til planstrategien for Østfold og til planstrategiarbeidet i kommunene. Helseoversikten skal revideres våren 2016.

Fylkeskommunen arrangerte i 2015 et seminar for kommunene om statistikkbruk i forbindelse med helseoversiktsarbeidet. Tema var bruk og misbruk av statistikk, analysearbeidet og tolking av barnefattighedsstatistikk. Det arbeides videre med slike temaseminar og fagdager som skal omhandle frafall i videregående skole og psykisk helse.

Vi har gitt vurderinger av folkehensyn i uttalelser til ulike plandokumenter.

Hovedutfordring fremover

For at oversiktsarbeid skal få en verdi videre, er det viktig å skape et politisk engasjement i kommunen rundt dette, slik at kommunens politikere kan fatte gode beslutninger på grunnlag av denne kunnskapen. Arbeidet med å lage en helseoversikt må være godt forankret. Det krever tverrfaglig medvirkning der samfunnsmessig kompetanse er viktig, blant annet for epidemiologiske analyser.

Fylkesmannen har som oppdrag å styrke kommunenes kompetanse på forvaltning av alkoholloven, med vektlegging av folkehelsehensyn. Vi har samarbeidet med det etablerte fylkesnettverket med rus, psykisk helse, tobakk og kriminalitetsforebyggende arbeid. Nettverket har arbeidet med å få frem informasjon om Ung dataundersøkelsen i ulike fora i Østfold fylkeskommune. Arbeidet har ført til at det nå er vedtatt at Ung dataundersøkelsen skal gjennomføres i alle de videregående skolene i fylket. Arbeidet i fylkesnettverket er i tråd med oppdraget vårt, med tema overskjenking, rusbruk blant ungdom, russefeiring og ansvarlig alkoholhåndtering og rusforebygging.

Fylkesmannen deltar i «Nærmiljøprosjektet i Østfold». Kommunene og Østfold fylkeskommune har fått støtte av Helse direktoratet til «Helsefremmende lokalsamfunn». Kommunene skal i prosjektet velge ut nærmiljøtiltak, der de involverer befolkningen i planleggingen. De skal samle inn den kunnskapen som innbyggerne besitter av positive og negative faktorer i sine nærmiljøer og bruke dette i utviklingen av lokalsamfunnene. Prosjektets formål er å skape bærekraftige nærmiljøer som reduserer sosiale ulikheter i helse.

Fylkesmannen deltar i Bynettverket i Østfold, som fokuserer på strategier som kan bidra til å redusere de store og økende sosiale ulikhetene mellom bydelene. I Bynettverket vil det være naturlig å se nærmere på sammenhengen mellom byutvikling og sosial utvikling.

83.2 Barn og unge: forebygging, oppfølging og behandling

Etter det landsomfattende tilsynet med helsestasjoner i 2013 har Fylkesmannen fulgt opp en stor kommune der det var avdekket avvik. Vi åpnet også tilsynssak mot kommunen i etterkant av tilsynet grunnet ressursmangel i skolehelsetjenesten. Tilsyn med helsestasjoner i 2013 og tilsynssaken er i 2015 avsluttet.

Kommunene har i 2015 også mottatt frie midler for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Fylkesmannen har inntrykk av at kommunene i større grad enn tidligere år har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten gjennom de frie midlene. Vi følger opp tjenesten med råd og veiledning, tilsyn og gjennom uttalelser til kommuneplaner Fylkesmannen får til høring.

Skolehelsetjenesten som kommunene tilbyr eller gir til barn og unge, skal være forsvarlig. Dette betyr at kommunene må ha en forsvarlig oppbygning og organisering av tjenestene, og at det enkelte barn får forsvarlig hjelp. Forsvarlighetskravet medfører at kommunene må sørge for at helsesøstre er i stand til å utføre et forsvarlig arbeid, noe som igjen betyr at de må ha nok ressurser til å kunne utføre de politisk prioriterte oppgavene de er pålagt. Det er utfordrende for Fylkesmannen å gjøre en forsvarlighetsvurdering, blant annet fordi tjenesten ikke er normert, verken kvalitativt eller kvantitativt. Vi mener at en robust og tilgjengelig skolehelsetjeneste, hvor barn blir møtt og får nødvendig hjelp, er både helsefremmende og forebyggende.

Tilskuddet til oppfølging av forebygging av uønskede svangerskap og abortstrategier for bedre seksuell helse 2010-2015 er utdelt. Tilskuddet er gitt til helsestasjon for studenter og unge voksne, tiltak i kommunene som kompetansehevende kurs for helsepersonell, undervisning i skolen og skolehelsetjenesten, arbeidstid for jordmor ved helsestasjon for ungdom, innkjøp av p-staver, p-sprøyter, nødprevensjon og spiraler til vanskeligstilte mødre og rusmisbrukere.

Fylkesmannen bidro ved samling 16. juni 2015 for helsesøstre, jordmødre og leger ved helsestasjon for ungdom, ungdomsskolen og de videregående skolene. Tema for samlingen var en fagoppdatering på prevensjon og seksuelt overførbare sykdommer.

Tilskudd er utdelt til oppfølging av FRI- programmet til arbeid med rekruttering og kompetansebygging slik at skolene gjennomfører det tobakksforebyggende programmet FRI. Inspiria sciencesenter følger opp denne oppgaven i møte med elever og lærere ved senteret og ved de store helsearrangementene

Resultatområde 84 Kommunale helse- og omsorgstjenester

84.1 Allmenhelsetjenesten

Fylkesmannen har holdt seg orientert om fastlegedekningen i fylket. Alle kommuner har ledige plasser på listene, slik at innbyggernes rett til å få fastlege og til å skifte fastlege er ivaretatt. «Pakkeforløp for kreft» og samhandlingen mellom fastlegene og den øvrige helsetjenesten i kommunen har vært tema på Fylkesmannens møter med kommuneoverlegene i fylket. Fylkesmannen er kjent med at to av de store kommunene i fylket gjennomfører systematiske «medarbeidersamtaler» med alle fastlegene. Både kommunen og fastlegene ser ordningen som nyttig.

84.2 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Fylkesmannen får relativt mange henvendelser fra innsatte som ikke er fornøyd med helsetjenestene. Vi har lav terskel for å åpne tilsynssaker etter slike henvendelser og bruker tilsynssakene til å minne om hva som er god praksis og på den måten bidra til læring. Vi har ikke arrangert noen konferanse for fengselshelsetjenesten i 2015.

84.3 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Vi har arrangert todagers innføringskurs i minoritetshelse og 3 timers kurs i «språkbarrierer og tolk», begge kurs i samarbeid med HiØ og NAKMI. Vi har formidlet invitasjon til fylkets kommuner om dagskurs i minoritetshelse i regi av Sykehuset Østfold og NAKMI. Videre har vi deltatt på nasjonal dialogkonferanse om likeverdige helse- og omsorgstjenester i regi av Helsedirektoratet. Dette temaet har vi også informert om i møte med kommuneoverleger og i kontaktmøte med kommuneledere. Helse- og sosialavdelingen deltar i prosjektgruppen til fylkets bosettingsprosjekt for flyktninger og aktuelle møter og konferanser i den sammenheng. Vi følger opp anmodningen fra Helsedirektoratet om psykososial oppfølging av flyktninger og asylsøkere ved å planlegge aktiviteter for 2016.

84.4 Forebyggende helsetjenester

Tilskuddet for å etablere og videreutvikle frisklivs- og mestringsarbeid i kommunene er utdelt. Det har resultert i etablering av nye frisklivssentraler i Østfold. Den 31.12.15 var det etablert eller under planlegging 9 frisklivssentraler i Østfold. I forbindelse med budsjettbehandlingen ble frisklivssentralen i Sarpsborg og Rygge nedlagt fra 2016.

Nettverket for ansatte i frisklivssentralene har jevnlig møter hvor videreutvikling og etablering av nye frisklivssentraler er hovedtemaer. Fylkesmannen i Østfold har i samarbeid NAPHA, de to nettverkene og Sykehuset Østfold arrangert en fagdag med tema Salutogenese - hva gjør oss frisker - et grunnlag for samarbeid mellom frisklivssentraler, lærings- og mestringsstilbud i Østfold og samarbeidsparter. Vi har i forbindelse med fagdagen innledet et samarbeid med utviklingsentralene i vår region.

De to nettverkene og Fylkesmannen har under planlegging to fagdager for 2016, med temaene «Livsstilsendringer» og «Overganger».

Det partssammensatte samarbeidsorganet mellom kommunene i Østfold og Sykehuset Østfold har flere underutvalg, de fleste med tidsavgrenset funksjon. I sluttrapport fra klinisk utvalg for retningslinje 10 – forebygging - ble det i 2015 anbefalt å slå sammen «Nettverk for frisklivssentraler» og «Nettverk for læring og mestrings». For å styrke samarbeidet innen forebygging og helsefremming, samt forsterke innsats overfor kronikergruppene, vedtok Administrativt samarbeidsutvalg 17.12.15 at de to nettverkene samordnes til ett nettverk. Dette arbeidet er startet opp i 2016.

84.5 Tannhelse

84.6 Habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator

Sykehuset Østfold og alle kommuner i Østfold har etablert koordinerende enhet. Fylkesmannen følger opp bruken av individuell plan og oppnevning av koordinatorene ved samarbeid med nettverk for koordinerende enheter i Østfold, i behandling av rettighetsklager, og ved at det tas med som tema i planlagte tilsyn der det passer. Vi deltar i Nettverk for koordinerende enheter i Østfold, og har arrangert fagdager sammen med dem. Målet med fagdagen var å tilføre kompetanse, belyse erfaringer fra kommuner og løfte status for koordinatorene i utøvende tjenester. I 2015 var det 140 deltakere på fagdagen. Tilsvarende fagdager for 2016 er under planlegging.

Vi har bidratt til å følge opp personer mellom 18-49 år med nedsatt funksjonsevne bosatt i alders- og sykehjem.

84.7 Omsorg 2020

- Vi følger med på kommunale planer gjennom informasjon fra avdelingens representant i embetets felles planlag.
- Vi har deltatt på frivillighetskonferanse i fylket, bidratt med temaet i åpent møte etter henvendelse fra en kommune, og vi gir veiledning etter forespørsel
- Demensplanen
 - Vi har bidratt med midler og i planlegging/gjennomføring av samling for demensteam/demenskoordinatorer.
 - Informasjon om tilskuddsordning til dagaktivitetstilbud og annen informasjon er gitt i kontaktmøte med kommunenes helse- og omsorgsledere i desember
 - Vi samarbeider med Utviklingssenter for sykehjem om gjennomføring av Demensomsorgens ABC og yter tilskudd til kommunene gjennom Kompetanseløftet 2015
 - Informert om Demensplan 2020 på nettverkssamling for ansatte i sykehjem, helsehus og hjemmetjenester.
 - Formidlet resultatene av Nasjonal kartlegging til kommunene
- Vi har deltatt i fag- og samarbeidsråd for begge utviklingssentrene i fylket og har hatt samarbeidsmøte med utviklingssentrene om samarbeidstiltak i 2015:
 - Vi har bidratt med midler og deltatt i planlegging/gjennomføring av nettverkssamling for ansatte i sykehjem, helsehus og hjemmetjenester.
 - Vi har bidratt med midler og deltatt i planlegging/gjennomføring av sykehjemslegenettverk. To samlinger i løpet av 2015.
 - Vi har bidratt til utviklingssentrenes gjennomføring læringsnettverk i pasientsikkerhetsprogrammet. I 2015 er læringsnettverk for «Forebygging av fall» med 9 deltakende kommuner og læringsnettverk «Riktig legemiddelbruk i hjemmetjenesten» med 10 deltakende kommuner gjennomført. Læringsnettverk «Ledelse av pasientsikkerhet» er forberedt for oppstart januar 2016.
 - Vi støtter og deltar i styringsgruppe for samhandlingsprosjektet «Alert og HLR kompetanseheving» i kommunehelsetjenesten, et prosjekt med Utviklingssenter for sykehjem, Sykehuset Østfold og 4 av 5 helsehus i fylket.
- Vi deltar i oppstartsmøter om investeringstilskudd etter invitasjon fra Husbanken, et møte i 2015, og har deltatt i møte mellom Husbanken Øst og Fylkesmennene.
- Vi har avholdt informasjonsmøte for kommunene m.fl. om Kompetanse- og innovasjonstilskuddet og andre tilskudd i mars 2015. Tilsagn om tilskudd ble sendt til kommunene 30.6.2015. Vi har rapportert på fordelingen av midler på de ulike delene av tilskuddet innen fristen 29.10. Alle midler er fordelt og utbetalt.
- Oppfølging av personer 18-49 år med langtidsopphold i institusjon er som forventet i brev fra Helsedirektoratet
- Vi følger med på utviklingen av legetjenester i sykehjem blant annet gjennom deltakelse i «Nettverk for sykehjemsleger»

84.8 Psykisk helse og rus

Fylkesmannen etablerte i samarbeid med KoRus-Øst fem regionale rusfora i 2008. Disse driftes fortsatt, og de er viktige møteplasser med rusfeltet og psykisk helsefeltet både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Hvert forum har 3-4 samlinger per år. De er arenaer for kontinuerlig råd, veiledning og formidling, og gir mulighet for dialog

Rusforum er forankret i både helseforetak og kommuner. Samlingene planlegges i arbeidsutvalg sammensatt av representanter fra kommuner, RIO, helseforetaket, KoRUs-Øst og Fylkesmannen.

Kontaktmøte knyttet til rusarbeid og psykisk helsearbeid i kommunene er videreført i 2015. Representanter fra spesialisthelsetjenesten inviteres med til aktuelle tema. KORUS og NAPHA inviteres til å bidra og eventuelt delta i kontaktmøtene.

I samarbeid med Korfor og KoRus-Øst arrangerte vi i 2015 seminar om Brukerplan, med deltakelse fra både spesialisthelsetjenesten og kommunene. Her ble verktøyet presentert, og resultater fra førstegangskartlegging i flere kommuner ble presentert og analysert av Korfor.

NAPHA har bidratt til fagdag for nettverk for friskliv, læring og mestring om Salutogenese hvor Fylkesmannen er medarrangør, og deltakerne fra kommunene og spesialisthelsetjenesten.

I samarbeid med KoRus-Øst og Fylkesmannen i Oslo og Akershus arrangerte vi fagdag om HOT § 10 med bred deltakelse fra både kommuner og spesialisthelsetjeneste.

Den lokale tjenesteutviklingen viser en betydelig innsats for personer med rus og psykisk lidelse i kommunene. Kommunene har imidlertid utfordringer i å organisere innsats og tjenester slik at brukere med alvorlige lidelser blir tilbudt nødvendige helse- og omsorgstjenester, og at tilbudet er tilpasset brukerne. Arbeidet med å sikre at nødvendig tjenestetilbud når fram til de aktuelle brukerne må følges opp både for rusfeltet og psykisk helsefeltet.

Resultatområde 85 Spesialisthelsetjenesten

85.1 Abort- og steriliseringsnemndene

Medlemmer i steriliseringsnemnda i Østfold er uforandret.

Vi har sendt rapport til Helsedirektoratet om alle søknader behandlet i steriliseringsnemnda i 2015. Ajourførte lister over medlemmer og varamedlemmer i Steriliserings- og abortnemnda er sendt Helsedirektoratet.

85.2 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMOS	0
Sum	0

85.3 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMOS	0	
Sum	0	

85.4 Behandling av klager etter psykisk helsevern

Vi har behandlet 37 saker i 2015

85.7 Hjemsendelse, hjemhenting og gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for pasienter

Gjennomførte hjemsendelser til utlandet: 0

Gjennomførte hjemhenting til Norge: 2

Saker hvor det er dekket utgifter til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern i norske sykehus: 0

Erfaringer med gjennomføring av ordningen: Samarbeidet med UD er meget godt. Samarbeidet med spesialisthelsetjenesten er også godt, men noen ganger må først personell fra spesialisthelsetjenesten opplyses om pliktene på dette feltet.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 7 932 892,75	kr 72 861,29
83 Folkehelsearbeid	kr 446 366,05	kr 0,00
83.1 Folkehelsearbeid generelt	kr 0,00	kr 107 326,60
83.2 Tilsyn etter folkehelseloven	kr 0,00	kr 0,00
84 Kommunale helse- og omsorgstjenester	kr 1 070 711,68	kr 5 000,00
85 Spesialhelsetjenesten	kr 53 106,54	kr 3 906 760,38
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 4 111 038,26	kr 441 007,67
Andre oppgaver under HOD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 13 614 115,00	kr 4 532 955,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon og borgerrettigheter

51.2 Vergemålsloven og utlendingsloven kap. 11 A

Fylkesmannen i Østfold har i 2015 prioritert saker knyttet til oppnevning av representant/ verge for EMA, setteverge i hastesaker, bruk av kapital, godtgjøring til verger og representanter, og hastesaker ved opprettelse av vergemål. Siste halvdel av 2015 har vi prioritert opprettelse av vergemål generelt, uten nærmere vurdering av bakgrunnen for søknaden.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2015:

opprett vergemål: 89
midl. verge mindreårig: 13
representanter for EMA: 5
godtgjøring: 22

Totalt hadde Østfold 22 saker under oppfølging på bakgrunn av avvik i vergeregnskapet for 2014. Av disse gjenstår oppfølging i 4 saker, hvor vi vurderer bytte av verge.

Fylkesmannen i Østfold har i stort omfang gjennomgått vergeregisteret for å kvalitetssikre hvem som har regnskapsplikt. Gjennomgang av eldre saker med hensyn til individtilpasning av mandatet er ikke utført og vil ikke bli prioritert i 2016. Vi forventer derfor et avvik i målsettingen på dette området også neste år.

Vi har kartlagt antall umyndiggjorte etter tidligere lov om umyndiggjøring, og disse vil bli vurdert og evt. forelagt tingretten før 1. juli 2016. Vi har ikke hatt noen saker om fratakelse av rettslig handleevne for retten i 2015.

Fylkesmannen i Østfold er ikke fornøyd med måloppnåelsen i 2015. Saksbehandlingstiden er for lang, med tanke på at fagområdet i stor grad gjelder rettsikkerheten til en særlig sårbargruppe.

Vi håper at arbeidssituasjonen bedres med nytt saksbehandlersystem i 2016, slik at effektiviteten bedres og saksbehandlingstiden går noe ned. Fylkesmannen i Østfold er imidlertid av den oppfatning at de samlede forventninger fra vår oppdragsgiver på vergemålsområdet ligger langt over det som er realistisk å oppnå innenfor de økonomiske rammene vi har i dag. For å kunne innfri disse på en tilfredsstillende måte, er det nødvendig med mer forutsigbare økonomiske rammer som gjør det mulig å ansette flere faste medarbeidere.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMOS		
Sum	0	0

51.3 Forlikrådene

Fylkesmannen har besvart to klager som gjaldt et forlikråds behandling av saker. I den ene saken oppfordret vi sekretariatet til å gjennomgå postforsendelsesrutinene sine.

51.5 Tomtefesteloven

Fylkesmannen i Østfold hadde ingen saker etter tomtefesteloven i 2015. Kun generell veiledning.

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Det kom inn 3.114 saker i 2015 og det ble fattet vedtak om avslag i 214 saker. Saksbehandlingstiden har ligget på ca 12 uker. For øvrig viser vi til særskilt statistikk innsendt til Statens sivilrettsforvaltning.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen skal behandle klager over vedtak fattet av skattekontorene i henhold til lov om personnavn. I 2015 har ikke Fylkesmannen mottatt noen klagesaker.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

FylkesROS ble supplert med nye kapitler for å komplettere oversikten over risiko og sårbarhet i Østfold. Av ressursmessige hensyn ble det denne gangen ikke gjennomført en prosess med omfattende involvering av andre beredskapsaktører, men orienterte om prosessen og inviterte til innspill. Revidering var også tema på møter i Fylkesberedskapsrådet og Fagforum beredskap Østfold.

53.1 Oversikt over risiko og sårbarhet

a) FylkesROS Østfold ble revidert og supplert med nye kapitler i 2014. Følgende målsettinger er lagt til grunn for analysen:

- Analysen skal beskrive Østfold fylkes sårbarhet overfor hendelser på regionalt nivå
- Analysen skal bidra til å øke kunnskapen om risiko- og ansvarsforhold i fylket
- Analysen skal danne grunnlag for kommunenes arbeid med risiko- og sårbarhetsvurderinger og arbeidet med helhetlig og systematisk arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap (kommunal beredskapsplikt)
- Analysen skal bidra til andre aktørers og tjenesteleverandørers arbeid for å forebygge og håndtere krise

b) Handlingsplanen for oppfølgingen av FylkesROS fokuserer på følgende områder:

- Langvarig svikt i kraftforsyningen
- Ekstremvær/skred/flom
- Store ulykker ved storulykkesbedrifter i/ved tettbebyggelse
- Egenberedskap

På grunnlag av blant annet asylsituasjonen ser vi det som naturlig å justere handlingsplanen for 2016

c) Den årlige oppfølgingen av handlingsplanen er innarbeidet i virksomhetsplanen med oppfølging på relevante områder og arenaer.

d) Aktuelle tema behandles på møter i Fylkesberedskapsrådet, i Fagforum beredskap, under tilsyn og i den løpende dialogen med kommunene og andre beredskapsaktører.

53.2 Samfunnssikkerhet i planlegging etter plan – og bygningsloven

Generelt

Det er etablert et beredskapsprosjekt i samarbeid med Østfold fylkeskommune for å få et helhetlig grep på samfunnssikkerhetsperspektivene i en regional sammenheng. En viktig del av dette arbeidet har vært å bidra til kunnskap og forståelse om hvordan kravene til samfunnssikkerhet skal ivaretas på forskjellige plannivå og hvilke aktører som må involveres. Det er et mål å vurdere om senere revisjon av FylkesROS Østfold kan fanges opp som en fylkesdelplan.

I embetet er det etablert en planfaggruppe for å sikre at samfunnsplanleggingen skjer i et tverrfaglig perspektiv. Det er etablert et regionalt planforum for å sikre en felles, helhetlig håndtering av plansaker. Slike tema blir også behandlet på vårt årlige møte i Fagforum beredskap hvor blant annet alle kommuner er representert.

1) Alle kommuner er informert om kravene til samfunnssikkerhet og beredskap i særskilt skriv i forbindelse med oppstart av planprosessen. Omfang av veiledning tilpasses behovene i den enkelte kommune.

2) Alle kommuner er informert om plikten til å utrede risiko- og sårbarhet, samt informasjon om ras-, skred- og flomutsatte områder. Dette har også vært tema på konferanser og samlinger for planmiljøene.

3) Samme som i svar på punkt 3.

4) Det er ikke fremmet innsigelser på samfunnssikkerhetsområdet.

53.3 Tilsyn

Fylkesmannen har rapportert inn gjennomførte tilsyn i DSBs innmeldingsløsning. Tilsyn etter forskrift om kommunal beredskapsplikt er gjennomført i Eidsberg, Trøgstad, Hobøl og Askim. Det ble registrert avvik i Eidsberg, Hobøl og Trøgstad.

Resultatområde 54 Beredskapsplanlegging

En av de viktigste satsingene i 2015 var deltakelsen i Øvelse Oslofjord. Innledende planprosess kom i gang i 2014 og fortsatte fram til innledende diskusjonsøvelser i den tidlige øvingsfasen. Beredskapsnivået ble hevet under feltdelen for å få erfaringer om beredskapsplanene. Fylkesberedskapsrådet var involvert i prosessen og innkalt under feltøvelsen. Det ble gjennomført opplæring i SBS som del av øvelsen. Oppfølging av planverket følges opp i 2016, blant annet gjennom felles arbeidsgruppe for embetene. Nødnettprosjektet for kommunene i Mosseregionen, Fylkesmannen, Statens vegvesen, Hafslund nett og andre samarbeidsaktører ga svært nyttige erfaringer. Radiosamband i kombinasjon med krisestøtteverkstøyet DSB-CIM ga nye og bedre muligheter for krisehåndtering, samordning og rapportering.

54.1 Fylkesmannens egen beredskapsplanlegging

a) De største utfordringene i egen kriseorganisasjon

Fylkesmannens ansvar spenner over et stort fagområde og det er krevende ressursmessig og kompetansemessig å følge opp med nødvendige beredskapsanalyser, planer og virkemidler/tiltak samt treffe behovet for opplæring og øvelser. Det er også en utfordring å videreutvikle tiltakskort i krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Vi ser også store utfordringer i å håndtere informasjons- og kommunikasjonsmessige oppgaver i lys av ny beredskapsinstruks

b) Beredskapsplanverket er gjennomgått i forbindelse med Øvelse Oslofjord. Det er behov for å følge opp dette videre. Innspill om dette er gitt til DSB og viktige sider av planverket er presentert og drøftet i møter for nøkkelpersonell internt og eksternt.

c) Vi har fått på plass nytt gradert samband. Dette har vært en ressurskrevende prosess både teknisk og faglig.

d) Nøkkelpersonell har kompetanse i SBS, men videreutvikling av planer og implementering av tiltak regionalt må skje i regi DSB for å gjøre prosessen mest mulig effektiv ressursmessig og å sikre enhetlig forståelse og tilnærming. Dette var en klar erfaring etter Øvelse Oslofjord 2015.

e) Vi har gjennomført opplæring for brukere av krisestøtteverktøyet DSB-CIM. Ved behov tas oppfriskning. Verktøyet er i jevnlig bruk i forbindelse med varsling og rapportering. Terskelen for å anmode Fylkesmannen om situasjonsrapporter er forholdsvis lav, og det betyr at vi får god erfaring i å rapportere

f) Vi legger til grunn at kommunene i henhold til forskrift om kommunal beredskapsplikt har et selvstendig ansvar for å ha så vel beredskapsplaner som kompetanse i bruk av egne systemer. Av ressursmessige årsaker avgrensner vi vår veiledning til grunnopplæring for nye brukere i DSB-CIM. Vi oppfordrer kommunene til å benytte seg av kurstilbudene ved NUSB.

g) Vi har deltatt i planlegging, gjennomføring og evaluering av Øvelse Oslofjord 2015. Vi la særlig vekt på samordningsfunksjonen i forbindelse med håndtering av situasjoner hvor det ordinære beredskapsapparatets ressurser ikke har nok kapasitet alene, men trenger bistand fra andre. Det ble gjennomført flere møter i Fylkesberedskapsrådet, samt innledende diskusjonsøvelse, scenariodrøftinger, møter og konferanser. Det er en jobb å gjøre med oppfølgingen av SBS. Dette må koordineres fra sentralt nivå. Det er også utfordringer knyttet til formidling av gradert informasjon til andre aktører som ikke har eget system for dette. Større øvelser er også tema for samarbeidet i Grenserådet. Rådet består av grensekommuner på svensk og norsk side, politi, brann, helse, Fylkesmannen og Länsstyrelsen i Västra Götaland. Det holdes faste møter i rådet. Som ledd i oppfølgingen gjennomførte samordnings- og beredskapsstaben studietur til Länsstyrelsen med orienteringer og drøftinger av regionale beredskapsutfordringer og krisehåndtering. Den videre erfaringsoppfølging vil skje i dialog med så vel sentrale som regionale og lokale aktører i våre etablerte samarbeidsfora.

54.2 Regional beredskapsplanlegging

a) I løpet av de siste fire år er det gjennomført tre større øvelser hvor vi har involvert fylkesberedskapsrådet: Øvelse Skagex i 2013, Øvelse Grense i 2014 og Øvelse Oslofjord i 2015. Scenarioene spenner fra akutt forurensing og flyulykke i grenseområdene mot Sverige i Øvelse Skagex og Øvelse Grense til sikkerhetspolitiske kriser i Øvelse Oslofjord.

Øvelsene og ikke minst planleggingen har styrket det regionale samarbeidet i stor grad og bidratt til å belyse en rekke tverretatlige utfordringer som:

- Økende samarbeids- og samordningsbehov
- Ansvar og roller
- Bistandstekniske prosedyrer
- Kommunikasjons- og informasjonsflyt, herunder
 - Bruk av CIM, GIS og andre plattformer
 - Reservesystemer ved svikt i vital infrastruktur
 - Utholdenhet – kontinuitetsplanlegging.

I 2015 ble også gjennomført øvelse for kommunene i Mosseregionen; Moss, Råde, Rygge og Våler som ledd i Fylkesmannens nødnettprosjekt. Som en del av dette ble det gjennomført ukentlige radioøvelser over en lengre periode i samarbeid med Mosseregionen interkommunale brannvesen, Direktoratet for nødkommunikasjon og Østfold politidistrikt.

Vår videre oppfølging etter øvelsene skjer på tre plan: For det første i dialog med kommunene, andre lokale aktører og frivillige gjennom Fagforum beredskap. For det andre gjennom de faste, ordinære møter

Fylkesberedskapsrådet og i Grenserådet. For det tredje gjennom arenaer på sentralt nivå om sivil-militært samarbeid, styringsdialogmøter mv.

Vi har også hatt samarbeid og dialog med Østfold fylkeskommune i forbindelse med oppfølgingen av transportberedskapen.

Som ledd i oppfølgingen av atomberedskapen arrangerte vi en workshop 4. november. Dette følges opp i en etablert arbeidsgruppe med representanter fra bl.a. kommunene, sivilforsvaret, politiet, forsvaret og mattilsynet.

Vi har også gjennomført beredskapsseminar for kommunene ved politisk og administrativ ledelse, regionale statlige aktører, frivillige organisasjoner, forskningsmiljø mv 2. desember. Flere tema følges opp på møte i fagforum beredskap 2016, som forsyningssikkerhet og matvareberedskap.

54.3 Kommunal beredskapsplikt og kommunenes samfunnssikkerhetsarbeid

a) Alle kommuner er veiledet i kommunal beredskapsplikt. Dette er gjennomgående tema på de faste møtene i Fagforum beredskap. I tillegg er det en særskilt oppfølging i forbindelse med gjennomføring av tilsyn. Dette gjaldt kommunene Askim, Eidsberg, Hobøl og Trøgstad. Vår erfaring er at kommunene etter hvert har en mer systematisk og helhetlig tilnærming til samfunnssikkerhetsarbeidet. Samarbeidet mellom kommunene om analyser, planer og erfaringer er også viktig. De fleste kommunene har nå beredskapsleder/beredskapskoordinator/tilsvarende, men det er kun én kommune med en slik rolle i hel stilling. Der hvor det relevant ser vi aktuelle problemstillinger i lys av FylkesROS og oppfølgingsplanen til analysen.

b) Det er gjennomført øvelser i kommunene Moss, Råde, Rygge og Våler med vekt på krisekommunikasjon, informasjonsflyt og bruk av nødnett. I tillegg har Halden kommune vært involvert i atomberedskapsøvelsen ved IFE, samt at Askim og Fredrikstad har øvet sin kriseledelse. Samtlige kommuner ble involvert i Øvelse Oslofjord ved tiltaksanalyser, risiko- og sårbarhetsvurderinger og situasjonsrapportering.

c) Samtlige kommuner i Østfold har tatt i bruk CIM. Kunnskapsnivå og bruksfrekvens varierer. Vår oppfølging har vært konsentrert om bruk av primærfunksjonene.

d) På grunn av at Øvelse Oslofjord ble så vidt ressurskrevende, ble det ikke rom for å gjennomføre regional varslingsøvelse. I prioriteringsavveiningen konkluderte vi med at varslingsøvelse gjennomføres i 2016.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

Asyl- og flyktningsituasjonen ble definert som en krise av nasjonale myndigheter. Fylkesmannen ble tidlig involvert med blant annet opprettelsen av Ankomstsenter Østfold og kartlegging av mulige innkvarteringssteder. Det manglet åpenbart gode beredskapsplaner, men etableringen av samordningsarenaer bidro til å få bedre oversikt og kontroll sammen med situasjonsrapportering.

55.1 Håndtering av uønskede hendelser

Asylsituasjonen medført betydelig innsats i Østfold i 2015. Fylkesmannen var involvert i arbeidet med å etablere Ankomstsenter Østfold. Vår vurdering er at Råde kommune har gjort og gjør en god jobb med ankomstsenteret. Det etablerte samarbeidet med politiet, Sykehuset Østfold og andre har fungert godt. Det har vært god dialog med Råde kommune, spesielt knyttet til helsemessige problemstillinger og økonomiske rammer for driften. Disse problemstillingene fulgte vi opp ved et særskilt møte med UDI og H-dir. Rapporteringen fra kommunene om status i asylsituasjonen har fungert tilfredsstillende.

Vi har gjennomført kartlegginger av aktuelle innkvarteringssteder i flere omganger. Responsen fra kommunene og andre som disponerte større og mindre lokaler var god.

Vi mener at de faste lynchmøtene med nasjonale myndigheter har fungert godt som gjensidig informasjonsarena og med mulighet for å få rask avklaring på aktuelle problemstillinger.

Oppdrag i forbindelse med denne situasjonen er ivarettatt gjennom situasjonsrapportering, koordinerings- og samordningsmøter med sentralt nivå. I tillegg er det gjennomført ekstraordinært møte i Fylkesberedskapsrådet og

andre møter og konferanser om dette. Dette er også samordnet med pilotprosjektet om bosetting av flyktninger. Arbeidet følges opp i 2016.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 174 353,29	kr 9 445 837,69
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 0,00	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 548 998,70	kr 96 019,31
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 628 292,13	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 603 953,92	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 435 950,15	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 2 391 548,00	kr 9 541 857,00

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Resultatområde 60 Ledelse, virksomhetsstyring og administrasjon

60.1 Helhetlig ledelse

Tiltak ledelsen vurderer som de viktigste for å sikre utvikling, helhetlig og strategisk ledelse i embetet
Fylkesmannen i Østfold bruker dataverktøy for virksomhetsplanlegging, styring og rapportering gjennom året. Rapportering av status, måloppnåelse og risikovurdering skjer hvert tertial. Vurdering av den økonomiske situasjonen og prognosering skjer oftere.

Embetsledelsen og direktørene for den enkelte avdeling/stab avholder ukentlige møter, med fokus på helhet og strategi. I 2015 ble det besluttet at embetet skulle satse mer på lederutvikling enn det tidligere har vært gjort. Planlegging av dette startet i 2015, men fordi vi fra 01.01.16 fikk ny embetsledelse, ble det besluttet at oppstarten skulle skje i 2016.

For å styrke helhetlig utvikling er i tillegg følgende tiltak gjennomført:

- Introduksjonssamling for 12 nye medarbeidere
- Ledersamlinger
- Todagers fag- og velferdssamling for alle ansatte
- Seminar med tema Samarbeid og medbestemmelse i statlige virksomheter, et samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Buskerud.

Effekten av gjennomførte tiltak i forhold til egne måltall på IA-området for 2015 sammenlignet med 2014 (nedgang i sykefraværet, integrering av personer med nedsatt funksjonsevne og økt pensjoneringsalder)
Det utarbeides årlige IA/HMS handlingsplaner knyttet til våre lokale delmål for IA-arbeidet. handlingsplanene gjennomgås i hvert møte i arbeidsmiljøutvalget. Det avholdes halvårslige IA/HMS samlinger hvor alle ledere, hovedtillitsvalgte og verneombudene samles. Temaene varierer, men de er nært knyttet til handlingsplanene og delmålene for embetets IA-arbeid.

Andre tiltak som ble gjennomført 2015:

- Alle ansatte har mulighet for å trene en time pr uke i arbeidstiden
- Alle ansatte har tilgang til treningsrom i kjelleren i samme bygg som
- Har samlet kontorlokalene.
- Det er gitt tilbud om fast ukentlig mensendieck trening på arbeidsplassen
- Det gis tilbud om fotballtrening i innleid hall en gang pr uke

• Det gis tilbud om løsbare opplysninger i innmeldt når en gang pr. år.

- Det ble gjennomført verneunder i alle avdelinger, og det ble utarbeidet handlingsplaner for hver avdeling
- Det ble gjennomført medarbeidersamtaler med alle ansatte

Tilstandsrapport for likestilling ved bruk av registreringsskjemaet som ligger i årsrapporten

Se tabeller under pkt 60.2. *Merknad:* I tabell 3 er toppleder inkludert i kategorien «Ledere med personalansvar».

Omtale de viktigste oppnådde resultatene av tiltak knyttet til læring og erfaringsutveksling på tvers internt eller mellom embetene og planlagt oppfølging av dette

Barnehage- og utdanningsavdelingen i Østfold samarbeider tett med FMTe, FMVe, FMBu og FMOA i et femfylkessamarbeid. Samarbeidet er koordinert både mellom medarbeidere innen samme fagfelt og mellom lederne/utdanningsdirektørene. En av utdanningsdirektørene representerer regionen i et eget AU overfor Utdanningsdirektoratet. Samarbeidet skal ikke være en tidstyv, men sikre en mer lik praksis, fremme kvalitet og forhindre uønsket forskjell i klagesaksbehandlingen og gjennomføring av blant annet tilsyn. Avdelingen samarbeider også med andre embeter i særskilte satsinger. I 2015 har det vært et spesielt nært samarbeid med FMTr knyttet til arbeidet med Sjumilssteget. Samarbeidet har vært en viktig faktor for å lykkes med formidlingen til østfoldkommunene og for å bygge kompetanse internt på Barnekonvensjonen. Vi deltar også i en nasjonal arbeidsgruppe ledet av FMTr.

Fylkesmannen i Østfold samarbeider med Fylkesmennene i Oslo og Akershus, Buskerud, Vestfold og Telemark om årlige kompetansehevingssamlinger for kommunalt ansatte innen landbruksforvaltningen (KOLA Viken).

Vi samarbeider med Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Fylkesmannen i Vestfold om GIS-oppgaver knyttet til Fylkesmannens saksbehandling og oppgaveløsning. Samarbeidet er i 2015 utvidet med Fylkesmannen i Aust-Agder og vil fra 2016 omfatte Fylkesmannen i Aust- og Vest Agder.

Administrasjonsavdelingen har hatt flere møter med FMVe med erfaringsutveksling innenfor de administrative funksjoner som tema.

60.2 Likestilling

Tabell 1, Tilstandsrapport - kjønn

År	Kjønnsbalanse		Månadslønn - Total sum lønn pr. heltidsekvivalent		Deltid - antall av hvert kjønn		Midlertidig ansettelse - antall av hvert kjønn		Foreldrepermisjon - antall av tattall uttak av permisjon		Legemeldt sykefravær - Menn		Legemeldt sykefravær - Kvinner	
	M	K	M(KR)	K(KR)	M	K	M	K	M	K	Sykedager	Avtalte Arbeidsdager	Sykedager	Avta Arbeids
2015	50	91	575525	528562	4	16	2	7	52	118	222	10500	867	17163
2014	50	83	573517	502927	1	20	1	11	0	2	134	11085	739	17943

Tabell 2, Tilstandsrapport - nivå delt

	År	Kjønnsbalanse			Månadslønn - Månedsfortjeneste pr.	
		M%	K%	Total	M(KR/%)	K(KR/%)
Totalt i virksomheten	2015	35,5	64,5	100	100	92
	2014	37,6	62,4	100	100	93,4
Toppleidelse, kategori 1	2015	50	50	100	100	113
Embetsledelse/direktør	2014	33,3	66,7	100	100	99,8
Mellomledelse, kategori 1	2015	25	75	100	100	70
Seksjonssjef, ass dir	2014	50	50	100	100	86,8
Kategori 3	2015	54	46	100	100	99,4
Saksbehandler 1	2014	50	50	100	100	99,6
Kategori 4	2015	38	62	100	100	99

Saksbehandler 2	2014	37	63	100	100	97,6
Kategori 5	2015	8	92	100	100	96
Kontorstillinger	2014	10	90	100	100	108,3
Kategori 6	2015	0	0	100	100	0
Fagarbeiderstillinger	2014	0	0	100	100	0
Kategori 7	2015	0	0	100	100	0
Unge arbeidstakere, inkl. lærlinger	2014	0	0	100	100	0

Tabell 3, Ansatte

År	Ledere med personalansvar i %			Ledere - lønn i forhold til kjønn		Medarbeidere uten personalansvar			Medarbeidere - lønn i forhold til kjønn	
	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%	M%	K%	Antall Totalt	M%	K/M%
2015	50	50	10	100	113	35	65	131	100	92
2014	40	60	10	100	0	35	65	0	100	88

Resultatområde 61 Samordning og modernisering

61.1 Kommunerettet samordning

Kommunereformen

Arbeidet med kommunereformen kom godt og tidlig i gang etter Stortingets vedtak sommeren 2014 med prosjektorganisasjon og prosjektleder. Det har i 2015 vært jobbet mye i kommunene med vurderinger og analyser av situasjonen. Fylkesmannens arbeidsbok har vært til god hjelp og alle kommunene fikk ca kr 280 000 i støtte til arbeidet med å vurdere egen status og muligheter. Det har vært flere folkemøter og det er gjennomført innbyggerundersøkelser i alle regioner. Ungdommen er engasjert gjennom et opplegg som Ungt entreprenørskap har kjørt på flere ungdomsskoler.

Ingen kommuner i Østfold gjennomførte folkeavstemminger samtidig med kommunevalget. Noen kommuner har bestemt, eller vurderer å ha det før kommunestyrene skal gjøre sine vedtak i juni 2016.

Det gjennomføres ved årsskiftet samtaler og forhandlinger i alle regioner. Moss og Rygge forhandler for å bli en kommune fra 2019. Råde er i nabopratt med kommunene i Nedre Glommaregionen, mens Våler har avsluttet sine nabopratter. Sarpsborg og Rakkestad prater for å få til intensjonsavtale. Rakkestad er også i samtaler med tre andre kommuner i Indre Østfold om et øst-alternativ.

De fem kommunene langs E-18 er enige om en intensjonsavtale, og Trøgstad har også nå blitt med i de videre forhandlingene. Regional analyse for Indre Østfold som kommunene og Fylkesmannen utviklet i samarbeid med Øivind Holt, viser et oversiktlig bilde over de samlede utfordringer og muligheter i Indre Østfold.

Halden og Aremark samtaler, og har på grunn av Haldens tunge økonomiske situasjon fått lov til å vente med en eventuell ny kommune til 2023. Rømskog er i forhandler med Aurskog-Høland, og her kan vi få en endret fylkesgrense.

Første vedtak om sammenslåing planlegges å komme i april 2016 mellom Rygge og Moss. Våler og Skiptvet kommuner er ikke med i videre forhandlinger og arbeidet hos disse konsentreres om å se på muligheter og konsekvenser av å fortsette som egen kommune.

Fylkesmannen ber kommunene om å ha et godt begrunnet alternativ i tillegg til å fortsette som egen kommune. Det er viktig å få fram innbyggernes mening om en ønsket utvikling. Fylkesmannen trenger dette for å ha et godt grunnlag for å foreta de vurderinger og tilrådinger som skal gjøres i 2016.

Samordningsoppgaver

Fylkesmannens samordningsoppgave i plan- og bygningsloven for de statlige etaters deltakelse i den regionale planleggingen, ivaretas gjennom egne møter i prosessene og regelmessig i Regionalt planmøte. En arena for helhetlig samordning av statlige styringssignaler er også det årlige statsetatsjefsmøtet.

Fylkesmannens styringsdialog med kommunene har flere arenaer:

1. En årlig kommunekonferanse for dialog med kommunenes ordførere og rådmenn.
2. Ett møte for informasjon og drøfting av kommuneproposisjonen og ett for drøfting av statsbudsjettet.
3. Fornyingskonferansen Beat for Beat og fagkonferanser innenfor aktuelle temaer.
4. Fylkesmannens møte med enkeltkommuner, normalt 6 pr år. Dette er planlagte møter med dokumentasjon i vår Østfoldrapport, dialog og drøfting av spesielle utfordringer i den enkelte kommune. Disse møtene gir også systematisk grunnlag for tilbakemelding til staten. I 2015 besøkte vi kun 3 kommuner på grunn av kommunevalget.
5. De enkelte fagområders særmøter med kommunene.

Fylkesmannen utarbeider en vår- og høstutgave av Østfoldrapporten hvor statens forventninger til kommunene på de ulike områdene tatt med. Embetet har en *samordningsgruppe* for intern samordning. Denne gruppen bidrar i forberedelsen til kommunemøtene, ved fordeling av skjønnsmidler og fornyingsprosjekter i kommunene og i tverrfaglige spørsmål og oppgaver. Den brukes nå aktivt i kommunereformen.

Fylkesmannen har etablert et tverrfaglig *planlag* med deltakelse fra alle avdelinger for å samordne arbeidet med kommuneplanleggingen, regionale planer og kompetanseutvikling. Fylkesmannen inviterer seg selv tidlig inn i kommunenes prosesser for å klargjøre hva som er innenfor de føringer som gis fra sentralt hold. Målet er å få til færre innsigelser og utsettelse av planvedtakene. Fylkets planforum er hos oss benevnt *Regionalt planmøte*. Dette har blitt den viktige møteplassen for samordning, kompetanseutvikling og drøfting av statlig og regional retningslinjer og politikk. Her deltar fylkeskommunens avdelinger, Fylkesmannen og Statens vegvesen regelmessig sammen med de aktuelle kommuner.

Vi informerer kommunene om at arbeidet med planstrategier og kommuneplaner nå må ses i sammenheng med kommunereformen. Vi oppfordrer til å komme tidlig i gang med kommuneplanens samfunnsdel, gjerne parallelt med planstrategien.

61.2 Modernisering i kommunene

Fylkesmannen fordelte 6 millioner kroner av skjønsspotten til fornyings- og omstillingstiltak i kommunene i 2015. Vi en *referansegruppe for moderniseringsarbeidet i kommunene* hvor 3 rådmenn og KS er med.

Det ble gitt støtte til 27 prosjekter hvorav 6 omfatter mer enn en kommune. Tematisk fordelte prosjektene seg slik i 2015:

Det ble et spesielt år i 2015 ved at alle 18 kommunene fikk støtte til prosjekter innenfor kommunereformen.

Innovasjon ble lagt til grunn som et hovedkriterium i henhold til departementets retningslinjer. Vi forsøkte å klassifisere prosjektene etter hvilke mål de hadde for innovasjon. Følgende klassifisering ble forsøkt.

1. Innovasjon innen sektor
2. Innovasjon i hele kommunen
3. Samarbeid med andre kommuner, organisasjoner og næringsliv
4. Nytt, nyttig og nyttiggjort – vesentlig endring i arbeidsmetoder

Beat for Beat er konferansen for erfaring og formidling. Den samler mange deltakere fra alle kommuner, KS, Fylkesmannen og forsknings- og utviklingsmiljøer. Evalueringen fra kommunene er meget positiv. Kommunene ønsker en årlig konferanse over temaet fornying og omstilling.

Beat for Beat 2015 var viet kommunereformen og flyktnings situasjonen.

Som eksempel på prosjekter med gode erfaringer vil vi evne:

1. Østfoldmodellen for flerkulturell kommunikasjon. Alle kommunene er med i et opplegg hvor det utdannes instruktører for videre kompetanseutvikling i egen kommune. Modellen er viktig i vårt prosjekt for bosetting i kommunene i samarbeid med IMDI.
2. Sjumilssteget for å sette kommunene bedre i stand til å forstå og realisere Barnekonvensjonens mål og regler. Dette nettverksarbeidet går bra med deltakere fra alle kommuner. En satsing har nå vært å få barnehensyn inn i kommunenes strategiske planlegging.

Velferdsteknologi og innovasjon i samspill med den nasjonale satsingen. 8 kommuner fikk midler.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Det er etablert en samordningsgruppe med statlige tilsynsvirksomheter, kommunerevisjonen, fylkesrevisjonen, kontrollutvalgene og Fylkesmannens fagavdelinger. Denne gruppa utarbeider hvert år felles tilsynskalender som legges ut på Fylkesmannens hjemmeside med lenker til andre tilsyns- og kontrollorganene. Gruppa jobber med kompetanseutvikling for bedre tilsynsmetodikk og tiltak for bedre samordning. Aktuelle temaer som drøftes nå er kommunereformen og hva dette kan bety for bedre tilsyns- og kontrollarbeid.

Samordningen av tilsyn gjør at man kan hensyn til tilsynsbelastningen på den enkelte kommune, og det er enklere å dra nytte av hverandres kunnskap om kommunen og tilsynsområdet. Det gjenstår fortsatt en del på få dette til i praksis. De nasjonale tilsynsprogrammene tar gjerne for lite hensyn de aktiviteter og forvaltningsrevisjoner som er på gang.

Fylkesmannen i Østfold har rutiner for samordning av statlig tilsyn og kontroll med kommunesektoren samt varsling og dialog ved pålegg som har vesentlig virkning. Registrering og oppfølging av enkeltsaker er begrenset til tilfeller som tilsynsmyndigheten vurderer kan ha vesentlig virkning. Fylkesmannen har ikke hatt behov for å mekle i forholdet mellom kommune og tilsynsmyndighet siden ordningen ble opprettet.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi**62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven***ROBEK, budsjett og økonomiplaner*

Østfold har 3 kommuner i ROBEK pr 31.12.2015, nemlig Hobøl, Halden og Marker. I løpet av 2014 var det en innmelding og ingen utmeldinger i registret i fylket. Marker kommune ble innmeldt i registret i juni 2015 etter at det vedtatte årsregnskapet for 2014 viste at vedtatt inndekning av underskudd fra 2013 ikke ble gjennomført. I stedet ble også årsregnskapet for 2014 avlagt med underskudd. Årsregnskapene for 2014 viste ellers at Halden dekte inn underskudd i tråd med sin godkjente forpliktende plan. Hobøl fulgte ikke sin plan for underskuddsindekning og avla årsregnskapet for 2014 med underskudd. Vi gjennomførte lovlighetskontroll av de vedtatte årsbudsjettene for 2015 i ROBEK-kommunene. Vedtakene i Halden og Hobøl ble kjent gyldig. Vi har godkjent ROBEK-kommunenes vedtak om opptak av lån i 2015. Vurderingen av dette er gjort i tilknytning til vår lovlighetsgjennomgang av vedtatt årsbudsjett. Bruk av lån er i hovedsak vurdert opp mot de økonomiske konsekvensene, og for Hobøl og Halden var en vesentlig del av vedtatte lån knyttet til selvkostområder. Fylkesmannen har hatt møter med ledelsen i Hobøl, Marker og Halden i løpet av året og ellers hatt en løpende dialog med disse kommunene.

Fylkesmannen har behandlet lovlighetsklage etter kommuneloven § 59 på Rygge kommunes vedtatte årsbudsjett for 2015. Lovlighetsklagen var knyttet til at man mente at ressurstildelingen til grunnskolen ikke oppfylte lovens minstekrav i budsjettvedtaket for 2015. Resultatet av vår behandling av lovlighetsklagen var at vi kjente kommunestyrets vedtak om årsbudsjett 2015 gyldig. Vi har ikke gjennomført noen andre lovlighetskontroller etter kommuneloven § 59 for avgjørelser etter økonomibestemmelsene i kapitlene 8 og 9 i kommuneloven i 2015.

Lån og garantier

Fylkesmannen har i 2015 ikke behandlet noen vedtak om låneopptak i interkommunale selskaper. Det er behandlet 9 vedtak om kommunale garantier i 2015. Alle vedtakene ble godkjent.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Vi har gitt råd og bistand til kommunenes arbeid med budsjett og økonomiplaner og økonomiforvaltning for øvrig. Vi har ellers faste møter med politisk og administrativ ledelse i alle kommunene hvor økonomiforvaltning normalt er et av temaene. I 2015 ble det gjennomført slike møter i 3 av kommunene i fylket. Det er utarbeidet statusoversikter basert på kommunenes budsjett og årsregnskap. Dette er presentert for kommunene i møter om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

ROBEK-kommunene er fulgt opp spesielt fra Fylkesmannens side. Vi har påsett at disse kommunene har utarbeidet planer med konkrete tiltak med sikte på å gjenopprette økonomisk balanse. Vi har understreket at underskuddsinndekning må ha høy prioritet, og at budsjettansvar og økonomistyring må tillegges sterk vekt. Vi har bidratt med å påpeke hva KOSTRA-dataene viser og også formidlet hjelp til analyse. Fra vår side har vi ellers hatt en løpende oppfølging og dialog med disse kommunene. Vi har også spesielt fulgt opp øvrige kommuner i fylket som er i økonomisk ubalanse ved møter med kommuner og kontakt for øvrig. Fra vår side har vi kontaktet og spesielt fulgt opp kommuner som står i fare for å bli innmeldt i ROBEK, og påpekt viktigheten av at tiltak iverksettes for å unngå ROBEK-innmelding. Oppfølgingen av kommuner i økonomisk ubalanse har i 2015 også vært tema i samordningsgruppa her hos Fylkesmannen der det er med representanter fra alle fagavdelingene.

KOSTRA

Fra vår side har vi fulgt opp kommunenes KOSTRA-rapportering både med hensyn på regnskaps- og tjenesterapporteringen. Vi har spesielt fokusert på viktigheten av å få komplette konserntall. Fylkesmannen har fulgt opp rapporteringen til SSB både ved hjelp av vår hjemmeside, brev og ved direkte kontakt pr. tlf./ e-post ved manglende rapportering. Innkomne kontoplanspørsmål er også besvart fra vår side. I 2015 har vi hatt en gjennomgang av foreløpig rapportering, og gitt tilbakemelding der dataene tilsa at det kunne være feil ved rapporteringen.

KOSTRA-data blir brukt aktivt i våre analyser og i styringsdialogen med kommunene. Våren 2015 utarbeidet vi en utgave av Østfoldrapporten. Her blir KOSTRA-data brukt i stor utstrekning. Rapporten blir benyttet som et viktig grunnlag for kommunemøtene som gjennomføres hvert år. Østfoldrapporten blir også publisert på hjemmesida vår, og blir benyttet i dialogen med kommunene. Østfold analyse, som er et partnerskap mellom fylkeskommunen og Fylkesmannen, utarbeider årlig publikasjonen "En presentasjon av nøkkeltall for Østfold-kommunene" basert på KOSTRA-data. Vi bidrar i arbeidet med denne rapporten.

Skjønnsmidler

Vi holdt tilbake 5,5 millioner kroner av den totale skjønnsrammen på 39 millioner kroner for 2015 til fornyingsprosjekter mens 0,5 millioner kroner ble holdt tilbake uten at disse midlene var øremerket noe særskilt formål. En vesentlig del av tilbakeholdte midler i 2015, ca. 3,6 millioner kroner, ble tildelt kommunene for å støtte opp om deres oppfølging av kommunereformen. Det ble gjennomført en egen søknadsprosess, og alle de 18 kommunene fikk tildelt midler. Resten av de tilbakeholdte midlene ble tildelt til andre fornyingsprosjekter i enkeltkommuner eller prosjekter som blir gjennomført i samarbeid mellom flere kommuner. Det meste av den tildelte rammen for 2016, 32,3 millioner kroner av totalt 39 millioner kroner, ble også fordelt i 2015. Ved fordelingen av disse midlene innhentet vi blant annet innspill fra kommunene, og forhold som ble tatt opp her ble tillagt vesentlig vekt ved vår tildeling av midler. Av 2016-rammen er det holdt tilbake 5,5 millioner kroner til fornyingstiltak. 0,5 millioner kroner er holdt tilbake uten at disse midlene er øremerket et spesifikt formål. Vi har også tilbakeholdt til sammen 0,7 millioner kroner som vi forutsetter blir tildelt ROBEK-kommunene dersom regnskap 2015 viser at kommunene har fulgt opp sine forpliktende planer. Noe av fornyingsmidlene forutsetter vi å bruke til tiltak knyttet opp mot kommunereformen. Vi ser gode resultater av skjønnsmidler fordelt til fornyingsprosjekter. Det er etablert flere nettverk i fylket som bidrar til erfaringsspredning på området. På vår årlige to-dagers fornyingskonferanse "Beat for Beat" blir resultater fra fornyingsprosjekter presentert. Konferansen bidrar også som inspirasjonskilde for fornyingssatsing.

Resultatområde 63 Kommunalrett, forvaltningsrett, kommuneinndeling og valg

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen har i 2015 mottatt totalt 7 henvendelser som vi har ansett som anmodning om lovlighetskontroll av eget tiltak. I 6 av sakene ledet henvendelsene til mer grundige undersøkelser fra Fylkesmannens side, mens én sak ble avsluttet uten nærmere undersøkelser.

De kommunalrettslige tema vi særlig har veiledet kommunene om i 2015 har vært kommunelovens regler om kjønnsmessig balanse og forvaltningslovens habilitetsregler.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i	Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen	Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter

	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMOS	4	3	1	1	1			2
Sum	4	3	1	1	1	0		

63.3 Kommuneinndeling

Søknad om overføring av en gårdseiendom fra Eidsberg til Rakkestad kommune er stilt i bero i påvente av kommunereformen.

Det kom ingen vedtak om sammenslåing i 2015. Det forventes å bli større behov for veiledning i lov og prosess fra våren 2016.

63.4 Valg

Fylkesmannen har mottatt svært få henvendelser i 2015 som gjelder valglovgivningen og administrativ gjennomføring av valg.

63.5 Forvaltningslovens og offentleglovas anvendelse i kommunesektoren

Fylkesmannen har behandlet 5 klager etter offentleglova § 32. I 3 av sakene opprettholdt vi kommunens avslag, mens klager fikk medhold i én sak. Én sak ble avsluttet da det viste seg at dokumentet ikke eksisterte i kommunen.

I tillegg mottok Fylkesmannen 14 direktesendte klager etter offentleglova som ble sendt til kommunen for forberedende behandling.

Resultatområde 66 Planlegging, bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Generelt

Fylkesmannen har mottatt 140 nye klagesaker til behandling i løpet av 2015. Vi har truffet 137 vedtak. Klagen førte frem i 42 av sakene, hvorav kommunens vedtak ble opphevet i 18 saker og omgjort i 24. 95 av vedtakene innebar en stadfestelse av kommunens vedtak. Per. 31.12.15 gjensto 43 ubehandlede saker.

Dispensasjonssakene dominerer fortsatt klagesakene, og sakene oppleves generelt som kompliserte og omfattende, med utstrakt bruk av advokater.

I tillegg til å behandle ordinære klagesaker har Fylkesmannen mottatt en rekke henvendelser, både skriftlig og muntlig, med spørsmål knyttet til plan- og bygningsloven, kommunens saksbehandling i konkrete byggesaker og deres praktisering av regelverket. Fylkesmannen har besvart alle henvendelser.

Vi har i samarbeid med DiBK avholdt en egen samling i plan- og bygningsrett for saksbehandlere i alle kommunene. Vi har i tillegg gjennomført opplæring av folkevalgte i planutvalgene i tre kommuner.

Vi har i 2015 også brukt betydelige ressurser på å bistå Regjeringsadvokaten i to rettssaker.

Saksbehandlingstid

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid – hele året: ca. 18 uker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid – ved utgangen av året: ca. 16 uker.

Antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker: 126 saker

Hvor stor overskridelsen var:

1-4 uker: 25 saker

4-8 uker: 31 saker

8-12 uker: 46 saker

12-16 uker: 22 saker

Over 16 uker: 2 saker

Antall saker det ble avtalt lengre frist: 2 saker

Antall saker forlenget pga "særlig tilfelle": 5 saker

Antall saker forlenget pga barmarksundersøkelse: 1 saker

Antall saker over fristen pga manglende kapasitet: 118 saker

66.2 Saker om ekspropriasjon

Fylkesmannen har behandlet to søknader om samtykke til ekspropriasjon i 2014. Det ble gitt samtykke i begge sakene.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven og lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMOS	0	0	0	
Sum	0	0		

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata

Mekling

I 2015 gjennomførte Fylkesmannen i Østfold 4 meklinger:

- Kommuneplan for Sarpsborg kommune, 17 av 19 punkter ble løst. De to gjenstående punktene er oversendt departementet for avgjørelse.
- Detaljreguleringsplan for Engelsviken Canning i Fr.stad - enighet mellom partene og innsigelsene ble trukket.
- Detaljreguleringsplan for Grinn i Moss - partene kom ikke til enighet.
- Detaljreguleringsplan for Vålerveien 115 i Moss - enighet mellom partene og innsigelsene ble trukket.

Fylkesmannen har i 2015 hatt et visst samarbeid med Kartverket med sikte på å få ned restanser i delingssakene i kommunen.

Fylkesmannen i Østfold har i samarbeid med Statens Kartverk igangsatt prosjektet "Planer på høring" - digitale arealplaner blir tilgjengelig i et GIS under høringsperioden. Det har vært oppstartsmøter med prøvekommunene (Moss, Rygge, Råde, Våler, Sarpsborg og Halden kommune) i desember 2015. Dataflyten av arealplaner skjer fra 1. februar 2016.

66.5 Planlegging, byutvikling og geodata - Faste oppgaver

Fylkesmannen behandlet klager på 13 reguleringsplaner i 2015, mot 14 året før. Kommunens vedtak ble stadfestet i 12 av disse sakene, mens kun 1 klage førte frem. Vedtaket ble her opphevet grunnet saksbehandlingsfeil.

Samarbeidet med fylkesmennene i Østfold og Vestfold under navnet «OslofjordGIS» ble videreført i 2015. Sammen har vi etablert en grunnstruktur for en moderne GIS-løsning. Samarbeidet gir en mer robust og effektiv løsning av ulike typer saksbehandling som trenger geografisk informasjon. I 2015 har Fylkesmannen i Aust-Agder kommet med i samarbeidet. Fra 2016 er det inngått en avtale med det nye embetet Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder om tilgang til OslofjordGIS.

Resultatområde 68 Samepolitiske hensyn

Resultatområde 69 Partistøtte

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 23 606 076,96	kr 589 617,86
Embetsspesifikke landsdekkende oppgaver (f.eks. FRI og trippelnett)	kr 0,00	kr 0,00
62 Kommuneøkonomi	kr 670 582,97	kr 0,00
66 Planlegging, bolig- og bygningsrett	kr 5 079 684,19	kr 0,00
Konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sameting	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KMD	kr 2 079 604,23	kr 176 773,72
Sum:	kr 31 435 948,00	kr 766 391,00

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det er registrert 3 nye trossamfunn i Østfold i 2015. Samlet er det 55 registrerte og 4 uregistrerte trossamfunn. Det er utbetalt kr 7.038.021 i statstilskudd for 2015. Fylkesmannen i Østfold har ikke foretatt noen særskilte kontrolltiltak/tilsyn overfor trossamfunnene.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det er gitt 52 tillatelser til spredning av aske, søknad fra pårørende etter en persons død. Det er innvilget 37 søknader for personer som søker om askespredning før sin død. Saksbehandlingstiden har vært ca 1 måned.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Det er innvilget 3 søknader om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene i lov om helligdager og helligdagsfred, og 3 søknader er avslått. Søknadene er behandlet innen 1 måned. Vi har mottatt og behandlet 1 søknad om å få fastsatt forskrift om at et område skal regnes som typisk turiststed. Søknaden ble avslått.

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Forvaltningsoppgaver - barnehagen og grunnsopplæringen

31.1 Tilsyn

Fylkesmannens tilsyn med kommunesektoren er en del av den statlige styringen. Tilsyn og veiledning skal medvirke til at befolkningens rettigheter blir ivaretatt og at kommunens tjenesteyting utføres innenfor de rammer som fremkommer av lov og regelverk. Embetets tilsynsvirksomhet har satt fokus på utvalgte deler av regelverket.

Vi fører tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet og barnehagemyndigheten fører tilsyn med kommunale og ikke-kommunale barnehager. Innenfor grunnopplæringen fører vi tilsyn med kommuner og fylkeskommuner som skoleeiere.

Fylkesmannen i Østfold har tverrfaglig og god kompetanse, og har avsatt nødvendige ressurser for å gjennomføre oppdraget. Tilsynet er utført i henhold til aktivitetskravet på det enkelte område. Alle tilsyn er gjennomført etter gjeldende metodehåndbok og instruksjer fra Utdanningsdirektoratet. De sentralt initierte tilsynene har vært prioritert foran lokalt initierte tilsyn.

Områdekunnskap danner grunnlag for risiko og vesentlighetsvurdering både i forhold til vektlegging av tema og utvalg av kommuner. Fylkesmannen innhenter områdekunnskap fra en rekke kilder som media, henvendelser fra brukere, klagesaker, årsrapporter, gjennomførte tilsyn, BASIL, GSI, grunnlagsdata fra skoleporten osv. Fylkesmannens ansvar for samordning av statlige tilsyn setter noen rammer for hvilke kommuner vi kan velge ut det enkelte året. I det felles nasjonale tilsynet har vi som mål å føre tilsyn med alle kommunene på minst ett av temaene i tilsynet. Utvalg av kommune tar utgangspunkt i informasjon om skolene i kommunen. I utvalget legger vi vekt på omfang og innhold i klager på standpunktskarakter i fag og vi legger vekt på tall fra GSI antall elever med spesialundervisning, særskilt språkopplæring med mer. I vurderingene tar vi også med mediebildet og informasjon vi har om skolenes og kommunen ledelse (stabilitet/utskiftinger med mer). Vi ser dette sammen med resultatene i elevundersøkelsen på de aktuelle områdene i tilsynet. På barnehageområdet valg tema pedagogbemanningen.

Bakgrunnen for valg av tema i det skriftlige tilsynet med dispensasjon fra utdanningskravet og dispensasjon fra normen om pedagogisk bemanning var at en av de viktigste faktorene for å sikre god kvalitet i barnehagesektoren er et personale med god kompetanse. Utvalget av kommuner til tilsynet, var informasjon fra KOSTRA om at disse hadde mange dispensasjoner fra pedagogbemanning. Valg av tema for de stedlige tilsynene med barnehagesektoren var en risikovurdering basert på kunnskapen om lang saksbehandlingstid i utstedelsen av politiattester og henvendelser om nytilsatte kunne starte i barnehagen før disse var fremlagt. Dette er et viktig tema med tanke på barnas trygghet i barnehagene og systemsvikt på dette området kan få store konsekvenser.

I 2015 fikk vi et aktivitetskrav på 36 poeng på opplæringsområdet og 18 poeng på barnehageområdet. Vi har ført 8 tilsyn etter opplæringsloven, hvorav 6 (37 p) var felles nasjonale tilsyn og 2 (8 p) var lokalt initierte. På barnehageområdet har vi ført 6 (18 p) lokalt initierte tilsyn. Vi oppfylder dermed aktivitetskravet på begge områder, se for øvrig egen rapportering av tilsyn til Utdanningsdirektoratet. For utvelgelse av tilsynsystema, kommuner og virksomheter vises til særskilt rapportering på tilsynsområdet til utdanningsdirektoratet.

I 2015 har vi utviklet og gjennomført 2 samordnede tilsyn som har omhandlet opplysningsplikten til barneverntjenesten. Temaet for dette tilsynet er valgt på bakgrunn av informasjon og saker som har kommet frem i mediene på nasjonalt nivå. Dette er et område som kommunene er blitt bedt om å fokusere på, og vi har ønsket å løfte dette temaet frem gjennom å samordne både oss og kommunene i et tilsyn på temaet. Samordningen har vært mellom barnehage- og utdanningsavdelingen og Helse- og sosialavdelingen. Basert på erfaringer fra de felles nasjonale tilsynene, så har vi i forkant av tilsynet hatt felles veiledningssamlinger på regelverket i barnehageloven, opplæringsloven og barnevernloven, for ansatte i de berørte kommunene. I vårt valg av kommuner, har vi tatt utgangspunkt i opplysningene og risikovurderingen som Helse- og sosialavdelingen har om barnevernssaker.

Fylkesmannen i Østfold har lagt vekt på å videreutvikle veiledningsaktiviteten knyttet til de felles nasjonale tilsynene. Etter vår vurdering har veiledningsarbeidet her gitt svært god læring for berørte skoleeiere og skoler og gitt en positiv effekt på måloppnåelsen generelt. Vi mener at utviklingen gjennom de to siste år, der det er lagt stor vekt på veiledning i forbindelse med tilsynene, har bidratt til bedre regelverksetterlevelse i grunnopplæringssektoren. Det er også grunn til å tro at skolelederne har oppfattet denne veiledningen og informasjonen som nyttig og som en god kanal for å motta sentrale styringssignaler på området.

Resultatet fra tilsynene blir formidlet til skoleeierne både på våre faste halvårlige samlinger med sektoren og på andre spesielle konferanser i fylket. Resultatene fra tilsyn formidles på fylkesmannen.no kort tid etter at endelig rapport er utsendt. Vi ser at resultatene fra tilsyn brukes av andre skoleeiere og skoler.

Vi har i 2015 deltatt i piloteringen med skoleeierperspektivet inn i det felles nasjonale tilsynet sammen med 5

andre fylker.

Vi mottar informasjon fra ulike kilder som i sammenheng, eller enkeltvis kan føre til oppstart på hendelsesbasert tilsyn med kommuner og fylkeskommunen. Vi har i 2015 hatt noen saker der vi har bedt kommuner om redegjørelse og dokumentasjon for å kunne vurdere om vi skulle gå videre i hendelsesbasert tilsyn. Vi fant ikke grunnlag til å gå videre med noen av sakene i denne omgang.

Vi får også informasjon om de frittstående skolene i fylket. Dette er et område som kan by på utfordringer. I de saker som vi anser kan være alvorlige, varsler vi Utdanningsdirektoratet. Denne informasjonen blir da lagt som grunnlag for en risikovurdering av om det skal åpnes tilsyn. Samtidig blir vi spurt om hvilke undersøkelser vi har gjort på området. Brukere som er bekymret over en sak etterspør stadig vår behandling av saken. Vi ber i noen saker skolene om å sende oss en redegjørelse og/eller dokumentasjon som kan bekrefte/avkrefte bekymringen, samtidig som vi ikke har en tilsynshjemmel til å etterspørre dette. Det er i noen tilfelle komplisert å kommunisere dette til de ulike parter. I noen tilfeller utvikler disse sakene seg til å bli relativt ressurskrevende for oss.

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen har oppfylt oppdraget og rapporterer ingen avvik.

Vi har i all hovedsak behandlet klagesaker innen fristen på 3 måneder. I saker hvor saksbehandlingstiden har vært lenger, skyldes det som hovedregel at vi har hatt behov for å innhente ytterligere opplysninger fra kommunen/klagerne/sakkyndige. I slike tilfeller har vi holdt klagerne og kommunen orientert om status i saken. Etter vår vurdering har vi jevnt over hatt en forsvarlig saksbehandlingstid i 2015.

Kun en av sakene har kommet til Fylkesmannen fordi kommunen ikke har fulgt opp tidligere vedtak i klagesak.

Det er ingen av klagesakene som har sitt utspring i oppslag fra media. Slike saker følges eventuelt heller opp gjennom ulike typer tilsynsaktivitet eller oppklarende møter med kommunen.

Vi opplever å ha tilstrekkelig juridisk kompetanse til å sikre god kvalitet på de klagesakene som kommer inn. Vi mener imidlertid at sakene har en økende grad av kompleksitet, ved at de eksempelvis handler om både psykososialt skolemiljø, spesialundervisning, tilpasset opplæring og skyss. Slike saker krever både pedagogisk og juridisk kompetanse, og våre jurister bruker mye tid på å finne de rettslige problemstillingene sakene reiser. Likedan krever klager som gjelder kommunalt tilskudd til private barnehage juridisk, pedagogisk og økonomisk kompetanse.

Klagesaksteamet gjør en god jobb, og fordeler saker etter risikovurdering, kompleksitet og kapasitet. Avdelingen har skolert opp nye saksbehandlere til å klagesaksbehandle og vi vurderer fortløpende antall medarbeidere som skal involveres i klagesaksbehandlingen. Etter vår vurdering har avdelingen samlet sett god og variert kompetanse. Vi har god måloppnåelse og stor produktivitet i 2015, men vi er sårbare ved akutte, lengre sykefravær.

Sammenlignet med 2014 er det en liten nedgang i antall klager i 2015 (hhv. 172 vs. 146 saker). på grunn av økt kompleksitet i sakene, vurderer vi at det ikke har vært brukt mindre ressurser til klagesaksbehandling i 2015 enn i 2014. Det har vært en svak nedgang i saker som gjelder standpunkt karakterer, skyss og skoleplassering. Det har vært en økning i klager over vedtak om tilskudd til private barnehager, vedtak om avslag på permisjon fra undervisningen og vedtak om alle typer opplæring etter opplæringsloven kapittel 4A. Selv om det totale antallet klager har gått ned, er det like mange saker hvor klagerne får medhold i 2015 som det var i 2014 (hhv. 65 vs. 64 saker). Dette betyr at Fylkesmannen gir klagerne helt eller delvis medhold i en forholdsmessig større andel av sakene i 2015. Grunner til dette kan være at også kommunene opplever sakene som mer komplekse enn tidligere, samt at foreldrene blir stadig mer rettighetsbevisste. Når man analyserer de nevnte endringene, ser man at dette er spredt på ulike kommuner og ulike bestemmelser i opplæringsloven. Variasjonene kan dermed også være utslag av naturlige svingninger.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt i fag	45	0	11	34	0	
Standpunkt i orden og oppførsel	0	0	0	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	0	0	0	0	0	FMØ behandler ikke klager på sentralt gitt skriftlig eksamen.
Lokalt gitt muntlig	1	0	1	0	0	

eksamen						
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	0	0	0	0	0	
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	0	0	0	0	0	
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	1	1	0	0	0	
Tegnspråkopplæring, § 2-6	0	0	0	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 2-8	0	0	0	0	0	
Bortvisning, § 2-10	1	0	0	1	0	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	5	0	5	0	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	6	0	0	6	0	
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	1	0	1	0	
Spesialundervisning, § 5-1	14	2	7	5	0	En av sakene handlet om rett til grunnskoleopplæring, hjemmeundervisning og spesialundervisning
Skyss, § 7-1	8	0	4	4	0	
Skoleplassering, § 8-1	34	2	30	2	0	
Fysisk skolemiljø, § 9a-2	0	0	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	9	1	5	3	0	I alle 5 saker med ikke medhold hadde skolen konkludert med at retten var brutt og satt i verk tiltak. Sakene handlet om ulike tiltak klagerne ønsket seg.
Sum	126	7	63	56		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	0	0	0	0	0	
Sentralt gitt skriftlig eksamen	7430	1132	6298	0	0	
Standpunkt (fag orden og oppførsel) for utenlandsskolene	0	0	0	0	0	
Andre ikke-skriftlige eksamener for utenlandsskolene	0	0	0	0	0	
Inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0	
Tap av rett til videregående opplæring, §§ 3-8 og 4-6	0	0	0	0	0	
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	12	0	12	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	0	0	0	0	0	

§ 3-1

Fysisk skolemiljø, § 9a-2	0	0	0	0	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	1	0	1	0	0
Sum	7444	1132	6312	0	

Saken handlet om pedagogisk opplegg og valg av metode for gjennomføring av spesialundervisning.

Klage i private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt i fag	1	0	0	1	0	
Standpunkt i orden og oppførsel	0	0	0	0	0	
Lokalt gitt muntlig eksamen	0	0	0	0	0	
Inntak, § 3-1	0	0	0	0	0	
Utsatt skolestart, § 3-3 annet ledd	0	0	0	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 3-5	0	0	0	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 3-5	0	0	0	0	0	
Spesialundervisning, § 3-6	0	0	0	0	0	
Skyss, § 3-7	0	0	0	0	0	
Bortvisning, § 3-10	0	0	0	0	0	
Permisjon, § 3-13	0	0	0	0	0	
Permisjon, § 3-13	0	0	0	0	0	
Fysisk skolemiljø, § 2-4 jf oppl § 9a-2	0	0	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	0	0	0	0	0	
Fritak fra norsk sidemål	0	0	0	0	0	
Sum	1	0	0	1		

Klage i private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 3-1	0	0	0	0	0	
Særskilt språkopplæring, § 3-5	0	0	0	0	0	
Spesialundervisning, § 3-6	0	0	0	0	0	
Bortvisning, § 3-10	0	0	0	0	0	
Tap av rett til vgo, § 3-10	0	0	0	0	0	
Fysisk skolemiljø, § 2-4 jf oppl § 9a-2	0	0	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 2-4, jf oppl § 9a-3	0	0	0	0	0	
Sum	0	0	0	0		

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Tegnspråkopplæring, § 2-6 tredje ledd	0	0	0	0	0	
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	3	0	3	0	0	
Sum	3	0	3	0		

Klager i diverse skoler (voksenopplæringsloven kapittel 4 med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Inntak, § 19	0	0	0	0	0	
Bortvisning, § 22	0	0	0	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 24, jf privatskoleloven § 2-4, jf oppl § 9a-3	0	0	0	0	0	
Sum	0	0	0	0		

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	1	0	1
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	2	50	0	52
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0	0	0	0	0

31.3 Statistikk og kvalitetsvurdering

Innsamling av årsmeldingsdata i BASIL:

Fylkesmannen i Østfold har fulgt opp og veiledet kommunene før og underveis i årsmeldingsarbeidet. På Fylkesmannens samling med barnehagemyndigheten i kommunene i desember gjennomgikk vi årets skjema, med særlig vekt på de nye punktene, samt de punktene vi av erfaring vet det er mye feilrapporteringer. Vi opplevde dette året mye feilføringer og tilbakesending pga de nye, noe uklare, feltene i skjemaet, særlig feltet «barnehagelærer». Fylkesmannen sendte også ut en egen e-post til kommunene med presisering av dette feltet i årsmeldingen. Vi utførte også mye veiledning på telefon og e-post underveis i innsamlingen. Fylkesmannen i Østfold kontrollerer spesielt felter i årsmeldingsskjemaet der det har vært mye feilføringer tidligere. Vi vurderer at våre tiltak når det gjelder veiledning og kvalitetssikring av skjemaene, på sikt vil bedre kvaliteten av innrapportert data.

BASIL-rapporteringen brukes aktivt i utvelgelsen av Fylkesmannens tilsynsobjekter og i forberedelsene til alle tilsyn. BASIL brukes også til å framskaffe tall og utfordringer for enkeltkommuner under forberedelse til embetsledelsens dialogmøter med kommunene.

Vi vurderer vår måloppnåelse med innsamling av årsmeldinger i BASIL som god. Det var i 2015 tre personer som delte ansvaret for veiledning og kvalitetssikring av årsmeldingene. Dette er personer som har hatt dette ansvaret over noen år, og vi vurderer kompetansen på området som god. At flere personer deltar i arbeidet, høyner etter vår vurdering kvaliteten på arbeidet, da vi også drøfter avklaringer underveis i prosessen.

Innsamling av årsregnskap fra ikke-kommunale barnehager i BASIL:

Fylkesmannen har påsett at kommuner som har barnehager med manglende innlevering av slike skjemaer, har fulgt opp dette.

Innføring av UBAS og andre systemer i barnehagesektoren:

Fylkesmannen i Østfold fikk tidlig henvendelser om tilgang til UBAS etter at tilgang til ståstedsanalysen ble lagt inn i UBAS. Vi sendte derfor ut en samlet informasjon om systemet til alle kommunene, i tillegg til at UBAS ble

gjennomgått på vår samling med kommunene i desember. På dette møtet ble også Nasjonalt Barnehageregister (NBR) og Barnehagefakta.no gjennomgått. Vi la særlig vekt på viktigheten av å melde inn riktige data i BASIL og NBR, slik at dataene også i de andre systemene blir korrekte.

Fylkesmannen i Østfold har fra før god kompetanse på bruk av UBAS. Det har etter vår vurdering dermed gått greit å veilede og gi tilgang for ansatte på barnehageområdet i kommunene.

GSI, innsamling og kvalitetssikring av data

For Østfold sin del har GSI-innsamlingen i 2015 foregått uten store utfordringer. Skoler og skoleeiere gjorde seg i fjor ferdig forholdsvis tidlig i innsamlingsperioden, noe som gjorde at tiden som kunne brukes til kontroll fra Fylkesmannen sin side ble noe lenger enn vanlig. Vi avdekket i kontrollen et tilfang av feil som var på størrelse med det året før, men med noe annet tematikk. Dette kan ha sammenheng med to forhold. Det ene er at det i år skulle rapporteres på hvorvidt lærere fyller kompetansekravene for tilsetning og for undervisning i fagene de underviser i. Mange skoler hadde i første runde av innsamlingen ikke fordelt lærerne med hensyn på antall studiepoeng, men dette ble fulgt opp og endret. Det andre er at det også i 2015 har vært lite utskifting av personell med GSI-ansvar hos skoleeierne i fylket, noe som kan ha bidratt til at oppfølgingen av enhetene fra skoleeierens side kan ha vært enklere.

Fylkesmannen i Østfold veileder skoleeiere om endringer i skjemaene like før eller i starten av innsamlingsperioden. De seneste årene har vi arrangert samlinger for alle skoleeiere med krav om GSI-rapportering, med noe forskjellig fokus fra år til år. I 2014 hadde vi en samling spesielt for privatskolene, mens vi i 2015 igjen inviterte både private og offentlige skoleeiere til GSI-samling. Dette mente vi var viktig spesielt med tanke på at rapporteringspunktet på tilsettings- og undervisningskompetanse hadde kommet til. Vi mener også det er viktig å opprettholde en tett og konstruktiv dialog med sektoren om denne rapporteringen, primært fordi det er avgjørende at innsamlingen har så god kvalitet som mulig, men også fordi kommunikasjonen med skoleeiere på dette området gir Fylkesmannen viktig bakgrunnskunnskap om hvordan tallene i fylket skal forstås.

Veiledningen gjennom innsamlingsperioden baserer seg utover den lokale GSI-samlingen på innspill og spørsmål fra skoleeierne til Fylkesmannen, enten på e-post eller på telefon. Spørsmål som krever avklaring fra Utdanningsdirektoratet eller WIS sendes videre til Utdanningsdirektoratet, og rask respons på disse henvendelsene fra direktoratet gjør at veiledningen på konkrete problemstillinger fra sektoren også i år har gått svært godt.

I kvalitetssikringen av tallene fra skoleeierne, går vi spesielt gjennom de tallene som det har vært størst utfordringer ved foregående år, og der regelverket nylig har endret seg. Videre har vi hatt et økt fokus på å få skoleeierne til å kommentere mer utfyllende på de tallene det kvitteres ut advarsler for. Vi bruker også generelt rapportfunksjonaliteten i GSI for å sette sammen tall som kan gi et bilde av om føringer fra enheter og skoleeiere er rimelige. I tillegg bruker vi kommentarene fra Utdanningsdirektoratet på første runde i innsamlingen, som oppfølging frem mot endelig rapporteringsfrist for Fylkesmannen.

Gjennom den årlige evalueringen av GSI-skjema, sender vi informasjon til Utdanningsdirektoratet om eventuelle utfordringer i innsamlingen, og hvordan skjemaene har fungert. Denne evalueringen bygger både på Fylkesmannens egen erfaring fra innsamlingen, og skoleeierens opplevelser, slik disse er formidlet til Fylkesmannen.

Skoleporten, Statistikkportalen og UBAS

Skoleporten spiller i mange sammenhenger en viktig rolle for Fylkesmannen i Østfold. I både risikovurderinger i forbindelse med tilsyn, kommunebesøk, Fylkesmannens samlinger med kommunene, og Fylkesmannens egen analysevirksomhet, er Skoleporten sentral. Fylkesmannen promoterer også bruken av Skoleporten både direkte, og gjennom egne bruk av tallene derfra.

I 2015 opplevde Fylkesmannen en liten økning i interessen for ståtedsanalysen og organisasjonsanalysen, fra skoleeiere som ville benytte disse verktøyene i kvalitetsutvikling ved sine skoler. Henvendelsene kom på bakgrunn av at disse skoleeierne ville forsøke å bygge inn de nasjonale verktøyene i utviklingen av eget kvalitetssystem. Bruken av tilstandsrapporten, på sin side, har utviklet seg i Østfold, og flere av kommunene bruker nå denne rapporten til å gjøre bedre analyser av egen virksomhet, enn tidligere.

Når det gjelder Statistikkportalen har vi deltatt på de presentasjonene Utdanningsdirektoratet har hatt av dette systemet, og presentert systemet for kommunene i Østfold. Det er fortsatt Skoleporten som er skoleeierens primære inngang til skolerresultatene, men vi vil fokusere mer på å gjøre Statistikkportalen kjent i 2016.

UBAS har på skolesiden blitt godt innarbeidet hos Fylkesmannen i Østfold, og endringer i/oppretting av tilganger gjøres på bakgrunn av henvendelser fra sektor.

Samlet sett vurderer vi at vi har gjennomført oppgavene, og at vi gjennom dette har bidratt til et bedre datagrunnlag og bruk av dataene. Både den informasjonen vi har fått fra Utdanningsdirektoratet om de forskjellige systemene og den interne kompetansehevingen internt i embetet, har bidratt til dette. Vi vurderer kompetansen på dette området som tilstrekkelig god.

Når det gjelder kompetanseutvikling på statistikkområdet har imidlertid Fylkesmannen i Østfold fra høsten 2015 også et samarbeid med embetene i Buskerud, Vestfold, Telemark og Oslo og Akershus. I dette samarbeidet diskuteres problemstillinger knyttet til analysevirksomheten og hvordan vi ytterligere kan heve kompetansen, for å bli enda bedre både på støttefunksjonen og i eget analysearbeid. Til nå har samarbeidet vært fokusert på problemstillinger knyttet til opplæring, men i løpet av 2016 vil også temaer fra barnehagefeltet også komme inn.

31.4 Informasjon, veiledning og kunnskapsinnhenting

Fylkesmannen vurderer at måloppnåelsen på dette resultatområdet er god. Avdelingen har god kompetanse på fag og regelverk, og alle medarbeiderne deltar med innlegg på samlinger og i andre veilednings- og informasjonstiltak.

Informasjon og veiledning om regelverket:

Fylkesmannen utfører løpende informasjon og veiledning, skriftlig, pr. e-post, pr. telefon og via nettsidene våre. Vi får og besvarer henvendelser fra barnehagemyndigheten, skoleeiere, PPT, kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere, skoler, organisasjonene og enkeltpersoner. Avdelingen har god kompetanse på regelverket for grunnopplæringen og barnehagen. Alle våre fagpersoner utfører løpende informasjon og veiledning om regelverket, og vi vurderer at vi utfører den løpende veiledningen på en tilfredsstillende måte og med god effekt.

I tilsyn er det elementer av veiledning om regelverket. På åpnings- og sluttmøter i tilsyn gjør vi rede for regelverket på området vi fører tilsyn med, og i tilsynsrapporten gir vi gode forklaringer på hvordan regelverket er å forstå, både generelt og i det konkrete tilsynet. I forbindelse med våre to samordnete tilsyn i 2015 om opplysningsplikten til barneverntjenesten, arrangerte vi egne veiledningssamlinger i forkant av tilsynet. Her deltok representanter fra samtlige barnehager og skoler i kommunen, i tillegg til ansatte sentralt i kommunen. Veiledningssamlingene ble tatt godt i mot av deltakerne. Vår vurdering er at disse samordnete veiledningssamlingene, med fokus på opplysningsplikten til barnevernstjenesten og barnevernets arbeid med meldinger, har gitt god effekt og nødvendig fokus for tjenestene i kommunen. Fylkesmannen i Østfold har lagt vekt på å videreutvikle veiledningsaktivitetene i FNT, jf. rapportering under 31.1. Tilbakemeldingene fra sektor er at de opplever informasjonen og veiledningen i forkant av tilsynene nyttig. Det er vår vurdering at informasjon om regelverket på tilsynsystemet i god tid før selve tilsynets starter kan øke regelverkforståelsen og dermed også -etterlevelsen. Resultater fra tilsyn og skolering i regelverket for tilsynsystemene blir tatt opp i flere av våre møter med kommunene.

Fylkesmannen i Østfold har gjennomført tilsyn med opplæring i bedrift. Prosessen med å rette opp i de ulovlige forhold som tilsynet avdekket har avstedkommet flere møter med fylkeskommunen. I møtene har vi fokusert på krav i regelverket og det lokale handlingsrommet. Vi vurderer at møtene har vært nødvendige sett opp i mot fylkeskommunens behov på området.

Fylkesmannen har informert om kravene til saksbehandling og enkeltvedtak etter forvaltningsloven. På barnehageområdet ble dette tatt opp som eget tema på en samling for barnehagemyndigheten. Fylkesmannen i Østfold er med i DP6 i Regelverk i praksis – Dialog og nettverk. Tre av kommunene er med i delprosjektet med alle sine skoler og PPT. De øvrige kommunene er invitert med en representant hver. I 2015 hadde prosjektet bl.a. fokus på saksbehandling og enkeltvedtak, både med informasjon om regelverket på området samt praktisk arbeid med å fatte vedtak i saker om psykososialt skolemiljø. Tilbakemeldingene fra sektor har vært at særlig det praktiske arbeidet har vært nyttig. Vår vurdering er at den veiledningen vi gir på området er god. Likevel ser vi fortsatt mangler i forvaltningskompetansen når vi får oversendt vedtak til klagesaksbehandling her hos oss. Arbeidet med slik veiledning bør fortsette, og muligens bør vi i større grad legge opp til involvering og dialog med sektor fremfor ren enveisinformasjon fra Fylkesmannens side.

Fylkesmannen har i 2015 arrangert tre samlinger for kommunene som barnehagemyndighet, der blant annet regelverk har vært tema. Det har vært arrangert flere samlinger på grunnskolens område, med litt ulike målgrupper. Det har vært avholdt egne samlinger for friskolene og PPT. På disse samlingene legger vi vekt på å gjennomgå aktuelt og nytt regelverk, informere om høringer, veilede om regelverk som vi erfarer er utfordrende, og om regelverk som er tema for Fylkesmannens tilsyn. I 2015 har vi på samlinger blant annet hatt disse regelverktemaene:

- Ny forskrift om tilskudd til private barnehager
- Forvaltningsloven og saksbehandling når det gjelder enkeltvedtak, klagebehandling osv
- Opplysningsplikten til barnevernstjenesten
- Spesialundervisning, tilpasset opplæring og tidlig innsats
- Barnekonvensjonen
- Læreplanforståelse
- Endringer i kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven

Når det gjelder private barnehageeiere, har vi i 2015 ikke hatt noen egen samling for denne målgruppa. Vi inviterte imidlertid et begrenset antall private eiere på dag 2 av vår todagers samling for kommunene. Denne dagen ble ny forskrift om tilskudd til private barnehager gjennomgått. PBL deltok også på den samlingen. Fylkesmannen i Østfold har behov for å vurdere videre på hvilken måte vi best når ut til de private eierne med informasjon.

Informasjon om statlige strategier og tiltak innen kvalitets- og kompetanseutvikling:

Fylkesmannen i Østfold informerer om de statlige kompetansetiltakene på våre nettsider og ved hjelp av e-post til kommunene. Våre samlinger med kommunene inneholder også temaer fra satsninger på kvalitets- og kompetanseutvikling. Temaene legges delvis fram som informasjon, delvis som innlegg fra fagpersoner og delvis som erfaringsbaserte innlegg. I 2015 har vi hatt følgende temaer innenfor kompetanse og kvalitet på samlinger:

- Kvalitetsarbeid i barnehagen (framlegg fra kommune)
- Andrespråkstilleggelse og flerspråklighet
- Digital kompetanse i barnehagen
- Vurderingsforskriften
- Hjem-skole samarbeid
- Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere
- Etter- og videreutdanning
- Resultater fra nasjonale prøver
- Tilsyn
- Etikk i pedagogisk arbeid
- Høgskolens tilbud

Fylkesmannen tar del i sekretariatsarbeidet for videreføring av GNIST som regionalt samarbeid. GNIST-samarbeidet er nært knyttet til skolefaglig nettverk, et nettverk bestående av fagsjefer/skolefaglige rådgivere i hver kommune. GNIST gjennomførte et arbeidsseminar om hvordan tilrettelegge for bedre overgang mellom grunn- og videregående skoler med deltakere fra både grunn- og videregående skoler. Dette arbeidsseminaret blir fulgt opp med regionale møter i regi av Fylkeskommunen i 2016.

Vi har bistått Utdanningsdirektoratet i arbeidet med nominasjoner. Fylkesmannen har vært teknisk arrangør for Utdanningsdirektoratets konferanser om lokale læreplaner, og vi har deltatt i tilretteleggingen av den regionale konferansen om læringsmiljø i barnehagen.

Fylkesmannen i Østfold gir hvert år ut to publikasjoner, Årsmelding og Østfoldrapporten. Årsmeldingen beskriver kortfattet embetets oppgaver og arbeid på alle fagområder. Østfoldrapporten sammenstiller data, kunnskap og analyser om kommunene i Østfold, sett i forhold til statlige føringer. Vi vurderer at begge disse publikasjonene kan være en viktig del av informasjonsarbeidet overfor våre sektorer.

Fylkesmannen har medvirket til at tilbakemeldinger fra kommunene og innbyggerne om statlig politikk er videreformidlet til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen får fra tid til annen innspill fra kommuner og andre personer i sektoren om hvordan statlig politikk, strategier og regelverk oppfattes og virker ute i sektoren. Vi videreformidler det vi anser som vesentlig for direktorat og departement å vite. Det gjør vi gjennom ulike rapporteringer, på møter og annen direkte kontakt med direktoratet. Vi vurderer at vi på denne måten oppfyller resultatkravet på en god måte.

31.5 Eksamen og prøvelfeltet

Eksamen - grunnskole

Fylkesmannen har oppfylt oppdraget og rapporterer ingen avvik ved gjennomføring av eksamen i grunnskolen våren 2015. I Østfold var vel 3500 elever og kandidater fra voksenopplæringen oppe til grunnskoleeksamen våren 2015. Østfold er egen sensurregion ved skriftlig eksamen.

Fylkesmannen har gjennomført oppnevning av sensorer, gjennomført sensorskolering og fellessensur for fagene

norsk, engelsk og matematikk. Det har vært avholdt møter med oppmennene i fagene for å sikre en best mulig gjennomføring av eksamen, og møte med skoleeierne og skoleledere ved skoler med ungdomstrinn og voksenopplæringscentre for å gi informasjon om kommende eksamen, og erfaringer fra fjorårets eksamen. For å sikre en best mulig forberedelse og gjennomføring av eksamen arrangerte Fylkesmannen høsten 2015 i samarbeid med oppmennene, eksamensrettede skoleringer av lærere på ungdomstrinnet i fag med sentralt gitt skriftlig eksamen. Kursene ble svært godt mottatt.

Fylkesmannen har fulgt opp trekket av elever mellom fag, både ved sentralt gitt skriftlig eksamen og lokalt gitt muntlig eksamen. Det var en god fordeling av elevene mellom fag både til skriftlig og muntlig eksamen.

Klager på standpunkt karakterer, se Klagesaksbehandling

Fylkesmannen har informert om retten til å klage på standpunkt karakterer og eksamens karakterer. Informasjon om grunnskoleeksamen ble også lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside. Som ledd i vårt informasjonsarbeid om eksamen er vi opptatt av at skolene og skoleeierne benytter de tilgjengelige ressursene på Utdanningsdirektoratets hjemmeside. Henvendelser omkring eksamensgjennomføringen var størst i framkant av eksamen. Vi erfarer at eksamensgjennomføringen i hovedsak forløp greit, og elevenes rettigheter ved eksamen blir godt ivaretatt ut fra gjeldende lovverk.

Eksamen - videregående opplæring

Fylkesmannen har bistått ved gjennomføring av eksamen i videregående opplæring, og har hatt støttefunksjon og support i den digitale eksamenstjenesten. Høsteksamen 2015 markerte overgangen til den nye eksamenstjenesten i videregående opplæring. Fylkesmannens erfaringer, både under eksamensavviklingen og med systemet så langt, er gode.

Fylkesmannen i Østfold er nasjonal klageinstans på sentralt gitt skriftlig eksamen i videregående opplæring i en rekke fag, med norsk, matematikk, fysikk, kjemi, biologi og treningslære som de største fagene. I tillegg har vi ansvaret for klagebehandling i noen mindre språkfag, slik som samisk, italiensk og latin. Som nasjonal klageinstans arrangerte vi hurtigklagesensur etter sentralt gitt skriftlig våreksamen i videregående opplæring i uke 27 på Voksenåsen kurs- og konferansesenter. Til dette arrangementet hadde vi oppnevnt og samlet 66 klagenemndsmedlemmer i de ulike fag for å behandle klagen. Vi hadde også forespurt våre samarbeidende embeter om bistand til sekretariatet, og fikk hjelp fra Vestfold og Buskerud.

122159 kandidater hadde avlagt eksamen i våre fag i 2015. Med en klageandel på vel 6 % behandlet vi totalt 7434 klager, godt og vel 6900 av disse under hurtigklagesensuren på Voksenåsen. Dette er en økning fra 2014 med 15 %, da det totalt ble behandlet 6457 klager.

1132 eller ca 15 % fikk medhold på sine klager.

Tallene for Østfold viser at 6674 kandidater avla sentralgitt våreksamen i «våre» fag, 383 av disse klagde på resultatet. Det gjør at Østfold plasserer seg like under landssnittet med en klageandel på 5,74 %. 48, eller ca 12,5 % fikk medhold.

Under hurtigklagesensuren inviterte vi også arbeidsgruppen i utdanningsdirektoratet og designere til den nye eksamenstjenesten til å være tilstede under arrangementet, slik at innspill om ønskelig og nødvendig funksjonalitet i systemet ble ivaretatt. Vi opplever å ha hatt en tett og god dialog med arbeidsgruppen under utviklingsarbeidet.

Kontroll og behandling av fakturaer etter gjeldende retningslinjer, jf disponeringsskriv, tildelingsbrev og økonomirutiner er gjennomført. Det er ingen overskridinger for 2015.

Fylkesmannen er i rute med forberedelsene til klagesaksbehandlingen på dette området for 2016.

Nasjonale prøver

Fylkesmannen har fulgt opp gjennomføringen av de nasjonale prøvene. Det har vært gitt informasjon til skoleeiere og skoler blant annet på Fylkesmannens hjemmeside og på samlinger i regi av Fylkesmannen.

På 5.trinn er fritaket og ikke deltatt fra de nasjonale prøvene generelt lavere enn de nasjonale snittene, med unntak av engelsk hvor vi hadde en ikke deltatt andel som lå 0,1 over det nasjonale snittet. På 8. og 9.trinn er andelen fritak som det nasjonale snittet i de tre fagene. Andelen av elever som ikke har deltatt ligger nær de nasjonale tallene, med unntak av lesing på 9.trinn hvor andelen elever som ikke har deltatt er 4,5 %. Fylkesmannen har fått tilbakemeldinger om at det har vært grupper av elever ved skoler som ikke har overholdt rapporteringsfristen i lesing, og slik ikke har fått registrert elevenes resultater i PAS. Resultatene fra de nasjonale prøvene viser små endringer fra 2014.

Resultatene fra Østfoldskolen på 8.trinn viser at vi fortsatt har en større andel av elevene på de lavere mestringsnivåene enn den nasjonale fordelingen mellom mestringsnivåene. Vi erfarer, blant annet gjennom det felles nasjonale tilsynet for 2014 - 2017 at resultatene fra de nasjonale prøvene i stadig større grad blir nyttet i opplæringen, og kommunisert til foresatte. Tilsynene viser at resultater fra de nasjonale prøvene blir nyttet i skolebasert vurdering.

Kartleggingsprøver

Fylkesmannen har gitt veiledning og informasjon til skoleeierne, og spesifikk veiledning ved behov både til skoler og skoleeiere når det gjelder oppmelding og gjennomføring av kartleggingsprøver

Fylkesmannen i Østfold

Særskild Rapportering	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver				

31.6 Barn og unge – tidlig innsats, spesialpedagogisk hjelp, tilpasset opplæring og økt gjennomføring

Fylkesmannen i Østfold har hatt stor aktivitet på området. Det har blitt arbeidet gjennom direkte kontakt med kommunene, konferanser, ulike nettverk, møtepunkter med PPT-tjenesten og Statped. Fylkesmannen har også behandlet flere enkeltsaker på området. FNT 2014-2017 er også med å gi oss en oversikt over situasjonen rundt om i fylket. Innenfor gitte rammer har det bidratt til at man har et godt bilde av situasjonen rundt om i kommunene. Fylkesmannen har bl.a. vært direkte delaktig i og initiert følgende:

Sjumilssteget – kommunens etterlevelse av barnekonvensjonen

Alle Østfold kommunene har foretatt Sjumilsstegsanalysen, og Fylkesmannen har laget en samlet oversikt over situasjonen rundt om i kommunene. Det er jevnlig nettverksmøter med koordinatorene fra kommunene. I samarbeid med Universitetet i Nordland har vi arrangert en konferanse der barn og unge fra de ulike Østfoldkommunene har utviklet ideheftet «Alle barn har rett til å leke under regnbuen». Heftet gir metoder, ideer og inspirasjon om hvordan inkludere barn og unge i saker som angår dem. Høsten 2015 rettet Fylkesmannens innsats mot implementering av kunnskap fremkommet gjennom kommuneanalysene. Dette gjennom en tydeliggjøring av barnekonvensjonen og ulike tiltak i kommunenes planstrategier og videre planlegging. Ikke minst gjelder dette på området barn og unges medvirkning. Konkrete tiltak i de enkelte kommunene vil derfor forventes å fremgå utover i 2016.

Konferanser

Fylkesmannen har vært med å arrangere flere konferanser som omhandler barn og unge.

Sammen med RVTS-øst ble det arrangert en stor konferanse med 350 deltakere fra ulike fagmiljøer der temaet var hvordan man snakker med barn som har vært utsatt for vold og overgrep.

I et samarbeid med sykehuset i Østfold arrangerte Fylkesmannen en temadag ang skolevegving. Denne dagen var også vært populær der fagfolk fra ulike yrkesgrupper fra alle Østfoldkommunene var representert.

Rådgivernetverket i Østfold samlet rådgivere fra grunnskolene og videregående skoler til fagdag ang flyktnings situasjonen. Fylkesmannen bidro med innlegg om regelverket rundt retten til grunnskole og videregående skole på konferansen. Dette ble tatt godt imot.

I tråd med Fylkesmannens samordningsrolle arrangerte vi samling for kompetansemiljøer med oppdrag på feltet

utsatte barn og unge; RVTS-øst, Sykehuset Østfold, Høgskolen i Østfold, Statped, Østfold fylkeskommune, KorRusØst m.fl.. Sistnevnte gjennomførte fagdag tidlig høst 2015. Fylkesmannen initierte her at alle Østfold-kommunene kunne være representert med mål om å medvirke til at kommunene får tilført kompetanse på området taushetsplikt, opplysningsplikt m.v..

Temadager og kontakt med PP-tjenesten i fylket

Det har blitt en årlig seanse at Fylkesmannen i Østfold deltar på en av Habiliteringstjenestens temadager om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp. Årets tema var lovtolkning og overgang barnehage – skole. Målgruppen var rådgivere i PPT og foreldre.

PPT-lederne har faste nettverksmøter gjennom året. Vi deltar fast på disse møtene. Fylkesmannen sammen med PPT-lederne arrangerte en dagskonferanse for alle PPT-ansatte i fylket. Vårt bidrag bestod bl.a. av innlegg om regelverk og læreplanforståelse. Dagen var så vellykket at man nå er i gang med å planlegge en ny dagskonferanse i 2016.

Samarbeid med Statped

Fylkesmannen har deltatt på Statped sin årlige konferanse på Gardermoen dette året. Vi har også jevnlig dialog med kontaktpersonen i Østfold på PPT-ledernes nettverkssamlinger. Det har vært vanskelig å få til et mer systematisk samarbeid Statped pga. ressursituasjonen hos oss. Statped bidrar med veiledning inn mot enkeltsaker i fylket, både på kommunalt og fylkeskommunalt nivå.

Oppsummering

Fylkesmannen opplever at oppdraget som helhet er løst på en god måte. Samarbeidet og samhandlingen på tvers av fagavdelingene er integrert hos Fylkesmannen i Østfold (Barnehage-utdanning, helse- og sosial, samordning- og beredskap). Avdelingene i seg selv har vært aktive i veiledningssammenhenger ut i sektor. I tillegg kan det nevnes at Fylkesmannen på barnehage-skole- og barnevernsområdet har gjennomført to samordnede tilsyn (egeninitierte). Tema for disse tilsynene var *Opplysningsplikt til barnevernstjenestene og barnevernets arbeid med meldinger*, jf. barnehageloven, opplæringsloven og barnevern-loven.

31.7 Tilskuddsforvaltning

I 2015 har vi forvaltet tilskudd til leirskoleopplæring, tilskudd til grunnskoleopplæring for minoritetsspråklige barn og unge og tilskudd til videregående opplæring for minoritetsspråklige unge. Vi har også gjennomført tilskuddskontroll med følgende ordninger: tilskuddet til folkehøgskolene i Østfold, investeringstilskudd til nye barnehageplasser, tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler og tilskudd til å bedre språkforståelsen for minoritetsspråklige barn i førskolealder. Tilskudd er forvaltet etter gjeldende retningslinjer for den enkelte tilskuddsordning.

Tilskudd til leirskoleopplæring

Det er gjennomført formalia og rimelighetskontroll av søknadene fra kommunen ved å kontrollere at søknadene har informasjon om hvilke elever som har deltatt på leirskolen, dokumentasjon fra leirskolestedet, at beregningene er korrekte og at gruppestørrelsene er i henhold til retningslinjene. I tillegg undersøkes det om kommunene holder seg innenfor 10% av elevgrunlaget når de søker om tilskudd. Alle data registreres i et forsystem. Vi viser til tertialrapportene for detaljer i tilskuddsbehandlingen.

Målet med tilskuddsordningen er å stimulere kommunene til å gi alle elever ett leirskoleopphold i løpet av grunnskolen. Etter vår vurdering er måloppnåelsen på dette området god, da samtlige kommuner i Østfold har søkt og mottatt tilskudd til leirskoleopplæring i 2015. Totalt har vi gitt tilskudd til 8,5 % av elevene i grunnskolen inneværende år. Vi har kompetanse til å utføre oppdraget og det er satt av tilstrekkelige ressurser for å nå resultatkravet.

Tilskudd til grunnskoleopplæring minoritetsspråklige barn og unge

Tilskudd til videregåendeopplæring minoritetsspråklige unge

Kontroll av investeringstilskudd til nye barnehageplasser

Det ble i 2015 gjennomført stikkprøvekontroll i en kommune. Kontrollen omfattet 8 barnehager som hadde mottatt til sammen 16 vedtak om investeringstilskudd i årene 2006-2012. Kontrollen var rettet mot kommunen som barnehagemyndighet og undersøkte om bindingstiden for å motta og beholde investeringstilskuddet var overholdt, og om barnehageeier driver med tilnærmet samme kapasitet som da investeringstilskuddet ble mottatt. Stikkprøvekontrollen ble gjennomført ved hjelp av skjemaer kommunen fylte ut. Opplysningene fra kommunen ble sammenholdt med opplysninger fra søknader, årsmeldinger og endringsmeldinger for de aktuelle

tidsrommene. Stikkprøvekontrollen i de utvalgte barnehagene viste at barnehagene hittil har overholdt bindingstiden på 10 år for å motta og beholde tilskuddet, og at ingen av barnehagene har brutt vilkåret om å drive med tilnærmet samme kapasitet som da investeringstilskuddet ble mottatt. Fylkesmannen avdekket ingen avvik i kommunens kontroll med at vilkårene for investeringstilskudd blir overholdt. Kommunen har fått brev med resultat av kontrollen.

Kontroll av tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler

Det ble i 2015 gjennomført stikkprøvekontroll i en kommune. Kontrollen omfattet den ene barnehagen som hadde mottatt vedtak om slikt tilskudd i 2008. Kontrollen var rettet mot kommunen som barnehagemyndighet og undersøkte om den permanente barnehagen er tatt i bruk innen den fastsatte fristen, om barn og personale ble flyttet samlet til permanent barnehage og om barnehageeier driver med tilnærmet samme kapasitet i den permanente barnehagen som i de midlertidige lokalene. Stikkprøvekontrollen ble gjennomført ved hjelp av skjemaer kommunen fylte ut. Opplysningene fra kommunen ble sammenholdt med aktuelle årsmeldinger fra barnehagen, samt opprinnelig søknad og vedtak om tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler. Stikkprøvekontrollen viste at de permanente barnehagelokalene er tatt i bruk innen fristen gitt for tilskuddet, og at barn og ansatte er flyttet samlet til ny barnehage. Kontrollen viser videre at barnehagen driver med minst samme kapasitet i de permanente som i de midlertidige barnehagelokalene. Fylkesmannen avdekket ingen avvik i kommunens kontroll med at vilkårene for tilskudd til faste plasser i midlertidige barnehagelokaler blir overholdt. Kommunen har fått brev med resultat av kontrollen.

Kontroll av antall minoritetsspråklige barn innrapportert i BASIL

Vi har i 2015 gjennomført stikkprøvekontroll av de innrapporterte tallene som er grunnlag for utbetaling av tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige førskolebarn. Vi valgte ut 2 kommuner til stikkprøvekontroll, 1 stor og 1 mindre kommune. Alle barnehagene i den enkelte kommune deltok i kontrollen. Vi sendte ut brev til hver av kommunene og ba om navneliste over barn med minoritetsspråklig bakgrunn som var rapportert i BASIL, samt hvilken minoritet/språk barna hadde. Den ene kommunen oppdaget selv feil i innrapporteringen under kontrollen. Etter gjennomgang av listene sammenholdt med tall i BASIL etter oppretting, var konklusjonen at tall i årsmelding for 2014 var i overensstemmelse med kravene til tilskuddet. Kommunene har fått brev med resultat av kontrollen.

Kontroll av tilskuddet til folkehøgskoler

Det er 3 folkehøgskoler i Østfold. Det er Skjeberg folkehøgskole som er fylkeskommunal, Jeløy folkehøgskole som er eid av Frelsesarmeen, og Haugetun folkehøgskole som er eid av Normisjon. Fylkesmannen har økonomi- og regnskapskontrollen med folkehøgskolene, jf. § 10 i forskriften. Dersom Fylkesmannen oppdager avvik i forhold til regelverk eller lignende, skal dette meldes til Utdanningsdirektoratet.

Tilskuddet til folkehøgskoler tildeles etter de bestemmelser som er gitt i folkehøgskoleloven med forskrifter og vedtak om bevilgning. Årsregnskapet for 2014 med revisjonsmelding sendes til Fylkesmannen innen 1. juni hvert år. Vi har ikke avdekket avvik i forhold til regelverk eller lignende. Brev om kontrollen av årsregnskapene er sendt til Utdanningsdirektoratet i brev datert 20.08.2015.

Vi vurderer måloppnåelsen til å være god og resultatkravet til å være innfridd på dette området. Vi har kompetanse til å utføre oppdraget og vi har avsatt nødvendige ressurser til å få gjennomført oppdraget.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen og grunnopplæringen

32.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Høy kvalitet og kompetanseutvikling er viktige satsingsområder i barnehage og grunnopplæring. Fylkesmannen bidrar gjennom sitt arbeid til å spre erfaringer og å stimulere barnehageeiere, skoleeiere og skoler til deltakelse i statlige kompetanseutviklingstiltak i tillegg til egne, initierte tiltak. Særlig i vårt fylke er det viktig at Fylkesmannen støtter opp under arbeidet med å videreutvikle og fremme utdanningsfeltet innen rammene for vårt arbeid. Levekårsundersøkelser, kartlegging av læreres kompetanse og elevers læringsutbytte tilsier at kommunene og fylkeskommunen har særskilte utfordringer. Økt gjennomføring i videregående opplæring tilsier et særskilt

Skolelederkonferanse

Tidlig høst 2015 samlet Fylkesmannen i Østfold rektorene, ansatte på skoleeiernivå med ledelsesansvar og ppt-ledere til konferanse med mål å tilby deltakerne innlegg/foredrag fra nyere forskning og sentralt arbeid knyttet til utdanningsfeltet, kombinert med deling av praksiserfaringer. Tema var ledelse av utdanningsinstitusjoner, læring, bruk og etterbruk av Fellesnasjonalt tilsyn 2014 – 2017 og resultater fra LEX-EL-prosjektet koblet til 'Ledelse gjennom samtaler'. Samlingen ble godt mottatt og temaene følges opp.

Kompetanse for mangfold

I 2015 deltok fire Østfold kommuner i prosjektet /satsingen Kompetanse for mangfold. Målet med satsingen er at ansatte i barnehager og skoler skal være i stand til å støtte barn, elever og voksne med minoritetsbakgrunn på en måte som fører til at disse i størst mulig grad fullfører og består utdanningsløpet.

Fylkesmannen har koordinert satsingen, mens Høgskolen i Østfold har stått for den faglige kompetansehevingen. Prosjektet ble avsluttet med en erfaringskonferanse der målet var å se hvordan de ulike barnehagene/skolene, kommunene kunne opprettholde fokuset etter at prosjektet var avsluttet. Spredning av kompetansen var også et tema. Fylkesmannen har gjennom rapportering fått positive tilbakemeldinger fra de ententene og kommunene som deltok. Østfold fylkes skal også få delta i prosjektet i 2017.

Strategi for etter- og videreutdanning av ansatte i PPT 2013-2018

Kommuner og Fylkeskommuner som har mottatt midler fra Fylkesmannen til gjennomføring av etterutdanning på prioriterte områder i 2014 har rapportert på bruken av midler og gjennomføring av etterutdanning til Fylkesmannen. Fylkesmannen har kontrollert og vurdert skoleeiers rapporter og oversendt rapportene til UDIR.

For 2015 ble det utdelt 261 000 kr til Østfold for å styrke ansattes kompetanse og bidra til økt fokus på systemrettet arbeid i PPT. Etter gjennomgang av søknader ble midlene fordelt på seks PPT kontorer og Fylkeskommunen. Noen av kommunene samarbeider om skoleringen, og det kan se ut til at skoleringen gir positivt utbytte for de involverte.

Bedre læringsmiljø – målrettet mot mobbing

Fylkesmannen i Østfold har fulgt tre kommuner siden oppstart med pulje 1. Første året deltok Hobøl kommune. Hobøl kommune jobber fortsatt med satsingen på tross av at prosjektperioden er ferdig. I pulje 2 har Østfold med to kommuner, Råde kommune og Halden kommune. Fylkesmannen deltar på samlinger/veiledninger med begge kommunene. Egne observasjoner og veilederens tilbakemeldinger gir uttrykk for /forteller at det jobbes godt i kommunene. Etter Fylkesmannens vurdering har prosjektet i seg selv vært bedre organisert i pulje 2 enn pulje 1.

Fylkesmannen har også fulgt opp skoler/kommuner som hadde høye mobbetall, men ikke var direkte del i prosjektet. Disse kommunene har rapportert om sitt arbeid med å forbedre læringsmiljøet.

I disse dager har vi invitert Eidsberg kommune inn i pulje 3 i prosjektet. Utvelgelsen av kommune foretok Fylkesmannen etter en grundig vurdering ut fra kommunekjennskap og de tallene som ble presentert fra UDIR.

Ungdomstrinn i utvikling 2013 - 2017

Fylkesmannen følger satsingen på ungdomstrinnet og tildeler midler, men er ikke knyttet til den daglige driften av dette arbeidet. De to utviklingsveilederne som er ansatt i satsingen fungerer som ressurspersoner sammen med Høgskolen i Østfold. Arbeidsgiveransvaret for veilederne er lagt til Sarpsborg kommune, mens det faglige og organisatoriske ansvaret er lagt til styringsgruppen for Skolefaglig nettverk. Fylkesmannen har støttet skoleeierne i dette arbeidet, og hatt møter med utviklingsveilederne og Høgskolen i Østfold.

I 2015 deltok 7 kommuner med tilsammen 19 skoler i pulje 2 og 3 i Ungdomstrinnssatsingen. Fylkesmannen er i dialog med kommunene, AU for utdanning og utviklingsveilederne ved utvelgelse av kommunene. Fylkesmannen har vært representert ved samlinger for skoleeiere sentralt, og medarrangør ved samlinger på fylkesnivå. Fylkesmannen har sammenstilt og gitt sin vurdering av sluttrapportene fra skoleeierne som deltok i pulje 1. De deltakende skoleeierne delte syn på behov og bruk av utviklingsveilederne fremkommer i sluttrapporten.

Kompetanse for kvalitet – videreutdanning av lærere

Fylkesmannen har informert om og fulgt opp satsingen *Kompetanse for kvalitet. Strategi for etter- og videreutdanning 2012- 2015 og Lærerloftet*. De nye rammene for vikarmidler og stipend i 2014 førte også i 2015 til stor økning i antallet deltakere ved videreutdanning studieåret 2015/ 2016. 409 lærere søkte om statlige midler til videreutdanning, og 114 lærere fikk avslag på søknaden fra skoleeier. 246 lærere har bekreftet deltakelse ved videreutdanningstilbud for studieåret 2015/2016. Hovedvekten av lærerne deltar ved studier som ligger i satsingen. Et flertall av lærerne velger å nytte vikarmiddelordningen når de gjennomfører sin

Skoleeiere har som følge av nye krav om relevant kompetanse for å undervise i fag gjort vurderinger av egne behov for videreutdanning av lærere. Dette kan være en medvirkende årsak til den store økningen i antallet søknader og godkjente søknader om videreutdanning. Fylkesmannen har i 2015 fulgt opp skoleeierne, tildelt ressurser, kontrollert og rapportert i tråd med føringene fra Utdanningsdirektoratet.

Vurdering for læring

Fylkesmannen har informert om mulighetene for deltakelse i VFL. I 2015 deltar to skoleeiere med skoler i Vurdering for læring-satsingen. Fylkesmannen har valgt å følge opp skoleeiere som deltar i satsingen. Vi ser at skoleeiere velger å delta i VFL i forkant eller i etterkant av deltakelse satsingen Ungdomstrinn i utvikling 2013 – 2017. Fylkesmannen ser det som viktig å kommunisere sammenhengen mellom disse satsingene i møte med skoleeierne.

Veilederkorps

Fylkesmannen har orientert om mulighetene til veiledning av veilederkorpsset, og skoleledere og representanter for skoleeier sine muligheter til å bli veiledere i veilederkorpsset. En skoleeier ønsket veiledning av veilederkorpsset i 2014 og samarbeidet i 2015 med representanter for veilederkorpsset. Fylket hadde i 2015 en skoleleder som veileder i veilederkorpsset. Fylkesmannen fulgte kommunen som har veiledning av representanter fra veilederkorpsset.

Lokalt arbeid med læreplaner

Fylkesmannen har sammen med Utdanningsdirektoratet arrangert en heldagssamling om lokalt læreplanarbeid og vurdering for lærere, skoleledere, ppt-ansatte og skoleeiere. Generell veiledning og informasjon er gitt til skoleeiere etter henvendelser. I arbeidet med det felles nasjonale tilsynet 2014 – 2017 inngår gjennomgang av et utvalg lokale læreplaner. I den forbindelse åpnes det for dialog og veiledning om temaet.

Sensorskolering.

Se resultatområde 31.5

Veiledning av nyutdannede barnehagelærere og lærere

I juni 2015 satte Fylkesmannen temaet «Ny som lærer i barnehage og skole» på dagsorden. Dette var et felles tema på samlingen for skoleeiere og barnehagemyndighet. Høgskolen i Østfold orienterte om satsningen og arbeidet Høgskolen gjør, blant annet i veiledernetverket. Videre fikk vi praksiserfaringer fra en skole og en kommune på barnehagefeltet. Etter hva vi erfarer, er veiledning av nye en innarbeidet praksis i mange skoler, barnehager og kommuner. Vi vurderer likevel at det er nyttig å sette fokus på temaet fra Fylkesmannens side med jevne mellomrom

Svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever

Det er informert om mulighetene for midler til svømmeopplæring for nyankomne minoritetsspråklige elever. To skoleeiere søkte og ble tildelt midler. Skoleeierne har gitt uttrykk for at midlene er med på å gi nyankomne elever et bedret svømmeopplæringstilbud ved at det ble opprettet egne svømmekurs for denne elevgruppen i 2015.

Kompetansemidler til barnehagesektoren

Fylkesmannen i Østfold fordelte i 2015 2 737 000 kr til kommunene i Østfold til lokale kompetansetiltak i henhold til kompetansesatsingen «Kompetanse for framtidens barnehage». Midlene ble fordelt etter en fordelingsnøkkel der 10 % ble fordelt likt og resten ble fordelt etter antall barn i barnehage. Kommunene fikk tildelt sine midler etter at plan for kompetanseutvikling var mottatt hos Fylkesmannen og gjennomgått ut fra kriteriene vi satte med bakgrunn i føringene i kompetansestrategien og utdanningsdirektoratets tildelingsbrev.

De kommunene som ikke sendte inn langsiktige kompetanseplaner sist år, gjorde dette i 2015. I tillegg inneholdt alle søknadene plan for kompetansetiltak inneværende år. Fylkesmannen mottok 9 planer – 8 fra enkeltkommuner og 1 plan fra 10 kommuner som har et langvarig, forpliktende samarbeid om kompetanseutvikling for barnehageansatte. Alle planene tilfredsstilte kriteriene satt av oss, og alle fikk dermed tildelt midler. De fleste kommunene bruker i tillegg egne midler til tiltakene de rapporterer om. I alle kommunene deltar både kommunale og ikke-kommunale barnehager i kompetansetiltakene som igangsettes. Vi ser også at både kommunale og ikke-kommunale barnehager bidrar i arbeidet med å planlegge tiltakene.

Etter Fylkesmannens vurdering har de fleste kommunene i Østfold godt grep om det lokale kompetanseutviklingsarbeidet. Kommunene har fått statlige kompetansemidler i mange år, og de har dermed kunnet legge langsiktige planer for arbeidet, noe som etter vår vurdering sikrer helhet og sammenheng i tiltakene. Vår vurdering er at det er riktig ressursbruk at de statlige kompetansemidlene styres gjennom kommunene.

Kommunene kjenner sine barnehager, og kan legge innsatsen der det er størst behov. Vi opplever også at kommunene er lojale overfor statlige satsningsområder, men at de ved å styre midlene har mulighet til å gjøre lokale prioriteringer. Imidlertid ser vi at ressurser til barnehagesektoren i mange kommuner er redusert de seinere år. Dette gjør seg også utslag i færre lokale midler til kompetanseutvikling. Det er derfor etter vår vurdering svært viktig at tildeling av statlige kompetansemidlene til barnehagesektoren fortsetter også kommende år. Vi ser av rapporteringen at disse midlene brukes til formålet, i henhold til sentrale føringer og lokale behov.

Barnehagekompetanse 15 stp

Høgskolen i Østfold startet i november nytt kull på studiet "Barnehagekompetanse 15 stp", kompetansehevingskurs for assistenter og fagarbeidere. Fylkesmannen samarbeider nært med Høgskolen i Østfold om dette studiet, og vi bidrar aktivt i rekrutterings- og utvelgesarbeidet. Vår høgskole løser dette oppdraget på en etter vår vurdering ryddig og god måte. Fylkesmannen har utlyst studiet på våre nettsider, i tillegg til e-poster med informasjon til sektor. I 2015 startet 18 studenter på studiet, herav 3 som tar det som kurs uten studiepoeng. Dette er en nedgang på 10 deltakere fra foregående år. En av årsakene til dette er muligens at Fylkesmannen i Østfold i 2015 også fikk igangsatt teoriopplæringen til fagbrev, slik at assistenter i Østfold nå kan velge mellom disse to kompetansetiltakene.

Fagbrev som barne- og ungdomsarbeider

Det ble høsten 2015 satt i gang et teoriforberedende kurs ved Malakoff videregående skole (8 deltakere) og Greåker videregående skole (22 deltakere). Kurset avsluttes våren 2016 og har et omfang på 60 timer. Kurset ved Malakoff foregår på dagtid. Kurset ved Greåker foregår på kveldstid. Det er under arbeid med å sette i gang et tilsvarende kurs for kommunene i Indre Østfold fra høsten 2016.

Barnehagefaglig grunnkompetanse for assistenter og vikarer

Det ble våren 2015 sendt brev til alle kommuner og utlyst midler. Kriterier for innhold og krav til rapportering fremgikk av utlysningen. Kommunene Fredrikstad, Moss, Sarpsborg, samt Askim kommune på vegne av de 10 kommunene i Indre Østfold, ble tildelt midler. En kommune trakk sin søknad etter en dialog med Fylkeskommunen. Denne kommunen hadde ikke kapasitet til å jobbe videre med de krav Fylkesmannen stilte for tildeling av midler.

Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen – PUB-studier

Oppdragsbrevet fra Utdanningsdirektoratet kom svært sent, i sommerferien. Siden direktoratets «årshjul» for slike studier er endret, var det en forutsetning for igangsettelse at studiet kunne gjennomføres i løpet av et vanlig studieår (2015/2016). Høgskolen i Østfold gjorde en svært god innsats i å planlegge og få i gang tilbudet svært raskt, etter at kontrakt ble inngått. 17 studenter er i gang med studiet. Fylkesmannen i Østfold markedsførte studiet både i Østfold og hos øvrige embeter. Vi vurderer at det er viktig for barnehage-Østfold at vår Høgskole fortsatt kan gi tilbud om PUB-studier, og vi vurderer at Høgskolen har god kompetanse på området.

GLØD – regionalt nettverk for rekruttering og kompetanseutvikling

Fylkesmannen koordinerer GLØD-nettverket i Østfold, som består av representanter for alle aktørene i barnehagesektoren. I 2015 har hovedaktiviteten vært å lage en film, som skal bidra til å fortelle hva en barnehagelærer gjør. Filmen er distribuert via lenke til YouTube til kommuner og barnehager. I tillegg er filmen vist på ulike samlinger. Nettverket deltok i 2015 på en av utdanningsmessene i Østfold, der vi sto på stand sammen med lærerutdanningen. En av våre kommuner hadde i juni innlegg om sitt rekrutteringsarbeid på samling for barnehagemyndigheten.

Vi vurderer at GLØD-nettverket er nyttig og viktig for Fylkesmannen, fordi det samler alle aktørene i sektoren. I GLØD har Fylkesmannen også mulighet til å drøfte ulike tiltak knyttet til kompetanseutvikling og rekruttering med representanter for sektoren. Imidlertid ser vi at vi framover bør drøfte nettverkets plass og oppgaver, slik at det oppleves nyttig og viktig for deltakere og dem som de representerer.

Likestillingsteamet i Østfold

Likestillingsteamet har fortsatt sitt arbeid med jevnlig møter i teamet. Fokus har vært «mangfold» begrepet. På bakgrunn av barnehagekonferansen 2015 er det ikke blitt arrangert egen konferanse på temaet.

Teamet har satt i gang et arbeid med å utvikle en veileder for videre arbeid med temaet i den enkelte barnehage. Denne planlegges å bli lagt frem på en større Likestillingskonferanse 16. juni 2016. det planlegges også en studietur til Stockholm for teamet våren 2016.

Fagsamlinger for barnehagesektoren

Fylkesmannen har i 2015 arrangert disse samlingene for barnehagesektoren:

- Barnehagekonferansen 2015. Konferansen gikk over 2 dager og markerte at barnehageloven fylte 40 år.

Konferansen samlet over 200 pedagoger fra barnehagene i Østfold, Moss kommune og Høgskolen i Østfold

Konferansen samlet over 500 pedagoger fra barnehagene i Østfold, Moss kommune og Høgskolen i Østfold var medarrangører. Konferansen fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne.

- Småbarnsdagene. Fylkesmannen deltar sammen med Sykehuset Østfold, Høgskolen i Østfold og RBUP Øst og Sør i dette årlige arrangementet. Målgruppe er alle som arbeider med små barn
- To halvdagssamlinger for barnehagemyndigheten
- To-dagers samling for barnehagemyndigheten, med temaer fra regelverk og kvalitetsutvikling. Private eiere deltok på dag 2.
- Regional konferanse om læringsmiljø i barnehagen. Fylkesmannen deltok med informasjon og utvelgelse av deltakere.

Fylkesmannen har god kompetanse i å planlegge og iverksette fagsamlinger for ulike målgrupper. Dette er arbeid som vi vurderer er viktig for sektoren. Likevel ser vi at denne typen arbeid tar mye tid, og det kan oppleves vanskelig å prioritere mellom slikt arbeid og arbeidet med tilsyn, klagebehandling og annen saksbehandling. God årsplanlegging bidrar til å hjelpe oss i prioriteringen.

32.6 Urfolk og nasjonale minoriteter

Fylkesmannen har informert alle kommuner og fylkeskommunen om reglene for og rettighetene til samiske barn for at de skal kunne utvikle sitt språk og sin kultur. Informasjon formidles og legges ut på våre nettsider der vi også lenker til utdanningsdirektoratets sider. Vi informerer også årlig direkte i møte med kommunene. I følge innrapporterte tall i GSI er det 7 elever i grunnskolen som dette året har tilbud om opplæring i samisk/finsk.

Kommuner eller fylkeskommunen som tilbyr samisk opplæring, får etter behov særskilt veiledning og informasjon. Fylkesmannen følger også opp at barn som har rett til samisk opplæring, får retten oppfylt.

Vi vurderer å ha tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å følge opp oppdraget. Tradisjonelt har Østfold svært få samiske barn eller barn med rett til opplæring i samisk. Det er derfor viktig å årlig følge opp med informasjon i forhold til dette området, herunder også tilskuddsordningene for skoleeier.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 2 080 729,02	kr 0,00
31.9 Andre forvaltn.oppg. - barnehagen og grunnopplæring (rest 31)	kr 2 549 451,92	kr 4 987 986,48
Økt kvalitet i barnehage og grunnopplæringen	kr 1 655 816,73	kr 280 925,35
36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 6 285 997,00	kr 5 268 911,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Matsikkerhet

21.1 Økt matproduksjon og trygg mat

Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av jordbruket

Østfold har store produksjoner innenfor korn, kjøtt, egg, melk, grønt og bær. Dette danner grunnlaget for fylkets varierte og sammensatte næringsmiddelindustri med stor foredling fra alle sektorer med unntak av melk.

I Østfold er 19 % av arealet jordbruksareal. Nedgangen i areal det er søkt produksjonstildkudd for i Østfold er ca 4,6 % siden årtusenskiftet og omsøkt kornareal har en nedgang på 16,4 %. Fylkets andel av en fallende norsk kornproduksjon var i 2015 19,6 %. Kornarealet på en gjennomsnittlig korngård er 313 daa. Grovfôrarealet har økt

til 19 %, noe som har ført til en reduksjon i kornarealet. Det er en svak økning i grovfôrkrevende husdyrproduksjoner.

Andel leid jord ligger på over 40 %, og dette gir et etterslep i investeringer i kostbare dreneringstiltak på leid jord. Sammen med endret klima og stadig større og tyngre maskiner er dette forholdet med på å redusere sannsynligheten for en stor økning i kornavlingene.

Østfoldjordbruket 2015

I 2015 søkte 2184 landbruksforetak om produksjonstilskudd i Østfold. Dette er en nedgang på 27 søkere fra 2014. Det ble søkt produksjonstilskudd for 728 687 dekar, en oppgang på 317 dekar fra 2014. Grovfôrarealet økte med 1329 dekar fra 2014 til 2015, mens kornarealet var tilnærmet likt året før (økning på 42 dek). Det ble dyrket poteter på 5101 dekar, en nedgang på 358 dekar fra 2014. Grønnsaksarealet økte med 160 dekar til 5499 dekar, og arealet med frukt og bær hadde en nedgang på 185 dekar til 2100 dekar.

Antall melkeprodusenter har gått ned fra 151 i 2014 til 144 i 2015. De hadde til sammen 5032 melkekyr som er en nedgang på 148 dyr. Det ble søkt om tilskudd til 2224 ammekyr, en oppgang på 82 dyr.

I de kraftforkrevende produksjonene er antall purker redusert med 646 til 3280 og antall gris levert til slakt er redusert med 7995 til totalt 110 000 slaktegris. Antall verpehøner i 2015 var 426 469 fordelt på 84 produsenter, en oppgang på 14 128 stk. I 2015 hadde vi 99 slaktekyllingprodusenter og de leverte til sammen 12 488 462 kyllinger til slakt, nesten 45 000 mindre enn i 2014. Det ble levert 471 990 kalkuner til slakt fra 23 produsenter, en oppgang på 78 525 kalkuner.

Arbeid for økt og trygg matproduksjon og økt matmangfold

Prosjektet Økt kornproduksjon i Østfold og Akershus har hatt sitt første driftsår i 2015. Fylkesmannen deltar aktivt inn i prosjektet både med tilskuddsmidler og arbeidskraft. Økt kornproduksjon i Østfold er et mål og det er ønske både om økt kornareal og økt avling pr daa. Prosjektet er tre-årig og siste driftsår er 2017. Fylkesmannen i Østfold er involvert i flere prosjekter for økt dyrking av frukt og bær i regionen. Prosjektet Grønn Forskning Oslofjorden er et samarbeidsprosjekt mellom flere fylker. Prosjektet kobler næring og forskning sammen, slik at en i fellesskap kan komme frem til gode løsninger. Dette fremmer båd økt produksjon og økt kvalitet på varer som produseres.

Økt matmangfold

Fylkesmannen deltok på Grüne Woche i 2015, her la vi ned en betydelig arbeidsinnsats både innenfor organisering og markedsføring. Arenaen ble benyttet godt under messa, men også videre gjennom året siden den dannet grunnlag for en oppfølgingsplan innenfor reiselivssatsingen. Videre er det avholdt konferanser og fagdager der tema har vært lokal mat. - se under verdiskaping

Når det gjelder vårt arbeid for trygg mat og økt matmangfold - se også under samarbeid med regionale aktører.

Samarbeid med regionale aktører og Mattilsynet

Fylkesmannen har et godt samarbeid med de regionale aktørene, både i forvaltningen og i næringa. Partnerskapet (Østfold Fylkeskommune, Innovasjon Norge og næringsorgansiasjonene i skog- og jordbruk) anser vi som en viktig arena, og her er det godt samarbeids- og samhandlingsklima. Innenfor lokal mat og grønt reiseliv har Fylkesmannen tatt et initiativ og laget et Forum for mat og reiseliv i samarbeid med Fylkeskommunen og Innovasjon Norge. Videre har Fylkesmannen kontaktmøter med næringa både innenfor landbruk, skog, næringsutvikling, rådgiving og reiseliv. Feks har vi årlige møter med Landbruksrådgivinga. Samarbeidet med Mattilsynet har blitt vitalisert ytterligere gjennom 2015. Vi har nå to kontaktmøter i året. Mattilsynet deltar på fagsamlinger for kommunene. Vi er i dialog både rundt kontrollarbeid og forvaltning,

I 2015 ble det noen endringer i forskriften om reisetilskudd ved veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk. Disse endringene har ikke fått noen negativ innvirkning på tilgangen på tjenester fra dyrepersonell i fylket.

Resultatområde 22 Landbruk over hele landet

22.1 Bruk av landbruksarealer

Beitebruk

I Østfold er det fortsatt kun ett beitelag. Beitelaget beiter øyer i Hvaler kommune og gjør en viktig jobb for å bevare tradisjonen med skjærgårdsbeite og de natur- og kulturverdiene som er knyttet til dette. Det finnes to andre produsentgrupper som ønsker å samarbeide i et beitelag, men av ulike årsaker har de ikke blitt formelt stiftet ennå.

Regionale og lokale tiltak i landbruket til rovviltforvaltning

Landbruksavdelingen har ansvar for fordeling av midler til forebyggende tiltak over miljøverndepartementets budsjett. Disse har i Østfold i hovedsak blitt tildelt til oppsetning av rovdyravvisende gjerdar.

Etter tildels store tap av sau til ulv i Enebakk gjennomførte vi et informasjonsmøte med småfeprodusenter i våre tilgrensende kommuner. De mest utsatte beitområdene ble overvåket med viltkamera for å kunne følge med på situasjonen. Resultatene fra overvåkingen ble delt med småfeprodusentene i kommunen.

Fylkesmannen etablerte også en beredskapstelefon ved rovviltskader i beitesesongen. Formålet med telefontjenesten er å gjøre det lettere for bønder og forvaltningen å komme i kontakt med Fylkesmannens saksbehandlere ved rovdyrangrep på beitedyr.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2015	2014
FMOS	275	465	5	4	3,8	3,9	2,8
Sum	275	465	5	4	0	0	

22.2 Eiendomspolitikk

Det var ingen kompetansehevende tiltak innen eiendomslovgivningen i form av kurs e.l. i 2015. Vi har nå både fått økte juridiske ressurser og flere ønsker om kompetansehevende tiltak, og planlegger opplæring i 2016.

22.3 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Produksjonstilskudd og velferdsordningene i jordbruket

Vi har gjennomført to dagsmøter med saksbehandlere i kommunene om produksjonstilskudd og velferdsordningene i jordbruket. På det første møtet i januar var den nye forskriften hovedtema. Vi opplever at kommunene stort sett forvalter økonomiske og juridiske virkemidler og regelverk på en god måte. Søknader om dispensasjon og klagesaker har blitt behandlet fortløpende.

Det ble utbetalt ca 329 millioner kroner i produksjonstilskudd til 2184 søkere i 2015. Antall foretak som søkte produksjonstilskudd i Østfold er redusert fra 2210 i 2014 til 2184 i 2015. Ca 92 % av foretakene sendte inn søknad om produksjonstilskudd via internett.

Søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv ble registrert/behandlet og utbetalt fortløpende. Det ble registrert 94 søknader og utbetalt 3,13 mill. kroner til denne ordningen i 2015.

27 tidligpensjonister i jordbruket har i 2015 mottatt ca. 2,55 mill. kroner i pensjon.

Østfold har to avløserlag som dekker alle kommunene. Det er totalt 36 foretak som har benyttet landbruksvikarene i 2015. De to avløserlagene har til sammen fått utbetalt ca. 0,85 millioner kroner i tilskudd til landbruksvikarvirksomhet for 2015. Avløserlagene har i 2015 hatt fem faste landbruksvikarer, pluss to på andre avtaler. Landbruksvikaren har blitt brukt til sykeavløsning i 270 dager.

Politianmeldelser

Fylkesmannen i Østfold vurderer alvorligheten i alle saker vi blir kjent med der det er avvik, feilopplysninger eller andre misligheter. Fylkesmannen i Østfold valgte i 2014 å anmelde et forhold der vi mener søker har oppgitt feilopplysninger i den hensikt å tilegne seg midler søker ikke har rett til. Saken er nå ferdig etterforsket og det er tatt ut tiltale. Saken er berammet for retten i mai 2016.

Utover denne saken har ikke Fylkesmannen anmeldt noen forhold innenfor landbruksområdet i 2015. Alvorligheten i de tilfeller som er avdekket tilsier bruk av avkorting og andre virkemidler som hjemles i særregelverket.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2015 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	2	0	0	0	2

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
9	0	0	0	0	0	2	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2015

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 0,5

Antall personer: 8

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Eidsberg kommune
Orninger/omfang:	Tilskudd til veibygging og produksjonstilskudd i jordbruket, herunder gårdskart og AR5.
Registrerte avvik:	Kontrollen viste at det kunne sås tvil om hvorvidt landbrukskontoret hadde denne delegasjonen fullstendig på plass.
Oppfølging av avvik:	Kontrollrapporten er ikke ferdigstilt. Det vil bli stilt krav om at kommunen gjennomgår sitt delegasjonsregelverk på landbrukssektoren, og utbedret dette. Vi vil da be om at nytt delegasjonsreglement oversendes Fylkesmannen når dette er utarbeidet. Videre oppfølging vil være gjenstand for rapportering i 2016.

Kommune:	Marker kommune
Orninger/omfang:	Landbrukskontoret i Marker har også ansvar for å behandle saker innenfor landbruksområdet i kommunene Aremark og Rømskog. Kontrollen omfatter tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv., spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) og produksjonstilskudd i jordbruket, herunder rutiner knyttet til gårdskart og AR5.
Registrerte avvik:	Landbrukskontoret betjener tre ulike kommuner, og må derfor ha delegert myndighet fra tre kommuner. Kontrollen viste at det kunne sås tvil om hvorvidt landbrukskontoret hadde denne delegasjonen fullstendig på plass.
Oppfølging av avvik:	Man skal ikke kunne sås tvil om vedtakene som fattes i disse sakene er gyldige med bakgrunn i manglende delegasjon. Fylkesmannen ba derfor om at de tre kontrollerte kommunene gjennomgikk sitt delegasjonsregelverk på landbrukssektoren, og utbedret dette. Vi ba om at nytt delegasjonsreglement skulle oversendes Fylkesmannen når dette er utarbeidet. Frist ble satt til 1.2.2016.

Kommune:	Spydeberg kommune
Orninger/omfang:	Landbrukskontoret i Spydeberg har ansvar for å behandle landbrukssaker fra kommunene Hobøl, Spydeberg og Askim. Kontrollen omfatter tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv., spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) og produksjonstilskudd i jordbruket, herunder rutiner knyttet til gårdskart og AR5.
Registrerte avvik:	Kontrollen av dette landbrukskontoret ble gjennomført sent i 2015, og kontrollrapporten er derfor ikke ferdig utarbeidet. Resultatene etter kontrollen, og oppfølging av avvik, vil bli rapportert i 2016.
Oppfølging av avvik:	

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	A,B,C
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd i jordbruket, husdyrkonsesjon (driftsfellesskap)
Hjemmel for kontroll:	Særforskrifter
Registrerte avvik:	Dette er en omfattende sak som går over flere år. Det ventes at sakene ferdigstilles tidlig i 2016.
Oppfølging av avvik:	

4. Andre kommentarer/ innspill:

Ved søknadsomgangen i januar 2015 var det 150 foretak i Østfold som søkte produksjonstilskudd i jordbruket med gris, 99 foretak hadde slaktekylling, 84 drev med verpehøns og 23 foretak hadde kalkunproduksjon. Totalt var det 2 184 søkere om produksjonstilskudd i Østfold i 2015. I 2015 ferdigstilte Fylkesmannen i Østfold kontroll av husdyrkonsesjonsregelverket for produksjonsårene 2012 - 2013, som ble påbegynt i 2014, samt perioden 2013 - 2014. Kontrollene må hele tiden se to og to år i sammenheng, på grunn av bestemmelsene om produksjon over 2 år som følge av regelen om produksjon over 2 år. Dette omfatter 390 foretak for hver av periodene. Tilsvarende vil produksjon i 2015 kontrolleres opp mot 2014 når rapportene er oppdatert med data for 2015. Det er fattet vedtak om illegging av standardisert erstatning for totalt 13 foretak etter kontrollen av perioden 2012-2013, og 7 foretak for perioden 2013-2014. Erstatningen beløper seg totalt til kr 201 118,- for perioden 2012-2013, og kr 210 116,- for perioden 2013-2014. Av foretakene som ble ilagt krav om standardisert erstatning for perioden 2012-2013 drev 3 av foretakene med griseproduksjon, 1 foretak drev med kalkun, og de øvrige 8 foretakene hadde kyllingproduksjon. Tilsvarende for perioden 2013-2014 drev 4 av foretakene med griseproduksjon, 1 foretak drev med kyllingproduksjon, og 1 med kombinert kylling- og kalkunproduksjon. I 2014 og 2015 er det hentet inn ytterligere informasjon fra 3 foretak i en sak der det er mistanke om driftsfellesskap. Det ventes at disse sakene ferdigstilles tidlig i 2016. Dette gjelder både produksjonstilskudd i jordbruket og husdyrkonsesjon for en lengre tidsperiode. Vi ser at de fleste bruddene på husdyrkonsesjonsloven som oppdages etter kontroll mot leveranselister og data fra søknad om produksjonstilskudd er små overskridelser. Noen saker har et noe større omfang, og det er saker der det er mistanke om driftsfellesskap som utløser de største beløpene. Det er i særdeleshet ett slikt driftsfellesskap i Østfold som legger beslag på store ressurser for å kontrollere. Det kan ikke utelukkes at det er flere saker som kan være i strid med bestemmelsene om driftsfellesskap som ikke er oppdaget. Fylkesmannen i Østfold vil prioritere driftsfellesskapsaker enda høyere for kontroll i 2016. Fylkesmannen i Østfold har ikke gjennomført stedlig kontroll hos noen landbruksforetak i 2015. Det planlegges med flere foretakskontroller i 2016.

Resultatområde 23 Økt verdiskaping

23.1 Næringsutvikling innen jordbruk og bygdenæringer

Regionalt næringsprogram

Det årlige arbeidet med Regionalt næringsprogram tydeliggjøres gjennom årlig «Handlingsplan for landbruksrelatert næringsutvikling». Handlingsplanen utarbeides i nært samarbeid med partnerskapet og legger føringer for tildeling av Fylkesmannens midler til utrednings- og tilretteleggingstiltak og Innovasjon Norges midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Fylkeskommunens rekrutterings- og kompetansemidler er også omtalt i handlingsplanen.

I 2015 har det vært en økning i prosjekter på grovfôrbasert husdyrproduksjon og prosjekter knyttet til grønt reiseliv. Det er stor pågang på de tilgjengelige midlene, og både Fylkesmannen og Innovasjon Norge mottar søknader for langt mer enn vi har til fordeling.

For å mobilisere til økt satsing innen landbruksbasert vare- og tjenesteproduksjon arrangeres det årlig en «Nyskappingskonferanse for landbruket» i Østfold. Denne er etter hver godt kjent og har god deltagelse. I 2015 var temaet grønt reiseliv. Fylkesmannen er også med og finansierer en etablerertjeneste i fylket, samt bidrar til andre aktuelle kurs og fagdager om næringsutvikling i landbruket.

Inn på tunet

Nettverk. Organisasjonen Inn på tunet Østfold ble vedtatt lagt ned i 2015. Behovet for en egen interesseorganisasjon var ikke stor nok blant medlemmene. De tilbyderne som driver grønt arbeid-tilbud har hatt et uformelt nettverk og møttes 1-2 ganger årlig for å utveksle kunnskap og erfaringer og for å løse eventuelle felles utfordringer sammen. Fylkesmannen har bidratt noe i forbindelse med treffene. Vi har finansiert en møteserie i regi av Østfold Bondelag. Møteserien er hovedsakelig for eksisterende tilbydere i Østfold.

Grønt arbeid. Fortsatt har 16 av 18 Østfold-kommuner tilbud om grønt arbeid. Det er totalt 5 gårder, så noen av gårdene betjener flere kommuner. Det har vært noen justeringer i antall gårder og med bytte av gårder i 2015. Hvor smidig dette går er mye avhengig tiltaksbedriften. Vi har hatt godt samarbeid med NAV Østfold.

Demens. Vi har kun en gård i Østfold som har tilbud for personer med demens. Målet er å få flere og vi samarbeider godt med helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen for å få det til. I januar 2015 arrangerte Fylkesmennene rundt Oslofjorden en fagdag for tilbydere innen dette feltet. Vi ser at tilbydere med samme brukergruppe har svært god nytte av å komme sammen.

Integrering. I forbindelse med Fylkesmannen i Østfolds prosjekt for økt bosetting av flyktninger, har vi prøvd å koble på landbruk og Inn på tunet som en av mange verktøy. På en fagsamling for de i kommunene, NAV-kontor m.m. som jobber med integrering i hverdagen, hadde vi Inn på tunet tema. Vi kommer til å følge opp dette videre.

Inn på tunet-løftet. Prosjektene i Østfold er avsluttet.

Tiltak for å styrke kommunenes arbeid innfor landbruks- og matområdet

Landbruk er en del av dialogen vi har med kommunene gjennom Fylkesmannens ledergruppes kommunemøter. I 2015 ble tre kommuner besøkt. Videre har Fylkesmannens landbruksavdeling ved landbruksdirektøren besøkt samtlige landbrukskontor. Dette for å høre mer om utfordringene de ser. Det er god dialog mellom landbrukskontorene og Fylkesmannens landbruksavdeling om faglige utfordringer. Landbruksavdelingen ser det som sin rolle å viderefremme den til enhver tid gjeldende politikk. **Når det gjelder en landbrukspolitisk dialog har ikke dette vært på dagsorden som et eget tema.** Men i vår dialog med kommunene i f.eks. plansaker er vi opptatt av å bevisstgjøre kommunen om landbrukets ressurser, betydning, muligheter og potensial i egen kommune.

Kommunerettet arbeid

Det er i 2015 brukt midler til å styrke landbruksforvaltningen og kommunenes kompetanse på landbruksområdet. Det har vært fagsamlinger innenfor de ulike tilskuddsområdene, der har også kontroll vært på dagsorden. Hvert år arrangeres en todagers samling for landbrukskontorene. Kontroll, skogbruk, miljø og næringsutvikling var temaer i 2015. Videre er det gjennomført et kantsoneseminar. Det er også gjennomført tur for førstelinjetjenesten med nye næringer som tema, og det er benyttet noe midler til en konferanse om nyskaping med reiseliv som tema. Denne er både for forvaltningen og næringen. Videre ble det gjennomført en "Grønn kommunekonferanse" for bl.a. de nyvalgte kommunepolitikere i anledning jordåret. Konferansen var særlig myntet på ordførere, rådmenn og nyvalgte politikere i utvalg som behandler landbrukssaker, i tillegg til landbruksforvaltningen i kommunene. Dette ble en svært vellykket konferanse med gode tilbakemeldinger.

Regnskapsmessig oversikt over kommunerettet arbeid

Grønn kommunekonferanse kr 45 000

Kantsoneseminar kr 15 000

Studietur førstelinjetjenesten kr 35 000

Nyskapningskonferanse kr 6 500

Kommunesamling førstelinjetjenesten kr 39 500

Fagsamlinger for førstelinjetjenesten kr 4 500

Momskorreksjon kr 14 500

Viser til fylkesmannens regnskap for nærmere detaljer.

Kommunal landbruksforvaltning i Østfold pr 31.12.15: 33,1 årsverk innenfor LMDs område.

Eidsberg 2,1 årsverk, Rakkestad 2,75 årsverk, Moss, Rygge, Råde 4,6 årsverk, Våler 1,75 årsverk, Sarpsborg 3,4 årsverk, Aremark, Marker, Rømskog 3 årsverk, Hobøl, Spydeberg, Askim 4,6 årsverk, Fredrikstad 4,8 årsverk, Halden 2,5 årsverk, Trøgstad 1,7 årsverk, Hvaler 0,4 årsverk, Skiptvet 1,5 årsverk.

Fylkesmannens landbruksavdeling pr. 31.12.15: 13,4 årsverk.

23.2 Skogbruk

Bioenergi og trebruk

Det skjer lite videreutvikling fordi bioenergi ikke er økonomisk konkurransedyktig med strøm. Men det er åpnet et fjernvarmeanlegg i Mysen som fyres med flis. Skogselskapet i Østfold er flisleverandør til dette anlegget og til fengselet i Halden. Uavhengig av innsats fra Fylkesmannen, skjer det noe konvertering fra olje til bioenergi. Det skyldes at det er vedtatt at olje skal fases ut som oppvarmingskilde innen 2020, og også i noen tilfeller ren idealisme hos utbygger. Dette er også medvirkende til at det planlegges og bygges fjernvarmeanlegg i flere tettsteder og byer i Østfold

Fylkesmannen var også i 2015 deltaker i et prosjekt i regi av Rakkestad kommune for økt bruk av massivtre. Basis for prosjektet er økt bruk av lokalt råstoff, verdiskapning i kommunen og som et virkemiddel i klimaproblematikken. Prosjektet drives i samarbeid med Trebruk AS v/Bjørn Lier. I tillegg til Rakkestad kommune, støtter Innovasjon Norge, Østfold fylkeskommune og Fylkesmannen prosjektet økonomisk. Prosjektet har i 2015 blant annet gjennomført følgende aktiviteter:

- Møte i Rakkestad med stortingsrepresentantene Stein Erik Lauvås og Line Henriette Hjemdal
- Studietur til Østerrike for å se på massivtreproduksjon og bruk av massivtre
- Konferanse for fylkets ordførere. Der ble prosjektet presentert, videre ble begrepet «Ordførere for tre» lansert ved initiativtaker ordfører i Rakkestad; Ellen Solbrække. Rakkestad kommune har gjort et vedtak om at alle bygg som legges ut på anbud i kommunal regi, skal vurderes oppført i tre. Fylkets øvrige ordførere ble oppfordret til å gjøre det samme i sin kommune og gi sin tilslutning til «Ordførere for tre». Senere er samme oppfordring sendt til alle landets ordførere.
- Gjennomført en spørreundersøkelse gjennom Norgesbarometeret hvor samtlige ordførere og rådmenn i landet ble spurt om massivtre og klimaeffekt. Undersøkelsen viste at kunnskapsmangelen er stor.
- Det er sendt en oppfordring til alle skogansvarlige i kommunene i Norge om å følge opp trebruken i egen kommune.
- Informasjonsmøte med adm. dir i Norges Skogeierforbund – Erik Lahnstein – og Aasmund Bunkholt fra Trefokus.
- Møte på Stortinget med deler av Østfoldbenken
- Prosjektet er promotert i diverse skogbruks- og trefora

Avvirkning

Avvirkningen i Østfold var rekordhøy i 2015: 770.000 m³. I 2014, som også var et veldig godt år, var den 715.000 m³. Den store hogsten skyldes fortsatt gode priser på sagtømmer. Medregnet uttak av virke til ved og til eget bruk, overskrides balansekvantumet på 800.000 m³. Balansekvantumet forutsetter dessuten uttak i tynninger, noe som for tiden er på et lavmål fordi de gode prisene er på sagtømmer. Det er derfor rimelig å anta at det skjer en overavvirkning av eldre skog i Østfold, særlig gran. De gode prisene skyldes fylkets nærhet til gode tømmermarkeder i Sverige og Tyskland. Disse landene er villige til å betale gode priser for

marginalvirke. Konkurransesituasjonen blant tømmerkjøperne som kom for alvor i 2014, har også bidratt til å presse opp prisene.

De gode tømmerprisene kombinert med bonusordninger som premierer store tømmerkvanta, har satt press på hogst av for ung skog. Det hogges fortsatt ung hogstklasse IV, særlig av gran på lettligjengelige arealer. Skogloven forbyr ikke dette, men ny PEFC skogstandard kan heldigvis gjøre det.

Infrastruktur

Det ble bygd rekordmange meter med skogsbilvei i 2015. Det ble ombygd 30,4 km og nybygd 5,4 km, til sammen nesten 36 km. Så høye tall har det ikke vært på flere ti-år. Dette skyldes i hovedsak de gode tømmerprisene. Tilskuddet til veier har også vært høyere enn på en del år, og skogfondordningen er også særdeles gunstig.

Avtalen med to veiplanleggere i Østfold er en suksess, og bruken av dem øker. De ble benyttet på ca 10 større anlegg i fjor. Det ytes fortsatt 2 % høyere statsbidrag til skogeiere som benytter en av planleggerne.

Skogbruksplanlegging

Skogbruksplanleggingen i regi av Foran i Rømskog ble avsluttet i 2015. Oppslutningen der var over 90 % av arealet. Skogbruksplanleggingen i regi av Viken Skog i Våler kommune er inne i sluttfasen og forventes levert på ettervinteren 2016. Oppslutningen der er 71 % av arealet.

Økonomiske virkemidler til veier og skogbruksplanlegging

Det ble i 2015 gitt tilsagn om kr 3.531.000 til veibygging (1,919 mill i 2014). Det er godskrevet kr 1.912.000 til skogbruksplanlegging i Rømskog og Våler kommuner.

Resultatkontroller

De aller fleste veiprojekter av noe omfang blir befart av Fylkesmannen både før oppstart og etter ferdigstillelse. Dette skjer alltid sammen med kommunalt skogansvarlig, og ofte sammen med veieier/entreprenør. Veier med statstilskudd blir alltid befart av kommunalt skogansvarlig i veiprojektets avslutningsfase for å sikre at gjennomføringen er i tråd med veinormalene.

Skogbrannberedskap

Skogbrannovervåkingen utføres med fly samt fra skogbrannvaktårnet på Linnekleppen. Kommunene, sponsormidler og rentemidler finansierer ordningen med Skogselskapet som sekretariat. Landbruksavdeling skrev skogbrannkapittelet i Fylkesmannen i Østfolds ROS (risiko og sårbarhetsanalyse) som ble revidert i 2013. På nyåret 2016 jobbes det med ny flerårig avtale om flyovervåking.

Skogfondsordningen

Fra og med 2011 har alle skogfondsplasseringene vært i FMLA eierskap. For tiden er midlene plassert i 4 banker. Det har vært flere rentenedsettelse det siste året noe som vil redusere rentemiddeltilgangen framover. Høy avvirkning i 2015 med tilhørende skogfondsavsetninger vil kompensere noe for rentenedgangen på kort sikt. Eventuell sentral plassering av deler av skogfondmidlene er til vurdering med bakgrunn i brev fra Landbruksdirektoratet høsten 2015.

Økonomiske virkemidler til skogkultur, tynning og miljøtiltak (NMSK)

NMSK-potten for 2015 var kr 2,9 mill. Alt ble brukt i løpet av året. Over kr 2,5 mill gikk til ungskogpleie (Hovedkode 131+133). Ungskogpleie har i lang tid hatt hovedprioritet i Østfold. Tilskuddet til ungskogpleie er i gjennomsnitt kun drøyt 30 %, og vi mener at det bør være minst på dette nivå for å ha god virkning i markedsføring av tilskuddet. Det er derfor ikke rom for å prioritere opp tilskudd til andre viktige formål. Planting ville i så fall vært prioritert. Det har i mange år vært utplantet ca 1 mill. granplanter, det er et tall som burde vært økt med minst 50 %. I 2015 økte plantingen med ca 16 % fra 2014 og det ble reistrert 1,56 mill. planter i skogfondssystemet. Vi må tilbake til 1991 for å finne høyere tall. Med den høye avvirkningen blir rask nyplanting av hogstflatene viktig.

Østfold kommer brukbart ut av foryngelseskontrollen takket være gode forhold for naturlig foryngelse, men med tanke på framtidig verdiskapning og karbonbinding burde antall granplanter pr dekar vært høyere enn dagens nivå.

I 2015 ble 582 tiltak kontrollert, mens 2 556 tiltak ikke ble kontrollert. Det gir en gjennomsnittlig kontrollprosent på 22,8 som er godt over kravet på 10 %. Det er stor variasjon mellom kommunene. I praksis kontrolleres mer i ettertid som ikke registreres i ØKS, slik at det reelt kontrolleres en større andel. Ved forvaltningskontroll av kommunene må kontrollprosent over 10 % dokumenteres.

Skogskader

Alle utvalgte kommuner utørte registrering av populasjonene av stor granbarkomme i 2015. Det var lave bildefangster i 2015, 5 002 stk/felle i gjennomsnitt. Dette er en økning på 30 % fra 2014, men fortsatt lave verdier. NMBU har en årlig tur med studentene i forstpatologi og forstentomologi til Østfold. Dette er nyttig også for skogetaten som vertskap. I Østfold har vi nesten hvert år også besøk av skogforskere for å få råd og hjelp om ulike konkrete skogskader. Kommunene og Fylkesmannen bruker portalen "Skogskader på internett" i noen grad til registrering, men her har vi et stort forbedringspotensiale.

Resultatkontroll skogbruk og miljø

Av 100 uttrekte flater til ordinær foryngelseskontroll er 98 registrert i Webskas av kommunene. Den ekstraordinære foryngelseskontrollen i 2015 har også kommet langt i ØKS. Det er identifisert 155 flater i Østfold innenfor utvalgskriteriene. Pr 14/1-2016 er 115 registrert som "OK". De resterende 40 har status som "ok-følges opp", "purring sendt", "skal kontrolleres" eller "sendt egenmeldingsskjema".

Miljø- og klimaarbeid

Vi mener at vårt viktigste bidrag er, og fortsatt vil bli satsing på å sikre de langsiktige investeringene innen skogkultur. Foryngelse og ungskogpleie står sentralt for å sikre langsiktig verdiskapning og karbonbinding. Innrettingen av virkemiddelbruken og deltakelse i ulike skogkulturprosjekter er våre viktigste bidrag.

Utviklingen i skogbruket

I likhet med 2014, ble også 2015 et år med rekordhøy avvirkning, hvv 715.000 m³ i 2014 og 770.000 m³ i 2015. I tillegg kommer uttak av virke til ved og til hjemmeforbruk.

Avvirkningen har stort sett vært i bestand med store andeler av sagtømmer, noe som betyr at tynningshogster er forsømt. Det må settes fokus på dette igjen. Det sluttavvirkes fremdeles for ung granskog, særlig der den er lett tilgjengelig. Fram til nå har det ikke vært noen hjemmel for å stoppe slike hogster. Den nye PEFC-skogstandarden, som gjelder enerådende fra 1.7. 2016, inneholder imidlertid et krav om at yngre skog ikke skal hogges som en sluttavvirkning. Det er å håpe at det vil bedre praksisen.

Det som er særlig viktig nå, er et stort fokus på å få opp ny skog, og å skjøtte ungskogen. Skogfondordningen er et godt og sentralt virkemiddel for å stimulere til økt aktivitet. Ordningen er vanskelig å markedsføre fordi mottakerne synes det er komplisert. At avstanden mellom skogeierne og skogsdriften er større enn noen gang, gjør at vi i Østfold har et stort fokus på kursing, særlig av nye skogeiere. Vi ligger blant de beste fylkene i gjennomføring av Aktivt Skogbruk-kurs.

Resultatområde 24 Bærekraftig landbruk

24.1 Samfunns- og arealplanlegging

Landbruk i samfunnsplanleggingen

Summen av hver enkelt kommunes ønsker om å legge til rette for utbygging, bidrar til et konstant nedbyggingspress på dyrka mark. Kommunene har en stor utfordring i å se helhetlig på arealdisponeringen både innad i kommunen og på tvers av fylkets regioner. Sett under ett har fylket store arealreserver til næringsvirksomhet, i hovedsak tenkt for transport og arealkrevende virksomheter.

Østfold har et stort arealforbruk per innbygger og følgelig stort potensial for fortetting og omforming. Kombinasjonen av nasjonal politikk knyttet til arealøkonomisering, stor forekomst av nasjonalt verdifull dyrka mark og et stort potensial for fortetting og omforming, burde tilsi at det er mulig å unngå nedbygging av dyrka mark i Østfold.

Kulturlandskapet er i endring; stadig større arealer påvirkes av utbygging og endringer i driftsformer i jordbruket, og en del arealer står i fare for å gro igjen. Bøensætre med plasser i Aremark kommune er utvalgt kulturlandskap i Østfold. Fylkesmannen opplever at tiltak og skjøtsel gjennomføres på en god måte, og grunneierne i området er interesserte og engasjerte.

Fylkesmannen hadde i 2015 god dialog med kommunene og fylkeskommunen i planprosesser etter Pbl. Dialogen skjer i hovedsak i regionalt planmøte (Pbls Planforum). Alle avdelingene og fagområdene ved embetet er representert i Planlaget som har ansvar for dialogen og høringsuttalelsene i forbindelse med planstrategier, kommune- og fylkesplaner.

I dialogen med kommunene i ulike planprosesser er vi særlig opptatt av å spille inn et forsterket jordvern, kompakt byutvikling, mer effektiv arealutnyttelse, strengere rammer for spredt utbygging, krav om fortetting og omforming og at kommunenes retningslinjer for landbrukstilknyttet næringsutvikling må være i tråd med veilederen "Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss". Det er utfordrende å formidle lovens krav til avgrensning og konsekvensutredning av arealer for spredt boligbygging, særlig til landkommunene. Konsekvensutredninger som berører landbrukets arealinteresser, herunder spredt utbygging, er noe vi må ha fokus på og stille strengere krav til da slike utredninger ofte ikke er gode nok.

Potensialet for mer effektiv arealutnytting blir oftest ikke synliggjort i planprosessene. Dette vanskeliggjør konkrete innspill om fortetting med kvalitet og omforming for å hindre tettstedsvekst og sikre jordressurser og andre verdier.

Innsigelser

I 2015 var Fylkesmannens innsigelser til kommuneplanene for Eidsberg og Spydeberg bl.a. knyttet til jordvern. Av innsigelsene til reguleringsplaner var to knyttet til jordvern. Meklingen om kommuneplanen i Sarpsborg hadde bl.a. bakgrunn i jordvern. De to gjenstående områdene i planen som er sendt til avgjørelse i KMD omfatter omlag 450 da fulldyrka jord av svært god kvalitet.

Nasjonale mål

Det er utfordrende å formidle nasjonale mål om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene. Dialogen med kommunene foregår på ulike arenaer; embetsledelsens møter med seks kommuner hvert år, årlig samling mellom embetsledelsen og kommunenes ordførere og rådmenn, årlig samling for kommunal landbruksforvaltning, fagdager for kommunene, ved drøfting av plansaker med kommunene i regionalt planmøte (Pbls Planforum), i møter og skriftlige innspill til kommune(del)planprosessene og planstrategier. Kommunene har forståelse for de nasjonale målene i prinsipp, men i konkrete saker vektet ofte andre faktorer tyngre. Det er i enkelte tilfeller nødvendig å bruke virkemidler som omgjøring av vedtak etter jordloven og klager og innsigelser til vedtak og forslag etter Plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen varsler innsigelse til reguleringsplaner som omfatter dyrka mark og som ikke er i tråd med kommuneplanene. Ved behandling av reguleringsplaner som er i tråd med kommuneplanene, oppfordrer Fylkesmannen kommunene til å vurdere om arealer med dyrka mark kan føres tilbake til LNF-område eller reguleres til jordbruk.

Kommunene gjør ulike vurderinger av om tiltak i LNF-områdene er i tråd med kommuneplanen eller ikke. Det er nødvendig med økt fokus på jordvern og kulturlandskap i LNF-områdene, på den enkelte landbrukseiendom, for å få gode faglige vurderinger når bygninger og anlegg som er i tråd med eller ikke i tråd med LNF-formålet vurderes etablert.

Omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord

Omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord i Østfold er fremdeles på et høyt nivå. Det er den beste av den beste jorda, med de beste klimatiske forholdene, som bygges ned. I Østfold kan bortimot all dyrka jord brukes til matkornproduksjon og fylket står for i underkant av 40 % av landets hveteproduksjon. Det er anslått at Østfold kan brødfø rundt det dobbelte av sin egen befolkning og den gode og lette jordarten langs raet er godt egnet for potet- og grønnsaksproduksjon. Østfold har derfor et ekstra stort ansvar for å ta vare på den dyrka jorda i fylket og finne alternative arealer å bygge på.

Østfold hadde i 2014 en avgang av dyrka mark og dyrkbare arealer på 611 dekar. Fra 1993 til 2014 ble det i gjennomsnitt omdisponert 760 da dyrka og dyrkbar mark. Fra 1970 til 2014 har 28 562 da dyrka og dyrkbar jord blitt omdisponert i Østfold.

Utviklingstrekk og hovedutfordringer

Kombinasjonen av nasjonal arealpolitikk med fokus på arealøkonomisering, nasjonalt verdifull dyrka mark og et stort potensial for fortetting og omforming bør generelt tilsi at det ikke er aktuelt å vurdere nedbygging av dyrka mark i fylket i overskuelig framtid. Det er mulig å få en ønsket utviklingen i fylket uten å bygge ned store jordbruksarealer. Den største utfordringen i dag er å få kommunene til å jobbe aktivt med kompakte byer og tettsteder; fortetting og omforming i stedet for å fremme ønsker om å bygge ned matproduksjonsarealer. Fylkesplanen for Østfold bidrar til å minke presset på perifere jordbruksarealer mens presset på verdifulle, bynære produksjonsarealer har økt. Den ytre mulighetsgrensen for utbygging i fylkesplanen utfordres stadig. Avveiningen mellom jordvern og bolig-, areal- og transporthensyn er fortsatt utfordrende.

Etter 10 år med økt fokus på jordvern, arealeffektivitet, fortetting og omforming er vi nå der at det står på kommunenes vilje til å finne alternativ til utbygging av dyrka mark. Staten som utbygger av veier og jernbane må ha jordvern som en viktig premiss ved valg av traseer m.m.

Vi har i 2015 ikke hatt verneplanarbeid som har vært konfliktfylt i forhold til landbruksinteressene i fylket.

Samfunnssikkerhet

Det har i 2015 vært to utbrudd av Infeksiøs laryngotrakeitt (ILT) i hobbyfjorfehold. Dette er en A-sjukdom, og blir pålagt nedslaktning. Det har også vært et utbrudd av LA-MRSA i en storfebesetning. Vi har god kontakt og samarbeid med Mattilsynet innen dette området, og samarbeider i tillegg også med næringa og arbeidstilsynet om forebyggende tiltak som informasjonsmøter

Bøensætre med plasser - UKL

2015 har vært noe preget av eierskiftet på Bøensætre. Nye eiere er nå på plass og de viderefører driften med pleie av kulturlandskapet og vedlikehold av bygningene. Plassen er fortsatt åpen for undervisningsgrupper. I 2015 har fokus vært på restaurering av gamlestua på Bøensætre.

Det ryddes kontinuerlig kratt og busker, beitemark blir beitet og slåttemarken slått. Fylkesmannen opplever et stort engasjement fra grunneierne og en stolthet over landskapet. Tiltak for å holde motivasjonen levende vil fortsatt være prioritert.

24.2 Klimautfordringene

Utfordringer i arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren

Landbruket bidrar til de nasjonale menneskeskapt utslippene av klimagasser. Kildene til dette er nitrogenoksider (lystgass) som hovedsakelig stammer fra bruken av nitrogengjødsel, metan hvor den største kilden er husdyrholdet, samt karbondioksid fra bruk av fossilt drivstoff. Dersom vi tar med den naturlige balansen av klimagasser, er bildet imidlertid et annet. Vegetasjonen, og spesielt skogen, tar opp mer CO₂ fra atmosfæren enn det som slippes ut.

Landbruket vil også være sterkt påvirket av klimaendringer som fører til større og hyppigere flommer, endringer i nedbørsfordelingen gjennom året og ustabil vintervær.

Klimatiltakene rettes inn mot de ulike kildene. Energiøkonomisering og bruk av fornybar energi har i mange år vært viktige tiltak hvor det gis økonomisk støtte og rådgiving. Bruk av bioenergi fra halm og flis, biogass fra gjødsel.

For å begrense utslipp av lystgass, er tiltakene generelt god jordkultur og optimalisert gjødsling. Drenering kan føre til mindre tap av lystgass fra jorda.

Utslippene av metan fra spesielt storfe og fra husdyrgjødsel kan begrenses ved best mulig lagring og spredning av gjødsel.

Til en viss grad kan tiltak gjennom RMP og SMIL bidra til å begrense klimagassutslipp.

Fylkesmannen i Østfold har samarbeidet med Østfold Bondelag, Norsk landbruksrådgiving SørØst, Kalnes videregående skole, Klima Østfold og Østfold Fylkeskommune i et prosjekt Klimasmart landbruk. I prosjektet er det gjennomført kurs og seminarer om klimatiltak. Effektiv kjøring av traktor for å redusere dieselforbruket har vært et spesielt populært kurstilbud.

Prosjektet avsluttes i 2016. Hensikten er å føre arbeidet med klimarådgiving for landbruket videre i samarbeid med Norges Bondelag og Norsk landbruksrådgiving

Oppfølging av arbeidet med biogassanlegg

Fylkesmannen har hatt et samarbeid med Biogass Østfold 2015. Dette er en prosjektorganisasjon som er etablert for å få alle krefter i Østfold fylke til å arbeide for økt produksjon av biogass ved eksisterende anlegg og ved å initiere nyetablering av anlegg. Siden biogass er en karbonnøytral energikilde vil den redusere utslippene av klimagasser når den erstatter fossile kilder som bensin, diesel og fyringsolje. Utnyttet som drivstoff i kjøretøy vil den dessuten redusere den lokale trafikkforurensning. Ved å utvikle hele næringskjeden fra avfallsråstoff til bruk av gass og biorest, skapes økt virksomhet og vekst.

Prosjektet er vedtatt av politikerne i Østfold fylkeskommune, og har støtte fra Fylkesmannen i Østfold og Innovasjon Norge. Prosjektets oppgave er å samle og bygge opp kunnskap og kompetanse på biogass i Østfold, og ta initiativ til utredninger og samarbeid.

Det er i dag flere biogassanlegg knyttet til offentlige avløpsrensning i fylket. Av gårdsanlegg er det ett ved

Tilskudd til levering av husdyrgjødsel til biogassanlegg ble innført i 2015. Dette kan være med å stimulere til at landbruksforetak med husdyr leverer gjødsel til biogassanlegg i fylket.

Gjennom prosjektet Klimasmart landbruk har fylkesmannen kontakt med Fylkeskommunen og prosjektet Biogass Oslofjord. Målet er å få mer av husdyrgødsla omsatt i biogass.

Aktivitet knyttet til bioenergi og økt bruk av trevirke. Dette er også beskrevet i kap 23.2

Bioenergi

Det skjer lite videreutvikling fordi bioenergi ikke er økonomisk konkurransedyktig med strøm. Men det er åpnet et fjernvarmeanlegg i Mysen som fyres med flis. Skogselskapet i Østfold er flisleverandør til dette anlegget og til fengselet i Halden. Uavhengig av innsats fra Fylkesmannen, skjer det noe konvertering fra olje til bioenergi. Det skyldes at det er vedtatt at olje skal fases ut som oppvarmingskilde innen 2020, og også i noen tilfeller ren idealisme hos utbygger. Dette er også medvirkende til at det planlegges og bygges fjernvarmeanlegg i flere tettsteder og byer i Østfold

Trebruk

Fylkesmannen var også i 2015 deltaker i et prosjekt i regi av Rakkestad kommune for økt bruk av massivtre. Basis for prosjektet er økt bruk av lokalt råstoff, verdiskapning i kommunen og som et virkemiddel i klimaproblematikken. Prosjektet drives i samarbeid med Trebruk AS v/Bjørn Lier. I tillegg til Rakkestad kommune, støtter Innovasjon Norge, Østfold fylkeskommune og Fylkesmannen i Østfold prosjektet økonomisk

24.3 Produksjon av miljøgoder og reduksjon av forurensninger

Vannforskriften

Fylkesmannens landbruksavdeling har deltatt aktivt i arbeidet med Vannforskriften. Det er et nært samarbeid med Østfold fylkeskommune som er vannregionmyndighet for Glomma. Vi deltar også i faggrupper og styringsgrupper og samarbeider tett med de lokale vannområdene Morsa, Haldenvassdraget, Glomma Sør og Øyeren. Dette innebærer også samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Regional plan for vannforvaltning Glomma 2016-2021 ble ferdigstilt i 2015 og vedtatt i Fylkestingene. Endelig godkjenning av planen gjøres av Klima- og miljødepartementet i mars 2016

Regionalt miljøprogram

Regionalt miljøprogram (RMP) for Østfold ble vedtatt 2013. Dette programmet vil gjelde ut år 2017. Det er behov for årlig informasjon og veiledning om de mange ulike tilskuddsordningene og om elektronisk søknad. I 2015 sendte vi ut et veiledningshefte til alle bønder i fylket.

I 2015 kom det 1425 søknader om RMP, og det ble innvilget 40,1 millioner kroner. En stor andel, ca 86 % av midlene går til tiltak mot avrenning til vassdrag og kyst. På denne måten utgjør RMP en viktig del av finansieringen av landbrukets tiltak for å oppfylle målene i vannforskriften.

Regionale forskrifter

Fylkesmannen i Østfold har vedtatt to regionale forskrifter med miljøkrav til jordbruket i spesielt utsatte vassdrag. Disse forskriftene ble revidert i 2015 og det ble utarbeidet nytt rundskriv for å forklare nærmere for kommunene hvordan disse forskriftene skal håndheves.

SMIL

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL) kan tildeles til ulike formål. Kommunene i Østfold prioriterer også her forurensingstiltak.

Østfold fikk 8,1 millioner kroner til rådighet i 2015. I tillegg ble det disponert inndratte midler og midler overført fra 2014. Summen ble fordelt til kommunene blant annet etter innrapportering av behov.

For forurensingstiltak ble det innvilget 162 søknader med tilsagn om til sammen 7,3 millioner kroner. For kulturlandskapstiltak var det 67 søknader og tilsagn om 3,6 millioner kroner.

Drenering

Fylkesmannen fordeler også midler til drenering til kommunene etter behov. Det har vært tilstrekkelig med midler til rådighet til å innvilge søknadene. I 2015 ble det innvilget 98 søknader om drenering med et samlet beløp på ca 3,4 millioner kroner.

Fylkesmannen gjennomførte en stor grøftedemonstrasjon med 4 forskjellige entreprenører i Rakkestad 14. oktober 2015.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2015 etter søknadsomgang 2014 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturmiljøer og kulturminner	Friluftsliv og tilgjengelighet	Avrenning til vassdrag og kyst	Utslipp til luft	Plantevernmiddel	Andre miljøtiltak
FMOS	3110958	578634	1244072	418158	34591480	0	167800	
Sum	3110958	578634	1244072	418158	34591480	0		

24.4 Økologisk landbruk

Regjeringens mål er 15 prosent økologisk produksjon og omsetning innen 2020. Vi arbeider ut i fra en *handlingsplan for økologisk landbruk*. Dette skjer i regi av prosjektet innenfor Økologiske foregangsfylker samt tildeling av BU-midler til utvikling og tilrettelegging. Vi har prioritert dette prosjektet både innenfor bruk av BU-midler og egen arbeidskraft.

Østfold sin oppgave som *økologisk foregangsfylke* er å fremme forbruket av økologiske matvarer i storhusholdninger.

Satsingen Økologiske foregangsfylker har et bredt tilbud til storhusholdninger. De tilbyr kurs og foredrag om "hvorfør økologisk". De kan besøke kjøkken og gi praktiske råd om hvordan komme igang, blant annet bakekurs for barnehageansatte. De arrangerer også studieturer til kjøkken, kommuner og land som har kommet langt i å bruke økologiske varer.

Tilskudd til økologisk handlingsplan er administrert gjennom BU-ordningen. I 2015 har vi prioritert tiltak innen andelslandbruk, grovførbasert husdyrproduksjon og storhusholdning og barn/unge. Midlene ble fordelt på 6 ulike økologiske tiltak. Det er stor søknadspågang, og mange aktiviteter er avhengige av disse midlene for å kunne gjennomføres. Det ble i 2015 innvilget kr 444 500.- til økologiske prosjekter.

Økologisk areal i Østfold er på 6%. 17% av eggproduksjonen og 20 % av melkeproduksjonen i Østfold er økologisk, og det er en stor økning i økologisk areal til frukt dyrking.

Den største utfordringen knyttet til økologisk landbruk for Østfold sin del er en lav andel av grovførkrevende produksjon. Innen grovførkrevende produksjoner som melk og småfe er andelen økologisk 19-20 %. Økologisk landbruk skal bygge på levende økosystemer og kretsløpstankegang. Dette medfører at overgangen fra ensidig åkerbruk til allsidig økologisk produksjon ofte er lang.

Ressursrapportering

Resultatområde Kapittel 0525 Fagdep.

Oppgaver under LMD kr 8 788 724,38 kr 0,00

Sum: kr 8 788 724,00 kr 0,00

Klima- og miljødepartementet

Resultatområde 01 Naturmangfold

RESULTATOMRÅDE 1 Naturmangfold

Som før er biologisk mangfold vektlagt i arealplaner, ved inngrepssaker, vassdragssaker, verneplaner og i enkeltsaker. Verneplanarbeid krever ressurser til frivillig skogvern, erstatningssaker, grensemerking (Jordskifteretten) og ved forvaltning av verneområdene. Likeså krever oppfølging av faggrunnlag for prioriterte

arter / utvalgte naturtyper og fordeling av midler til eksterne søkere (82-midler) en del ressurser.

Helhetlig vannforvaltning

Vannforvaltningen har i hovedsak handlet om arbeid med forvaltningsplaner og tiltaksprogram, oppdatering av VannNett og organisering og operasjonalisering av overvåking i vannforekomstene.

Vi har vært aktive bidragsyttere og medhjelpere til Vannregionmyndighetens arbeid med ferdigstilling av planene. I den forbindelse har vi også bistått andre sektormyndigheter med miljøfaglig vurderinger. Vi har også samarbeidet med svenske myndigheter om felles grensevassdrag.

De nødvendige endringene i VannNett har blitt gjort fortløpende underveis i prosessen, for de områdene vi har ansvar for.

Arbeidet med å operasjonalisere overvåkingsprogrammet er i gang. Det meste av overvåkingen skjer i regi av vannområdene, med sterk faglig støtte og finansiering fra oss. Vi har også noen egne overvåkingsprogrammer som vi administrerer. All overvåking skjer i tråd med retningslinjer i vannforskriften og veiledere. Data legges inn i Vanmiljø.

Vi har ikke gitt noen av våre delegerte bedrifter pålegg om å delta i felles overvåkingsprogrammer, men planlegger å gjøre dette i 2016 i samsvar med signaler fra **Miljødirektoratet** (des 2015).

Operasjonalisert vannovervåking er ikke registrert i overvåkingsmodulen i VannNett.

VannNett er ikke ajour pga stengingen av basen i forbindelse med godkjenning av forvaltningsplanene. Arbeidet vil gjenopptas når basen åpnes igjen.

Vannforvaltning er en integrert del av Fylkesmannens arbeid. I alle planer etter PBL hvor vassdrag er berørt gjøres det vanmiljøvurderinger. Vanmiljørelevant arbeid i embetet har inngått i prosessene med vannforvaltningsplanen.

Forvaltning av anadrome laksefisk og innlandsfisk

20 år med undersøkelser (el-fiske) av til sammen 62 sjørretbekker ble i 2015 samlet i en rapport. Fysiske tiltak for å bedre sjørretbestandene er gjennomført i fire bekker i løpet av året. Laksebestandene i Enningdalselva, Tista og Glomma/Åagaardselva følges nøye med hensyn til innslag av rømt oppdrettslaks og bestandsutvikling generelt.

Situasjonen for edelkrepsbestanden i Halden-vassdraget, hvor signalkreps har blitt satt ut ulovlig og har ført til krepsepest, følges nøye.

Villfiskinteressene er ivaretatt i tråd med naturmangfoldloven, laks- og innlandsfiskeloven og vannforskriften.

Regulering av laksefisket har ikke vært nødvendig på bakgrunn av midtsesongevalueringen. Informasjon er gitt til Vitenskapelig råd for lakseforvaltning angående laksebestandene våre. Tilskuddsmidlene er fordelt til alle søkere (14 søknader, til sammen kr. 310.000,-).

Samarbeider godt med Fylkeskommunen ang. innlandsfiskforvaltning. Samarbeidet med SNO er formalisert gjennom det årlige bestillingsdialogmøtet.

Lakselus er ikke noe problem i vårt fylke. Sekretariatfunksjonen for fagrådet for laks- og sjørret på Østlandet fungerer bra, det årlige møtet ble avholdt 1. desember. Har gjennomført tellinger/tetthetsberegninger av laksunger og elvemusling i Enningdalselva i høst.

Kalking av til sammen 124 lokaliteter (fiskevann) er gjennomført som planlagt.

Viltforvaltning

Utarbeidelse av lokale forvaltningsplaner for gås er fulgt opp. Økende bestand av hvitkinngås er en ekstra utfordring i arbeidet. Utarbeidelse av forvaltningsplan for villsvin er gjennomført i samarbeid med fylkeskommunen. Etablering av fungerende lokal forvaltning av villsvin vil bli ressurskrevende. Løpende samarbeid med fylkeskommunen er fulgt opp. Fellesmøte for kommunenes viltforvaltning er holdt.

Det er behandlet 21 søknader om tilskudd fra viltfondet.

Rovviltforvaltning

Tilskudd til konfliktdempende og forebyggende tiltak er fordelt på 20 søknader ihht rovviltnemndas prioritering. Det er holdt samarbeidsarbeidsmøte med kommunene.

Det er behandlet tre søknader om erstatning for tap av 23 sau til gaupe og utbetalt erstatning på til sammen kr 43.214,-. Dårlige snøforhold er en utfordring i forhold til kunnskapsnivået om bestandene. Digitalisert oversikt over alle tilskuddsgjerdene er ferdigstilt.

I samarbeid med landbruksavdelingen er det etablert en beredskapstelefon for roviltspørsmål i beitesesongen. Tiltaket skal sikre rask og riktig informasjonsflyt og bidra til god samhandling og effektiv saksbehandling ved eventuelle angrep.

Forvaltning av villrein

Ikke aktuelt i Østfold

Forvaltning av verneområder og opprettelse av nye verneområder

Forvaltningsplaner:

- Kråkerøyskjærgården og Bjørnevågenlia naturreservater: Ferdigstilt/godkjent i 2015
- Værne kloster landskapsvernområde inkl. naturreservatene Bogslunden, Telemarkslunden-Ekebylunden og Husebyskogen: Under ferdigstilling
- Skårakilen, Sandøysalta og Gjølertangen naturreservater: Under utarbeidelse

Skjøtsel i verneområder:

Skjøtselstiltak og tilrettelegging er gjennomført i tråd med bestillingsdialogen. Mer detaljert rapportering finnes i Miljødirektoratets søknadssenter. Skjøtelsavhengige naturtyper er prioritert.

Fremmede arter i verneområder:

Bekjempes i mange verneområder, særlig Øra, Hansemakerkilen, Skjebergkilen, Rambergbukta, Søndre Jeløy, sjøfuglreservater (mink). Spesielt store utfordringer knyttet til kjempespringfrø.

Marint vern

Melding om oppstart av Rauerfjorden er kunngjort som marint verneområde (§ 39). Et spørsmål om valg av verneformål (marint verneområde eller utvidelse av Ytre Hvaler nasjonalpark) ble oversendt direktoratet på slutten av året.

Skogvern

Vernevedtak ble gjennomført for *Raknerud-Gimmingsrud* (Trøgstad) og *Vestfjella* (utvidelse i Halden / Aremark). – Følgende områder var på høring som fremskyndet frivillig vern - og ble anbefalt av Fylkesmannen til Miljødirektoratet: *Regimentsmyra* (Fredrikstad), *Linehøgda* (Marker), *Brattåsen* (Rakkestad); *Flåtten* og *Håkås* (Trøgstad), *Berg* (utvidelse, Eidsberg), samt *Neshundene* (Fredrikstad) og *Paulsbo* (Halden) - begge senere frafalt. *Korpeknotten* (Fredrikstad) ble utsatt i påvente av avklaring om dobbeltsporet jernbane. Oppstart av *Roppestad* (Fredrikstad) ble meldt, men utsatt etter ønske fra eier. I tillegg har *Solgårdhavna* og *Desiderialunden* i Sarpsborg vært på høring og er oversendt direktoratet.

Følgende områder er til verdiberegning: *Stiksåsen* (Rakkestad), *Orkerødskogen* (Moss) og *Svantjern* (Halden). Utvidelse av *Lundsneset* (Bjørndalen i Halden) vurderes i forbindelse med et makeskifte. Verdiberegning av skog går fortsatt sent. For noen områder har grunneiere ventet på et tilbud fra staten i flere år.

5 områder ble fagundersøkt: *Tistedal* (Halden), *Gansrød* og *Femdalen* (Fredrikstad), *Prestebakkefjella* (utvidelse, Halden) og *Haukåsen-Kallen* (statsskog, Våler). *Tømmerøya* (Rygge) ble frafalt etter en nærmere fagvurdering. Flere områder er under avklaring med grunneiere med tanke på kartlegging.

Etter avklaring med Skogeierforbundet sentralt og Miljødirektoratet tar Fylkesmannen i Østfold direkte initiativ overfor utvalgte skogeiere med spørsmål om det kan være aktuelt å starte en prosess for frivillig vern. En rekke slike potensielle verneområder ble befart av miljøvern avdelingen 2015.

Grensemerking

Jordskifteretten merker nye skogreservater (4 nye og 2 utvidelser opprettet i 2014).

Følgende områder er under arbeid med bistand fra Fylkesmannen: *Fuglen-Ømyr* (utvidelse, Halden), *Askevann* (Rakkestad), *Sandå-Henestangen* (Råde, Våler) og *Fjella* (Marker, Rakkestad). Merking av *Lundsneset* (Aremark, Halden) og *Fuglemosehøgda* (Marker / Eidsberg) er avsluttet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har ansvar for merking av *Gaupesteinmarka* (Hobøl og i Akershus) og *Gukilhøgda* (Trøgstad i Østfold /Aurskog-Høland i Akershus). Innarbeidet praksis i Østfold med å male opp vernegrenser på trær opphørte i 2015 etter ønske fra Miljødirektoratet. Bruk av GPS og digitale karter brukes nå mer bl.a. i hogstmaskiner, men likevel ble en feilhogst foretatt i *Lundsneset* naturreservat

Oslofjord-verneplanen

Grensegang saker /merking er under slutføring av Jordskifteretten, der Fylkesmannen bistår. Rettsmøter er avsluttet. Litt etterarbeid gjenstår for noen få av de 44 områdene i verneplanen. Det er behov for flere mindre grenserevisjoner, som vil bli tatt samlet for hele verneplanen. En erstatningssak for Haugetjern naturreservat på Hvaler gjenstår.

Naturoppsyn og samarbeid med SNO

Det er ikke inngitt anmeldelser fra Fylkesmannen innenfor SNO's virkeområde i 2015.

Det oppdages stadig nye forekomster av svartelistede planter i verneområdene. Det er behov for å diskutere hvordan SNO's oppsynsvirksomhet kan utnyttes best mulig med tanke på tidligst mulig oppdagelse og effektiv bekjempelse av nye forekomster.

En langvarig sykemelding i SNO siden høsten 2015 reduserer for tiden SNO's kapasitet i Østfold sterkt og skaper usikkerhet for 2016.

Kulturlandskap

I samråd med Miljødirektoratet er utvalgte objekter til Nasjonale kulturlandskap revidert / supplert. Følgende er innmeldt:

- -Raviner ved Raknerud-Sandstangen, Trøgstad
- -Dynjan-ravinene, Eidsberg
- -Nes-området inntil Øra Ramsar-område, Fredrikstad
- -Bøensæter-grenda i Aremark, 6 plasser
- -Iddesletta - Iddebekken, Halden
- -Søndre Jeløy, Moss. Er landskapsvernområde
- -Eldøya-Sletterøyene i Rygge, Råde. Er landskapsvernområde
- -Værne kloster-området i Rygge. Er landskapsvernområde

Det er gitt uttalelse til Riksantikvaren (RA) om *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Østfold*, for et tilleggsområde *Iddefjordfjella* i Halden. Det er behov for samordning av forslagene i regi av RA og Nasjonale kulturlandskap i regi av Miljødirektoratet, til en nasjonal prioritert liste over kulturlandskap.

Forvaltning av trua og sårbare arter og naturtyper

Østfold er berørt av en rekke handlingsplaner/faggrunnlag for arter og naturtyper, som krever oppfølging. 5 forskrifter for prioriterte arter berører fylket (klippeblåvinge; dragehode, honningblom, rød skogfrue, dvergålegras), samt 3 utvalgte naturtyper (eiker, slåttemark, lynghei).

Arter

Kartlegging/overvåking av forekomster for *klippeblåvinge*, *rødknappsandbie* / *ildsandbie* er videreført. Skjøtsel av landets eneste lokalitet for klippeblåvinge ble videreført. Det har vært kontakt med Forsvarsbygg om skjøtsel av enger på Fredriksten festning (Halden) og på Rauer (Fredrikstad) for bl.a. å bevare *rødknappsandbie* og *prikkrutevinge* (*cinxia*). NINA har kartlagt *rødknappsandbie* på Festningen. Skjøtsel og overvåking av voksesteder for *honningblom*, *rød skogfrue*, *strandtorn*, *dragehode*, *dvergålegras* og *kammarimjelle* er utført, dels i samarbeid med Østfold Botaniske Forening. Det har vært samarbeid med Botanisk Museum og NMBU om utsåing av honningblom på Hvaler og strandtorn-utplanting på Kollen, Evje/Årefjorden, i Paradisbukta på Rauer og på Oven.

Østfold er berørt av flere handlingsplaner, men har lite ressurser til oppfølging. Storsalamander er fulgt opp i plansaker og ved rådgiving. Slike dammer går tapt i mangel av PA-forskrift. Fylkesmannen har behandlet 15 søknader om midler til truede arter.

Faggrunnlag for *rødknappsandbie*, *niobeperlemorvinge* / *prikkrutevinge* (*cinxia*) og *kammarimjelle* ble oversendt Miljødirektoratet. Skjøtelsesplan for *kammarimjelle* er et prioritert tiltak i faggrunnlaget og er under utarbeiding. Handlingsplan-perioden for *honningblom* og *klippeblåvinge* er oppsummert og sendt Miljødirektoratet.

Naturtyper

Eikeregistreringer er utført i Moss og Råde. Fylkesmannen gir råd til kommuner og tiltakshavere i plansaker og ved hogst/forvaltning av eiker. Slått av 15 lokaliteter med slåttemark er gjennomført. Dette inkluderer fagregistrering, kontroll og kontakt med grunneiere. 2 nye slåttemarker kom med i 2015. Diverse merarbeid for avdelingen med søknader for grunneiere til Søknadssenteret. 15 søknader om midler til slåttemark og eiker er behandlet. Slåtteeavtaler er inngått for 12 lokaliteter, men avtalene er "svake". Lynghei og noe eng skjottes i Ytre

Ålegrasenger følges opp i saker vedrørende mudring og legging av sjøledninger.

Fremmede organismer

Tilskudd til kommunale prosjekter med bekjempelse av flere plantearter er videreført. Samarbeid mellom Statens Vegvesen og kommunene samt NIBIO's forskningsprosjekt med metodeutvikling, er fulgt opp.

Resultatområde 03 Friluftsliv

Fylkesmannen har godkjent revisjon av enkelte forvaltningsplaner for sikra friluftsområder. Nabovarsler og andre henvendelser ang tiltak i eller i nærheten av sikrede friluftsområder er behandlet. Formidling av friluftslivsverdier og allemannsretten er gjennomført i relevante arealsaker.

Tilskudd til Skjærgårdstjenesten er utbetalt, Fylkesmannen har deltatt på møter med Skjærgårdstjenesten.

Resultatområde 04 Forurensning

Sedimenter

Verftslokaliteter:

Land

alle seks lokaliteter: fourensinger er kartlagt, vurdert og funnet akseptabel med dagens arealbruk/ryddes opp i forbindelse med arealbruksendringer.

Sjø

fire verftslokaliteter i Fredriksstad: ikke behov for tiltak i Glomma som kan spores til spesifikk virksomhet.

Tidl Moss verft: stort tiltaksbehov. Ikke pålagt tiltak. Uklart ansvarssubjekt. Grunneier har fått tillatelse til utfylling som samtidig vil erosjonssikre kai fronter ned til 20 meters dyp. Tiltaket er i ettertid stoppet av planmyndigheten basert på at dagens bruker av kai og landarealer innenfor frykter for redusert tilgjengelighet.

Engelsviken slipp: avdekket tiltaksbehov. Bedriften bestrider forurensningsansvar. Ingen videre oppfølging i saken siden 2012. Dette er tidligere meldt og drøftet med fagseksjon i Miljødirektoratet. Saken tas opp igjen i 2016.

Mudring/dumping/utfylling:

Saksbehandling knyttet til søknader farledsmudringen til Borg havn (PBL, Flov, Nmfl) bandt store ressurser. Utfordrende at det er manglede kontinuitet i KyV og stadige endringer i prosjektet.

Grunnforurensning

Innkommne saker om grunnforurensning behandles fortløpende, mest veiledning ift forurensningsforskriften kapittel 2.

Etterslep på vedlikehold og oppdateringer av databasen Grunnforurensning.

Avfall og gjenvinning

Avfallsanlegg:

Stor vekst i saksmengden, se merknader under konsesjonsbehandling av industri

Avfallsplaner i havner:

Anslår ca 217 havner (24 industri- og trafikkhavner og ca 193 organiserte småbåthavner). Fordelt på 7 kystkommuner. Alle industri- og trafikkhavner er fulgt opp både skriftlig og muntlig, men likevel lav eller ingen respons fra mange. Det har vært mangel på kapasitet til å planlegge og følge opp purringer/ tvangsmulktprosess. Havner med uklare drift og ansvarsforhold og få årlige anløp er mest krevende.

- 30 planer er sendt inn (18 industri/2 kommuner/10 private), 12 havner med godkjent plan, ytterligere 2 oppdaterte planer er til behandling ved årssiftet, resterende mottatte planer må oppdateres før de kan godkjennes.

Kommunenes oppgave er krevende og det har vist seg vanskelig å få de kommunale planene på plass som forutsatt. Vi ønsker å samle de aktuelle kommunene til arbeidsmøte om dette, men har ikke hatt kapasitet til å

prioritere dette i 2015.

Avløp

Utført kontrollaksjon avløp,

Remmendalen (Halden) er innvilget noe lempeligere renskrav i 2,5 år i forbindelse med ombygging til sekundærrensaneanlegg.

Samarbeid med IUA/KyV

Miljøvernavdelingen har deltatt i Kystverkets prosjekt med utarbeidelse av tiltakskort – Akutt forurensing – i Ytre Hvaler Nasjonalpark. Deltatt i en øvelse samt opplæringsdag for Interkommunalt utvalg for akutt forurensing om strandrensing.

Resultatområde 05 Klima

Reduksjon av klimagassutslipp

Klima følges opp som prioritert tema i vår behandling av arealplaner, særlig med henvisning til planretningslinjer for samordnet bolig- areal- og transportplanlegging. For øvrig kanaliseres vår innsats gjennom nettverket KlimaØstfold. Nettverket samarbeider om felles gjennomføring av like tiltak i de kommunale klima- og energiplanene. Nettverket har blant annet utviklet kommunale klimagassregnskap (kommunal drift) samarbeid om energiomlegging i kommunale bygg, informasjon og holdningskampanjer og felles standard og anskaffelse av ladeinfrastruktur for el-biler. Gjennom Klima Østfold er deltakerne vært involvert i og gitt bidrag til forskningsprogrammet KlimaReg. Vi viser også til omtale av klima under resultatområde 24.2.

Tilpasning til klimaendringer

Hovedgrep i arbeidet er samarbeidsprosjektet med fylkeskommunen om samfunnssikkerhet i planleggingen i Østfold med klimatilpasning som premiss for regional utvikling. I tillegg prioriterer vi oppfølgingen av temaet i kommunale planprosesser og i relevante planfora. Temaet løftes også inn i regionale beredskapsmøter og fagseminarer.

Resultatområde 00 Tverrgående virkemidler

Miljøhensyn i planlegging

Arealpolitikk og samfunnsutvikling

Formidling av nasjonal miljø- og arealpolitikk skjer gjennom uttalelser til kommunale og regionale planer, og blir ivaretatt gjennom den løpende saksbehandlingen. Fylkesmannen har prioritert å delta i regionalt planforum som møter hver 14. dag, og drøfter prosjekter og planer med kommunene. Denne arbeidsformen fungerer godt og bidrar betydelig i dialogen med kommunene. Erfaringene er fortsatt gode og Fylkesmannen prioriterer deltagelse i alle møter.

I 2015 ble det totalt avgitt 217 uttalelser og innspill til innkomne planer som varsles eller er på offentlig ettersyn. Det ble avgitt 104 uttalelser til reguleringsplaner og 5 av disse har inneholdt innsigelser. Av innsigelsene fra 2013 og 2014 har 3 vært til meklings og en sak er sendt til departementet. Det har vært få rulleringer av kommuneplaner og kommunedelplaner i 2015, med bakgrunn i at mange kommuner har nyere arealplaner på dette nivået. Det er avgitt 13 uttalelser og 2 av disse med innsigelse. Flere kommuner er i startfasen av ny rullering.

I alle byene pågår det arbeid med sentrumsplaner og utvikling av en tettere og mer aktiv bykjerne, men dette arbeidet er vanskelig å omsette i praksis så lenge det fortsatt bygges mye i byenes ytre deler og bl.a. kompetansenæringer og kontorarbeidsplasser flyttes til næringsområder i utkanten. Mange reguleringsplaner omhandler boligområder som ligger utenfor sentrum og som har dårlig tilgjengelighet til kollektivtransport.

Byene i Nedre Glomma er i, eller nærmer seg, oppstart for tiltak som gjelder bypakkene og bomring, med tiltak som etterhvert vil kunne gi forbedringer av bymiljøet. Det legges mye arbeid i planlegging av overordnet veinett og det er store forventninger til planarbeidet som nå følger av Intercityutbyggingen. Delstrekninger er nå på kommunedelplan og reguleringsplannivå.

Antallet avgitte uttalelser i dispensasjonssaker har gått noe ned (386 i 2015, mot for eksempel 443 i 2014). 13

Det er en utfordring for Fylkesmannen å oppfylle en del av embetsoppdragets enkeltpunkter som innebærer at vi skal «påse» at visse hensyn blir ivaretatt. Det er også sterke signaler om økt hensyn til lokaldemokratiet og redusert bruk av innsigelser. Antallet innsigelser er forholdsvis lavt og innslagspunktet for innsigelser er skjerpet. Det legges også større vekt på kommunenes selvstyre. Dette innebærer imidlertid også at det blir vedtatt planer i strid med Fylkesmannens anbefalinger.

Klima, forurensning og lokalisering av utbygging i areal og transportplanleggingen

Å påvirke en god lokalisering er svært vanskelig med de virkemidler Fylkesmannen rår over. Særlig kan det være vanskelig å avgjøre hvor strengt areal- og transporthensynet skal vektlegges i reguleringsplaner som ligger i byenes omland og som er åpnet for utbygging gjennom tidligere kommuneplaner. Det er også en utfordring med lokalisering av statlige virksomheter i disse utenforliggende næringsområdene. Erfaringen er at kommunene har vanskeligheter med, eller ikke ønsker, å styre boligbyggingen og at boligbyggeprogrammer ikke fungerer etter hensikten. Miljøvern avdelingen påpeker klimahensyn og klimatilpasning i svært mange av sine uttalelser.

Naturmangfold, landskap og friluftsliv i arealplanleggingen

Dette er ivaretatt ved formidling av nasjonal politikk i behandlingen av plansaker (se ovenfor). Hensyn til naturmangfold ivaretas ved å spille inn kjente naturverdier tidlig i planprosessen. Kommunene vurderer naturmangfoldloven §§ 8-12 i de fleste saker, men med noe varierende kvalitet og presisjon. Vi har flere eksempler på reguleringsplaner hvor for eksempel hule eiker er ivaretatt i planen, med kart og bestemmelser. Vurdering av landskapshensyn er fortsatt en utfordrende oppgave, både faglig og med tanke på den allmenne medvirkningsprosessen, som vi forstår er viktig i henhold til den europeiske landskapskonvensjonen. Det er også utfordrende å få en dispensasjonspraksis i strandsonen som samsvarer med det vi oppfatter var lovgivers intensjon. Det er noen kommuner som praktiserer dispensasjonssakene i strandsonen omtrent som i 2008, med sterk vektlegging av utbyggers ønsker og kommunenes egne retningslinjer. Det er fortsatt en utfordring at Naturbasen konsulteres i varierende grad i arealsaker.

Tilsyn og konsesjonsbehandling

Fylkesmannen har fattet vedtak i 22 tillatelsessaker i 2015, nesten en dobling sammenliknet med 2014. Vi har hatt flere store krevende saker knyttet til landbasert forskningsanlegg for opprett av laks på Øra i Fredrikstad, utfylling i Moss havn og over forurenset sediment i Moss havn og ved tidl. Moss verft. Vi opplever stor pågang av saker fra avfallsindustrien og detaljeringsgraden i regelverket gjør disse sakene krevende å følge opp med mange spørsmål om fortolkning og rammevilkår.

Høsten 2015 er 56 tidligere gitte tillatelser etter forurensningsloven gjennomgått i et internt kvalitetsprosjekt. Bakgrunnen var at det ble avdekket at det var gitt tillatelse til behandling av farlig avfall ved ett anlegg uten at vi hadde myndighet til å gi tillatelsen. Formålet med prosjektet var å undersøke hjemmels- og myndighetsforhold, om anleggene var riktig registrert i Forurensing, risikoklassifisering og om det forekom usaklig forskjellsbehandling på enkelte vilkår. Det er ikke avdekket flere alvorlige feil enn den før nevnte, men ble kartlagt til sammen 68 mindre feil og slurv som nå blir korrigert.

Inndelingen i Forurensing i fagområder «landbasert», «avfall og gjenvinning» og «avløp» skaper utfordringer i oppfølgingen av anlegg som har virksomhet på tvers av disse formålene. Oppdelingen har ført til at tillatelser er gitt og endret til forskjellige tidspunkter og basert på ulike maler med tildeles sprikende kravstilling.

Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Kart og geodata

Avdelingen har etterslep på data som skal i Naturbase. GIS-person i fast stilling sluttet og ny person ble midlertidig tilsatt til 1.1.2016. (Avd. har fra 2016 begrenset kompetanse til håndtering og manipulering av GEO/GIS-data bl.a. til kartproduksjon, romlige data, innlevering og oppdatering av Naturbase.)

Kartlegging og overvåking av naturmangfold

Naturbase m.v.

Naturtypekartlegging ble slutført i 2015 for fylkets 18 kommuner, da Spydeberg ble ferdig. Det er behov for supplerende registreringer i grensekommunene Aremark, Marker og Rømskog. Ajourførte data for Sarpsborg og Rakkestad, samt nye data for eiker i Moss, Fredrikstad, Rygge og Råde er lagt i basen. (Eiker i Halden under slutføring).

Noen suppleringer i basen ble utført for slåttemark, lynghei og strandeng. Mye data fra tidligere undersøkelser er ikke i Naturbasen - og finnes bare i rapporter i papir eller som pdf-dokumenter på nettet.

NiN-kartlegging er utført av BioFokus for utvalgte skogobjekter.

Diverse

I avdelingens rapportserie er følgende rapporter utgitt: *Forvaltningsplan for Bjørnevågenlia* og for *Kråkerøy-skjærgården* naturreservater, *20 år med el-fiske i sjørrretbekker* og *diverse vannundersøkelser*.

Analog litteratur om Østfolds vassdrag og sjoområder fra avdelingens bibliotek og en privat samling er systematisert og levert Kanalmuseet på Ørje, der også deler av NIVA's tidligere bibliotek finnes.

Miljøsamarbeid i internasjonale miljøfora

Ikke aktuelt i Østfold i 2015

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 0525	Fagdep.
Naturmangfold	kr 6 075 058,68	kr 801 077,22
4 Forurensing	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KLD	kr 0,00	kr 0,00
11 Klima	kr 272 539,93	kr 0,00
12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 901 183,04	kr 665 011,24
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 168 839,05	kr 0,00
Sum:	kr 7 417 620,00	kr 1 466 088,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Vi har ikke fått inn eller behandlet noen avkjørselssaker etter vegloven i 2015.

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

57 nye saker innkommet i 2015, herav behandlet/avsluttet 45.

Restanse ved årsslutt 35.

Tilsyn med omsorgssentrene (enslige mindreårige asylsøkere) har forskjøvet arbeidet med enkeltsaker høsten 2015.

41.2 Planlagt tilsyn

se samlet rapport planlagt tilsyn for alle fagområder på res.område 82.2

41.3 Klagesaker

35 nye saker innkommet 2015, herav behandlet/avsluttet 29.

Restanse ved årsslutt 11.

41.9 Andre oppdrag

Fritak for taushetsplikt, mottatt 20 saker, alle behandlet/avsluttet.

Biologisk opphav, mottatt 32 saker, alle behandlet/avsluttet.

Resultatområde 73 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

73.1 Klager på individuelle tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav

Antall behandlede saker 484 - 98 % er behandlet innen tre måneder.

Antall saker har økt betydelig senere år (221 saker i 2013, 385 saker i 2014).

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Opprettet 4 tilsynssaker rettet mot NAV-kontor i 2015, hvorav to mottatt i desember. Behandlet/avsluttet 1 sak innen årsskiftet.

74.2 Planlagt tilsyn

se samlet rapport planlagt tilsyn for alle fagområder på res.område 82.2

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Tilsynssaker i kommune- og spesialisthelsetjenesten

Antall behandlede saker: 209

Andel saker behandlet innen 5 mnd.: 49 %

Politisaker

Antall henvendelser fra politiet om etterforskning: 9

Antall anmodninger fra Fylkesmannen til politiet om etterforskning, uten forutgående henvendelse fra politiet: 0

82.2 Planlagt tilsyn

Planlagte tilsyn barnevern, NAV/sosial, helse og omsorg

Vi har gjennomført følgende planlagte tilsyn:

Kommunalt barnevern: oppfylt samlet volumkrav 3, gjennomført 1 systemrevisjon + egenvurderinger i utvalgte kommuner

Sosiale tjenester i NAV: oppfylt 2,33 av volumkrav 6, gjennomført 1 systemrevisjon + egenvurderinger i utvalgte kommuner

Kommunale helse- og omsorgstjenester og folkehelse: oppfylt 6,6 av volumkrav 17, gjennomført 3 systemrevisjoner + egenvurdering i alle kommuner (folkehelse)

Spesialisthelsetjenesten: oppfylt 1 av volumkrav 4, gjennomført 1 systemrevisjon

Dette gir et samlet resultat på 9,93 mot volumkrav 30 (desimaltall fremkommer fordi egenvurderingstilsyn beregnes med desimaler dvs mindre enn 1)

Som det fremgår av oversikten, er det planlagt og gjennomført færre tilsyn med helse- og omsorgstjenester og med spesialisthelsetjenester enn volumkravet. Dette skyldes i hovedsak prioritering av rettighetsklager og tilsynssaker. Årets landsomfattende tilsyn med samhandling er gjennomført som planlagt.

Det ble planlagt for høyere måloppnåelse både for helse- og omsorg (planlagt 10,6 mot gjennomført 6,6) og sosialtj/NAV (6 mot 2,33) grunnet nødvendig omdisponering av ressurser i henhold til overordnet prioritering. En vedvarende økning i rettighetsklager fra NAV-kontorene i 2015 ble prioritert foran planlagt tilsyn.

Individtilsyn i barneverninstitusjonene er gjennomført med 90 % dekning. De fleste av institusjonene har små enheter, og systemsvakheter blir med dette fulgt opp gjennom stedlige tilsyn. Det er høsten 2015 etablert 19 nye omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i fylket. 4 tilsyn er gjennomført høsten 2015. Antall omsorgssentre og barneverninstitusjoner i fylket er svært høyt. Tilsynsomfanget på dette området blir derfor stort, og det er ikke tilstrekkelige ressurser til å oppfylle kravet til antall tilsyn fastsatt i tilsynsforskriften. Med det økte antallet institusjoner må vi prioritere løpende etter en risiko- og sårbarhetsvurdering.

Det er påvist avvik i 2/3 av tilsyn gjennomført i 2015. Vi følger opp tilsyn over tid, og med flere metoder og ulike tilnærminger, frem til avvik er rettet. Ved årsskiftet var det to kommuner som fikk særlig oppfølging av sitt arbeid med å rette avvik.

Det er gjennomført fire stedlige tilsyn, der det utøves planlagt tvangstiltak overfor personer med utviklingshemming, og rapporter er sendt Statens Helsetilsyn.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Klager på pasient- og brukerrettigheter:

Vi mottok 206 saker, økt fra 198 i 2014. 10 saker er avsluttet uten realitetsbehandling (6 saker i 2014) Klager behandlet på nødvendig helsehjelp er økt fra 16 til 26, og på syketransport fra 41 til 56, mens behandlede saker på helse- og omsorg for øvrig er redusert fra 117 til 106. Restanse ved årsskiftet er økt fra 47 ved forrige årsskifte til 55 per 1.1.2016. To av saksbehandlerne på området har i 2015 fått nye/økte oppgaver på andre områder.

Pasient- og brukerrettighetsloven kap 4A:

Antall mottatt kopier av vedtak økt fra 125 i 2009 til 277 i 2013, 294 i 2014 og 305 i 2015.

Vedtak over 3 mnd i 205 er 61 og avsluttede saker 308.

Median saksbehandlingstid for 2015 gjennomgang av mottatte vedtakskopier: 0,7 md

26 av 61 saker med varighet over 3 md er gjennomgått innen 4 md etter vedtaksdato

35 av 61 saker med varighet over 3 md er gjennomgått innen 6 md etter vedtaksdato – saksbehandlingstiden skyldes i stor grad manglende rapporter fra vedtaksansvarlige

Saker etter Helse- og omsorgsloven kap. 9:

Antall overprøvde vedtak etter kap 9 er 25 hvorav 28% er behandlet innenfor frist. Det skyldes etterslep fra 2014, større andel nye saker som tar mer tid og at to av gruppens tre medarbeidere var under opplæring.

Antall meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner: 383. Meldingene omfatter 64 personer.

Antall stedlige tilsyn 5.

Antall systemrevisjoner er 0.

Det har vært en økning i antall meldinger og vedtak som vi har måttet følge opp med brev eller møter med kommunene for å innhente ytterligere informasjon.

Klager etter psykisk helsevernloven (tvangsmedisinering):

Vi har behandlet 37 saker i 2015.

Resultatområde 83 Folkehelse

83.2 Planlagt tilsyn

se samlet rapportering for alle fagområder på res.område 82.2

Oppfølging av kommunene etter tilsynet 2014 – det totale omfanget av tilsynsaktiviteter og sentrale funn:

I 2015 inviterte Fylkesmannen kommunene i Østfold til å gjøre en egenvurdering på de områdene som var gjenstand for tilsyn i 2013 og 2014. I tillegg ble kommunene bedt om å gi oss opplysninger om hvordan oversiktsarbeidet drives.

Egenvurderingene viste at 14 av de 18 kommunene har en god oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, 3 har delvis oversikt, mens 1 kommune ikke har oversikt. Det er særlig statlig og fylkeskommunal statistikk som er lagt til grunn. Tall og erfaringer fra egne tjenester er også brukt. De fleste har en klar formening om hvordan dette arbeidet skal organiseres videre.

83.3 Klagesaker

1 sak. Saksbehandlingstid 4,5 mnd.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde

Kapittel 0525 Fagdep.

Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 499 251,71	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige virk.	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 499 251,00	kr 0,00